

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
FILOZOFICKÁ FAKULTA

Ústav asijských studií

Specializace: Koreanistika

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Jana Dukátová

**Translatologická analýza překladu
korejského románu Vegetariánka do češtiny
se zaměřením na řeč postav**

Translatological analysis of the Czech translation
of the Korean novel Vegetarian focusing
on the speech of characters

2020 Vedoucí práce: PhDr. Tomáš Horák, Ph.D.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci vypracovala samostatně a výhradně s použitím citovaných pramenů, literatury a dalších odborných zdrojů.

V Praze, dne 20. července 2020

.....

Jméno a příjmení

Klíčová slova

teorie překladu, literární překlad, translatologická analýza, mluvená korejština, řeč postav, korejská literatura

Keywords

translatology, literary translation, translation analysis, spoken Korean, character speech, Korean literature

Abstrakt

Práce analyzuje překlad korejského románu Vegetariánka autorky Han Kang. Nejprve je uvedena relevantní teorie překladu, následně rozebrány prostředky mluvené češtiny a korejštiny. V závěru teoretické části práce se řešitelka stručně zabývá problematikou řeči postav literárního díla a zmiňuje specifika literárního překladu s ohledem na estetické a pragmatické účinky textem ztvárněných řečových aktů v cílovém jazyce.

Praktickou část práce tvoří srovnávací analýza pasáží zdrojového a cílového textu založená na Pymově typologii překladových řešení. Pozornost bude v analýze zvláště věnována pasážím promluv postav a způsobům, jakými byly převedeny z korejštiny do češtiny.

Abstract

The thesis analyzes the Czech translation of Korean novel *The Vegetarian* by Han Kang. First, the relevant theory of translation is presented, then the means of spoken Czech and Korean are analyzed. At the end of the theoretical part of the work, the researcher briefly deals with the issue of speech of characters in literature and mentions the specifics of literary translation with regard to aesthetic and pragmatic effects of the way speech acts were transformed to the target language.

The practical part of the thesis consists of a comparative analysis of passages of the source and target text based on Pym's typology of translation solutions. Particular attention will be paid to passages of the characters' speech and the ways in which it was translated from Korean into Czech.

Poděkování

Ráda bych poděkovala vedoucímu diplomové práce PhDr. Tomáši Horákovi, Ph.D. za odborné rady, vedení a pomoc při vypracování diplomové práce. Také děkuji Mgr. Vladislavě Mazané za podporu při zpracování některých korejských zdrojů a Mgr. Kristýně Šmilauerové za textovou korekturu.

Obsah

Úvod	7
I. Teoretická část	9
1. Teorie překladu	10
1.1 Chestermanovy překladatelské memy a překladatelské strategie	10
1.2 Pymova typologie překladových řešení	29
2. Prostředky mluvené češtiny a mluvené korejštiny	37
2.1 Mluvenost a psanost	37
2.2 Mluvená čeština	42
2.3 Mluvená korejština	48
3. Řeč postav	64
II. Praktická část	69
4. Úvod k praktické části	70
4.1 Představení románu Vegetariánka	70
4.2 Metody analýzy překladu	73
5. Analýza překladu	76
Závěr	157
Bibliografie	159

Úvod

Tato práce analyzuje překlad korejského románu *Vegetariánka* autorky Han Kang, který do češtiny přeložila Petra Ben-Ari.

Zaměřuje se především na řeč postav a na způsoby, jakými ji překladatelka převedla z korejštiny do češtiny – a to s přihlédnutím k zásadním jazykovým i kulturním rozdílům mezi oběma jazyky.

Práce nejprve uvádí teorii překladu – představena je Chestermanova teorie memů a jeho pojetí překladatelských strategií. Následně je prezentována Pymova typologie překladových řešení, kterou vytvořil na základě zkoumání teorií širokého mnohonárodnostního spektra translatologů.

Další část práce zpracovává prostředky mluvené češtiny a korejštiny a způsob jejich psaného záznamu v obou jazycích.

Závěr teoretické části práce se stručně zabývá problematikou řeči postav literárního díla a zmiňuje také specifika literárního překladu s ohledem na estetické a pragmatické účinky textem ztvárněných řečových aktů v cílovém jazyce.

V praktické části práce bude provedena srovnávací analýza pasáží zdrojového a cílového textu. Konkrétně budou analyzovány úryvky z první části knihy, která se jmenuje stejně jako román – *Vegetariánka*¹. Pozornost bude věnována obzvláště pasážím promluv postav. Analýza využívá Pymovy typologie překladových řešení, která jsou v jeho pojetí značně zjednodušená – z důvodu jejich zobecnění je však možné považovat za univerzálnější a potenciálně snáze aplikovatelné. Skrze jejich použití v analýze překladu se mimo jiné řešitelka pokusí zjistit, zda je Pymovo pojetí překladatelských strategií produktivní i v případě specifické jazykového páru korejského a českého jazyka.

¹ Knihu tvoří tři části – první část s podtitulem *Vegetariánka* je následována částí s názvem *Mongolská skvrna* a poslední částí s názvem *Hořící stromy*.

Cílem práce není primárně hodnocení kvality překladu, nýbrž snaha o pochopení problémů vznikajících při překladu řeči postav a překladu mluvenosti. Ráda bych tyto problémy konceptualizovala a zanalyzovala metody, které překladatelka Petra Ben-Ari použila pro jejich vyřešení.

V teoretické části budou korejské výrazy uváděny v české vědecké transkripci pouze místy, a do transkripce nebudou přepisovány ty výrazy, jejichž korejské znění může být považováno za podružné pro nekoreanisty a naopak důležité pro koreanistické kolegy. Z obdobných důvodů bude text v části praktické, která pracuje s ukázkami korejského originálu *Vegetariánky*, ponechán v korejské abecedě – s výjimkou některých slov, která jsou zásadní pro pochopení analýzy překladu.

I. Teoretická část

1. Teorie překladu

1.1 Chestermanovy překladatelské memy a překladatelské strategie

1.1.1 Překladatelské memy

Andrew Chesterman se rozhodl využít konceptu ze sociobiologie, který rozvádí Richard Dawkins ve své knize *Sobecký gen (The Selfish Gene, 1976)*, a aplikovat ho ve svém translatologickém bádání. Dawkins uvádí pojem “memy” (*memes*) jako myšlenky, které se replikují podobně jako geny – jde o myšlenky, které pomáhají k přežití či kvalitnějšímu životu jejich nositelům – lidem. A stejně jako u genů, přežijí jen “dobré myšlenky”. Jeho analýza nadále se udržujících překladatelských premis nám může pomoci získat potřebný nadhled při zkoumání většiny hlavních translatologických teorií. Dá se říci, že jeho zpochybňování základních myšlenek translatologie je potřebným lékem proti obsesi preskriptivním náhledem na překlad.²

Chesterman zavádí kromě pojmu “mem” také pojem “supermem” (*supermeme*). Tento pojem definuje jako mem, který je obzvláště obecný.³

Pro pochopení konkrétních translatologických teorií a zažitých názorů je velmi užitečné Chestermanovo pojetí tzv. překladových supermemů (*translation supermemes*), což jsou obecnější myšlenky o překladu jako takovém, které se dlouhodobě drží v povědomí translatologů a jsou prosazovány a zkoumány napříč oborem. Těchto supermemů je celkem pět – supermem zdroj-cíl (*source-target supermeme*), supermem o ekvivalenci (*equivalence supermeme*), supermem o nepřeložitelnosti (*untranslatability supermeme*), supermem o dichotomii volného a doslovného překladu (*free-vs-literal supermeme*) a supermem “všechno psaní je překládání” (*all-writing-is-translating supermeme*).

² CHESTERMAN, Andrew. *Memes of Translation: The spread of ideas in translation theory*. Revised edition, 2016, s. 1

³ *Ibid*, s. 2

Je dobré si uvědomit, že žádný z těchto memů není absolutním – navzdory tomu, že jde o myšlenky či principy, které se udržují v oboru translatologie dlouhou dobu. Všechny tyto memy mají svoje nedostatky, a proto i jakékoli hodnocení překladu by mělo vycházet z pozice respektu a s uvědoměním si nedokonalosti překladatelských teorií.

V této práci je Chestermanovo pojetí překladatelských memů zastřešujícím principem. Překladatelské teorie, ať jsou jakkoli propracované, nejsou definitivní a nejsou dokonalé. Z toho důvodu budu ve své práci pojmy jako “volný/doslovný překlad”, “ekvivalence” a další vždy používat s pomyslným dodatkem, že nejde o absolutní a vyčerpávajícím způsobem definované pojmy.

Proto ani nepovažuji za přínosné, abych se ve své překladatelské analýze držela preskriptivních translatologických konceptů. Naopak je podle mého názoru legitimnější přístup deskriptivní – a to je nejen přístup Andrewa Chestermana, nýbrž i Anthonyho Pyma, jehož teoriemi se budu zabývat v následující kapitole.

1.1.1.1 Supermem zdroj-cíl (Source-target supermeme)

Tento supermem představuje myšlenku, že překlad odněkud někam směřuje, tedy z bodu A do bodu B. Na základě tohoto supermemu používáme pojmy zdrojový text a cílový text (*source text, target text*)⁴. Kromě toho tvrdí, že překlad v sobě něco z tohoto pomyslného bodu A do bodu B přenáší. Chesterman uznává, že tento mem⁵ o překladu cosi vypovídá, nicméně tvrdí, že přestože překlady někam “směřují”, ve skutečnosti se nepohybují. Ve chvíli, kdy se objekt přesune z bodu A do bodu B, již se nenachází v bodu A. Jenže překlad neeliminuje přítomnost zdrojového textu, který je v bodu A – tedy zdrojový text v okamžiku překladu nepřestává existovat. Překlad naopak přidává hodnotu zdrojovému textu tím, že rozšiřuje okruh čtenářů myšlenek obsažených v textu, případně přidává další nové interpretace a podobně. Místo metafory

⁴ Běžně zkracováno na ZT (zdrojový text) a CT (cílový text).

⁵ Při popisu Chestermanových teorií budu, stejně jako on, používat vzájemně zaměnitelné výrazy „supermem“ a „mem“.

stezky proto Chesterman navrhuje metaforu evoluce – memy obsažené v textu se nepohybují, nýbrž replikují v jiném jazyce. ⁶

1.1.1.2 Supermem o ekvivalenci (*Equivalence supermeme*)

Existuje myšlenka – mem – že překlad je (či dokonce musí být) alespoň v nějakém smyslu ekvivalentní svému zdroji. Také tento mem pracuje s metaforou stezky a přenosu jakéhosi nákladu po ní – když totiž něco někam přenášíme, nepředpokládáme, že se náklad po cestě promění – náklad X (originál) bude ekvivalentní nákladu Y (překladu), tedy zdrojový text a cílový text budou “stejné”. V oboru translatologie však probíhá nekonečná debata o tom, co přesně v tomto kontextu znamená tato “stejnost”. Definovat, co je myšleno *stejností*, se totiž ukázalo být velmi obtížným úkolem. Mnozí translatologové se pokusili tento problém vyřešit tím, že ekvivalenci rozdělili na několik podtypů: například vytvořili opozici ekvivalence formální (sdělení samotné) versus ekvivalence dynamické (dojem ze sdělení), či ekvivalence sémantické a ekvivalence komunikativní. Existují i detailnější rozdělení do podtypů ekvivalence, mezi kterými je navíc ustanovena hierarchie – tedy které z těchto ekvivalencí mají přednost (a za jakých podmínek, v jakém žánru či komunikační situaci).

Chesterman říká, že naprostá ekvivalence je nedosažitelná, a je tedy sporná její užitečnost jakožto konceptu. Jediná absolutní ekvivalence v překladu může být docílena tehdy, když jednotka X ve zdrojovém textu bude vždy přeložena do cílového textu jako Y a naopak. Toto je možné říci například o většině číslovek, o technických termínech a podobně.

Kromě toho, čím je syntaktická jednotka větší, tím více se zmenšuje pravděpodobnost dosažení absolutní ekvivalence.

Na základě problémů v samotném definování ekvivalence a zároveň problematičnosti jejího dosažení (ať už ji definujeme jakkoli) se objevují

⁶ CHESTERMAN, Andrew. *Memes of Translation: The spread of ideas in translation theory*. Revised edition, 2016, s. 3-4

názory, že myšlenkou o ekvivalenci se nemá cenu dále zabývat, neboť jde o iluzi.⁷

1.1.1.3 Supermem nepřeložitelnosti (*Untranslatability supermeme*)

S memem ekvivalence či rovnocennosti (*equivalence supermeme*) úzce souvisí (super)mem nepřeložitelnosti (*untranslatability supermeme*). Pokud totiž překládání definujeme snahou o dosažení ekvivalence a tato ekvivalence je nedosažitelná, pak překlad samotný je nemožný. Takový náhled se objevuje obzvláště v oblasti překladu literárního. Pokud však problém zvážíme z pohledu lingvistického, tento mem omezuje to, čeho lze dosáhnout v rámci praktického použití jazyka. Ve skutečnosti je užití jazyka organickou činností – všechno je možné do určité míry nějak přeložit. A stejně jako nelze očekávat dokonalost od komunikace (jíž je dosahováno použitím jazyka), nelze očekávat dokonalost ani od překladu (jehož také dosahujeme použitím jazyka). Navzdory tomu je třeba poznamenat, že překlad některých textů je snazší – obzvláště pokud zdrojový a cílový text sdílí podobné kulturní a historické pozadí nebo pokud se jedná o texty v jazycích vzájemně příbuzných a podobně.⁸

1.1.1.4 Supermem opozice volného a doslovného překladu (*Free-vs-literal supermeme*)

V oboru teorie překladu se dlouhodobě udržuje myšlenka – mem – o dichotomii volného a doslovného překladu. Tzv. “doslovnost” může pro každého znamenat něco jiného, obecně je však kladen důraz na co největší blízkost originálu.

Mezi teoretiky překladu můžeme nalézt i extrémnější názory nacházející se na opačných protipólech tohoto pomyslného spektra – například Peter Newmark zastává názor, že “doslovný překlad je jediný platný překlad”,⁹

⁷ CHESTERMAN, Andrew. *Memes of Translation: The spread of ideas in translation theory*. Revised edition, 2016, s. 4-6

⁸ Ibid, s. 6-8

⁹ NEWMARK, Peter. *About translation*. 1991, s. 10

zatímco Douglas Robinson tvrdí, že je nutné se oprostít od restriktivního pohledu na překlad, na svázanost snahou o překlad, který nijak nemění původní sdělení. Jediné, co je opravdu nutné pro vytvoření překladu je – podle Robinsona – aby si „zdrojový a cílový text zachovaly nějaký rozpoznatelný vztah“¹⁰.

I zde je možné pozorovat propojenost s memem o ekvivalenci – dá se říci, že překladatelé, kteří preferují doslovný (nebo *doslovnější*) překlad také obecně usilují v překladu o formální ekvivalenci, zatímco překladatelé, kteří preferují překlad volný (či *volnější*) prioritizují ekvivalenci funkční.¹¹

1.1.1.5 Supermem „všechno psaní je překládání“ (*All-writing-is-translating supermeme*)

Tento mem zdůrazňuje, že překlad *je* možný, dokonce že jde o něco nám důvěrně známého – jakékoli psaní či mluvení je totiž převodem významů do slov.¹²

Názor, že „všechno psaní je překládání“ v sobě navíc obsahuje specifický přístup k významu: význam je něco, co je vyjednáváno (*negotiated*) v rámci procesu komunikace (či interpretace). Jinými slovy, význam je tvořen v procesu komunikace (interpretace, překladu...) okamžitě i zpětně a nejde o něco, co by bylo definitivně dáno.

V rámci tohoto memu je kladen důraz na vhodné užití jazyka v závislosti na konkrétní (komunikační) situaci. Zároveň můžeme říci, že supermem nepřeložitelnosti (*untranslatability supermeme*) je tímto memem („všechno psaní je překládání“) zpochybněn – „překlad nejen že je možný, ale neliší se příliš od jiných způsobů použití jazyka“.¹³

¹⁰ ROBINSON, Douglas. *The Translator's Turn*, 1991, s. 152-153

¹¹ CHESTERMAN, Andrew. *Memes of Translation: The spread of ideas in translation theory*. Revised edition, 2016, s. 8-9

¹² JAKOBSON, Roman. *On linguistic aspects of translation*. 1959, s. 232-239.); CHESTERMAN, Andrew. *Memes of Translation: The spread of ideas in translation theory*. Revised edition, 2016, s. 9

¹³ CHESTERMAN, Andrew. *Memes of Translation: The spread of ideas in translation theory*. Revised edition, 2016, s. 8-10

1.1.2 Podstata překládání

Navzdory dlouholetým snahám translatologů uchopit podstatu překladu a vytvořit konzistentní definici toho, co překlad je, neexistuje dodnes teorie, která by tohoto cíle dostatečně uspokojivě dosáhla. Je proto zajímavé povšimnout si některých přirovnání, kterými se překladatelé a translatologové pokusili vyjádřit některá těžko postihnutelná specifika překladu. Z těch, která zmiňuje Chesterman, uveďme alespoň několik nejprůhlednějších:

„Překládání je reprodukce uměleckého díla – kopie.“

„Překládání je boj, konflikt mezi dvěma jazyky.“

„Překládat znamená zradit originál.“

„Překládání je přenos informace, dekodování a překódování; překladatel je jako počítač.“¹⁴

Translatologie se systematicky zabývá několika hlavními problémy překladu – pro potřeby své práce bych si ráda položila základní otázku, kterou Chesterman formuluje takto: „*Co se honí v hlavě překladateli?*“ Při své analýze překladu bych tuto otázku chtěla zavést jako ústřední myšlenku. Tedy jakkoli zevrubně byl (a je) překlad zkoumán z pozice preskriptivní translatologie (jaký by překlad *měl* být), považuji pro svou analýzu za mnohem zajímavější a v konečném důsledku produktivnější zkoumat překlad z hlediska deskriptivní translatologie (jaký překlad *je*).¹⁵

¹⁴ CHESTERMAN, Andrew. *Memes of Translation: The spread of ideas in translation theory*. Revised edition, 2016, s. 41

¹⁵ „What goes on in the translator’s head?“ – CHESTERMAN, Andrew. *Memes of Translation: The spread of ideas in translation theory*. Revised edition, 2016, s. 42-45

1.1.3 Překladatelské strategie podle Andrewa Chestermana

Chesterman se pokusil o ucelený popis tzv. překladatelských strategií. Tyto strategie jako takové považuje za memy – jsou totiž široce užívány, uznávány a vyučovány na školách. Zároveň však nejde o pevně definované, nýbrž variabilní postupy, které se mohou nadále vyvíjet. Za použitím překladových strategií stojí povětšinou snaha dostat požadované kvalité překladu – ať už osobním nárokům překladatele na svůj vlastní překlad, požadavkům klienta či obecnějším normám překladu. Překladatelské strategie Chesterman omezuje pouze na manipulaci s textem, tedy vylučuje například hledání něčeho ve slovníku, nebo jiné akce mimo přímou práci s textem.

Překladatelské strategie jsou ze své podstaty zaměřené na dosažení konkrétního cíle, potažmo vyřešení konkrétního problému. V závislosti na úrovni odbornosti překladatele jsou překladatelské strategie potenciálně využívány vědomě. Zároveň Chesterman překladatelské strategie charakterizuje jako *intersubjektivní* – povědomí o nich je rozšířeno mezi překladateli a zároveň nemají nekompromisně dané vlastnosti. Jde v podstatě o ověřené způsoby překladu, které fungují a je možné – nikoli nutné – jich v případě potřeby využít.¹⁶

Je otázkou, nakolik jsou překladatelské strategie skutečně vědomě a cíleně používány. Do překladatelského procesu se zapojuje značné množství intuitivní práce s jazykem, a ani profesionální překladatelé s mnoholetou praxí nemusí některé konkrétní postupy při překladu aplikovat záměrně.

Jádrem (a základním důvodem použití) překladatelských strategií je nespokojenost s prvotním překladem. Překlad z nějakého důvodu působí nepatřičně. To, že nejjednodušší způsob překladu, který překladatele napadl jako první, nepůsobí upsokojivě – tedy zdá se nepřirozený sémanticky, gramaticky či neodpovídá originálu z pragmatického hlediska – nazývá Chesterman “důkazem existence překladového problému”.

¹⁶ CHESTERMAN, Andrew. *Memes of Translation: The spread of ideas in translation theory*. Revised edition, 2016, s. 85-89

Logickou reakcí na tento problém je “něco změnit” (“*change something*”) – což je v podstatě základem všech překladatelských strategií.¹⁷

Domnívám se, že postup “něco změnit” je překladateli implementován v poměrně velkém měřítku, a to i na základě své vlastní zkušenosti s překládáním. Můžeme pochopitelně tvrdit, že v ideálním případě by profesionální překladatel měl při své práci být uvědomělejší než překladatel amatérský. Ovšem ideální překladatel, jak ho konceptualizoval například český translatolog Jiří Levý ve své knize *Umění překlada*¹⁸, neexistuje. Obecně vzato, translatologie, která se zabývá iluzorními koncepty o ideálním překladači či překladateli, se kloní k pojetí preskriptivnímu. Jak jsem již zmiňovala výše, takové pojetí nepovažuji za úplně šťastné. Jakkoli kvalitně popíšeme to, jaký by měl nebo mohl být ideální překladatel, nezmění to skutečnost toho, jací překladatelé jsou.

Chestermanovy strategie jsou inspirovány jeho předchůdci – Vinayem a Darbelnetem (1958), Catfordem (1965), Nidou (1964), Malonem (1988) a Leuven-Zwartovou (1989/1990). Klasifikaci uváděných strategií popisuje jako pružnou a založenou na pokusu a omylu (heuristickou). Strategie nejsou detailně rozebírány a nejsou určeny pro jednu konkrétní jazykovou kombinaci. Děleny jsou na strategie syntaktické (syntakticko-gramatické) (G), sémantické (S) a pragmatické (Pr).¹⁹

Motivací pro volbu konkrétní strategie je podle Chestermana podřízení se normalizovaným standardům překladači.²⁰

Ráda bych také zmínila, že na základě Chestermanova pojetí překladačích strategií provedla translatologickou analýzu kolegyně Marie

¹⁷ CHESTERMAN, Andrew. *Memes of Translation: The spread of ideas in translation theory*. Revised edition, 2016, s. 89-90

¹⁸ LEVÝ, Jiří. *Umění překladači*. Praha: I. Železný, 1998, s. 32-34; s. 40-43

¹⁹ CHESTERMAN, Andrew. *Memes of Translation: The spread of ideas in translation theory*. Revised edition, 2016, s. 89-91

²⁰ *Ibid*, s. 109-110

Kim (Cibulková) ve své diplomové práci s názvem *Translatologická analýza českého překladu I Munjolova díla Básník*.²¹

Nyní se pokusím stručně představit jednotlivé strategie překladu, jak je definoval Andrew Chesterman.

1.1.3.1 Syntakticko-gramatické strategie

Jedná se o změny na syntaktické úrovni – tedy změny formy.²²

G1: Doslovný překlad (*Literal translation*)

Jde o výchozí strategii překladu. Překladatel vytvoří v rámci větné struktury a gramatiky překlad, který se co nejméně liší od zdrojového textu, ovšem s dodržáním pravidel gramatiky cílového jazyka.²³

G2: Výpůjčka – kalk (*Loan, calque*)

Výpůjčka struktury fráze, případně výpůjčka jednotlivých prvků fráze – případně obojí zároveň – tedy na bázi sémantické, frazeologické, či kombinací obou.

Příklad: „vezměte místo“ – „take a seat“, „mějte hezký den“ – „have a nice day“ (takový překlad sice nemusí znít úplně přirozeně, ale principiálně odpovídá této strategii).

Přirozeně znějícím kalkem je třeba „bleší trh“ – „flea market“ – „벼룩시장“.

K této strategii se překladatelé často uchylují při překladech oficiálních názvů mezinárodních organizací.²⁴

²¹ KIM, Marie. *Translatologická analýza českého překladu I Munjolova díla Básník*. 2019. Diplomová práce. Univerzita Karlova, Filozofická fakulta, Katedra sinologie. Vedoucí práce Horák, Tomáš.

²² CHESTERMAN, Andrew. *Memes of Translation: The spread of ideas in translation theory*. Revised edition, 2016, s. 91

²³ Ibid, s. 91-92

²⁴ Ibid, s. 92-93

G3: Transpozice (*Transposition*)

Změna na úrovni slovního druhu – například podstatné jméno se změní na sloveso, adjektivum na adverbium etc.²⁵

Z mého pohledu bude u korejštiny a češtiny bude docházet například k převodu „kvalitativních sloves“ (형용사) na přídavná jména (případně přídavná jména se sponou).

G4: Změna jednotky (*Unit shift*)

Za jednotlivé jednotky jsou považovány: morfém, slovo, fráze, věta, souvětí a odstavec.

Příklad: spojení dvou vět do jedné, rozdělení dlouhé věty na dvě kratší, rozdělení odstavců etc.²⁶

G5: Změna struktury fráze (*Phrase structure change*)

Překladač provede změny na úrovni fráze.

Příklad: změna ze singuláru na plurál, počítatelného nomina na nepočítatelné, změna osoby a času ve slovesu atd.²⁷

G6: Změna struktury věty (klauze) (*Clause structure change*)

Změna například z aktivního na pasivní sloveso, z dokonavosti na nedokonavost, přechodnost na nepřechodnost, či změny slovosledu.²⁸ Uvedené úpravy však nemusí vždy vést ke změně struktury věty.

G7: Změny struktury souvětí (*Sentence structure change*)

Změny druhu vedlejší věty, změny mezi hlavní větou a vedlejšími větami (například změna věty hlavní na větu vedlejší) a další.²⁹

²⁵ CHESTERMAN, Andrew. *Memes of Translation: The spread of ideas in translation theory*. Revised edition, 2016, s. 93

²⁶ CHESTERMAN, Andrew. *Memes of Translation: The spread of ideas in translation theory*. Revised edition, 2016, s. 93

²⁷ Ibid

²⁸ Ibid, s. 94

²⁹ Ibid, s. 95

G8: Změna koheze (*Cohesion change*)

Změny ovlivňující odkazování v rámci textu – nahrazení podstatného jména zájmenem, změna při napojování uvnitř vět – využití opakování, přidání demonstrativ etc.³⁰

G9: Změna úrovně (*Level shift*)

Úrovněmi se myslí jednotlivé roviny jazyka – fonologie, morfologie, syntax a lexikum. Vyjádření významů ve zdrojovém textu může být na úrovni lexikální – v cílovém textu pak vyjádření může být posunuto třeba do úrovně morfologické.³¹

Příklady uváděné Chestermanem pro tuto práci nejsou příliš relevantní, v rámci korejštiny však můžeme uvést třeba to, že významy vyjádřené slovesnými sufixy -ᄃᆞᆫ (sufix retrospektivního sdělení – přímého svědectví) nebo -ᄃᆞᆫ (sufix zvolací, citově zabarvený) by se musely v českém překladu vyjádřit na jiné úrovni.

G10: Změna schématu (*Scheme change*)

Často využíváno při překladech poezie – překlad rétorických schémat, opakování, aliterace³² atd.³³

³⁰ CHESTERMAN, Andrew. *Memes of Translation: The spread of ideas in translation theory*. Revised edition, 2016, s. 95-96

³¹ CHESTERMAN, Andrew. *Memes of Translation: The spread of ideas in translation theory*. Revised edition, 2016, s. 96-97

³² „opakování shodných hlásek na začátku po sobě následujících slov nebo veršů“ (<https://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/aliterace>)

³³ CHESTERMAN, Andrew. *Memes of Translation: The spread of ideas in translation theory*. Revised edition, 2016, s. 97-98

1.1.3.2 Sémantické strategie

Změny zasahující do sémantiky lexémů zařazuje Chesterman do tzv. sémantických strategií. Mohou pozměnit důrazy ve větách či některé jemné významové odstíny lexémů.³⁴

S1: Synonyma (*Synonymy*)

Místo doslovného překladu je použito slovo synonymní – může se tak vyhnout zbytečnému opakování stejných výrazů a text obohatit.³⁵

S2: Antonyma (*Antonymy*)

Výraz se přeloží antonymem a tomu se přizpůsobí i zbytek věty/souvětí, aby zůstal zachován význam sdělení (slovesa se převedou do záporu atp.).³⁶

S3: Hyponyma (*Hyponymy*) – slova nadřazená, podřazená, souřadná

Tyto změny mohou být provedeny třemi různými způsoby:

a) slovo nadřazené ve ZT → slovo podřazené v CT = **specifikace**

b) slovo podřazené ve ZT → slovo nadřazené v CT = **generalizace**

c) slovo podřazené spadající do skupiny A ve ZT → jiné slovo podřazené spadající do skupiny A v CT = **koordinace (?) – použití slova souřadného**³⁷

S4: Slovesné protiklady (*Converses*)

Stejná realita se popíše v cílovém textu slovesným protikladem a přizpůsobí se tomu zbytek věty/souvětí³⁸ – například sloveso *prohrát* se nahradí slovesem *vyhrát*.³⁹

³⁴ CHESTERMAN, Andrew. *Memes of Translation: The spread of ideas in translation theory*. Revised edition, 2016, s. 98-99

³⁵ Ibid, s. 99

³⁶ Ibid

³⁷ Ibid, s. 99-100

³⁸ Ibid, s. 100

³⁹ [https://en.wikipedia.org/wiki/Converse_\(semantics\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Converse_(semantics))

S5: Změna abstrakce (*Abstraction change*)

Při překladu se z více abstraktního vyjádření posune směrem ke konkrétnějšímu či naopak. Například německé „aus aller Welt“ se převede do anglického „from all corners of the globe“ (*globe* Chesterman považuje za konkrétnější než *world* (*Welt*)).⁴⁰

S6: Změna distribuce (*Distribution change*)

Jedná se o změnu distribuce shodných významových komponentů do více jednotek (expanze) – text se stává „řidším“, či naopak změnu distribuce shodných významových komponentů do méně jednotek (komprese) – text se stává „kompaktnějším“.⁴¹

S7: Změna důrazu (*Emphasis change*)

Jedná se o posunutí, zesílení nebo zeslabení důrazu, případně změnu tématu věty/souvětí.⁴² Toho může překladatel docílit změnou aktuálního členění věty, použitím (či vypuštěním) intenzifikujících adjektiv a adverbí (neboli *intenzifikátorů*⁴³), případně typograficky převedením konkrétních částí textu do kurzívy nebo tučného textu.

S8: Parafráze (*Paraphrase*)

Jedná se o překlad pomocí parafráze, kdy se v zájmu zachování pragmatického významu záměrně ustoupí od zachování doslovného/ekvivalentního překladu. Tedy přehlédneme překlad sémantických prvků na úrovni lexému a zachováme rámcový význam vyšší jednotky.⁴⁴

⁴⁰ CHESTERMAN, Andrew. *Memes of Translation: The spread of ideas in translation theory*. Revised edition, 2016, s. 100-

⁴¹ *Ibid*, s. 100-101

⁴² *Ibid*, s. 101

⁴³ DUŠKOVÁ, Libuše a kol. *Elektronická mluvnice současné angličtiny & citační databáze* [online]. [cit. 2020-06-26]. Dostupné z: <http://emsa.ff.cuni.cz/13.41.26>

⁴⁴ CHESTERMAN, Andrew. *Memes of Translation: The spread of ideas in translation theory*. Revised edition, 2016, s. 101

S9: Změna slova nebo fráze s obrazným významem (použitím) (Trope change)

Podobně jako ve strategii G10 převedeme obrazné vyjádření ve ZT do CT. Tato strategie je obzvláště produktivní při překladu přirovnání, metafor a idiomů.

Možnosti převedení jsou tyto:

a) metafora A ve ZT → metafora A v CT

b) metafora A ve ZT → metafora B v CT (zachová se obraznost, ale vyjádří se jinak)

c) metafora A ve ZT → metafora Ø v CT (obraznost se zcela vypouští) – může dojít i ke změně opačné, kdy se metaforické nebo idiomatické vyjádření v CT přidá tam, kde ve ZT nebylo.⁴⁵

S10: Jiné sémantické změny (Other semantic changes)

Jakékoli jiné sémantické změny, například změna deixe (odkazování) – konkrétně třeba změnu z *tady* na *tam* apod.⁴⁶

1.1.3.3 Pragmatické strategie (Pragmatic strategies)

V rámci pragmatických strategií překladatel vybírá informace, které zahrne do cílového textu – to bude záležet na jeho zhodnocení potřeb čtenářského publika. Většinou jde o strategie, které zahrnují syntaktické a sémantické změny. Jejich účelem je přizpůsobit sdělení textu tak, aby například na základě kulturních rozdílů nedošlo k přílišnému snížení pochopení textu nebo omezenému prožitku z díla.⁴⁷

⁴⁵ CHESTERMAN, Andrew. *Memes of Translation: The spread of ideas in translation theory*. Revised edition, 2016, s. 101-103

⁴⁶ Ibid, s. 103-104

⁴⁷ CHESTERMAN, Andrew. *Memes of Translation: The spread of ideas in translation theory*. Revised edition, 2016, s. 104

Pr1: Naturalizace (*Cultural filtering*)

Strategie, při které se nějaký kulturně specifický výraz ze zdrojového jazyka přeloží do cílového jazyka slovem, které je mu v cílovém jazyce ekvivalentní kulturně, nebo alespoň funkčně. Může jít o pojem, který je čtenářstvu cílového textu naprosto cizí a vedl by k „exotizaci“ textu. Exotizace však může být i záměrná – z obecnějšího pojmu se vytvoří kulturně specifický a tím se text „ozvláštní“.⁴⁸

Překladatel však musí dbát na to, aby našel křehkou rovnováhu mezi srozumitelností a „cizostí“ textu a nepřipravil text necitlivými zásahy o jeho kolorit. Příkladem může být překlad názvů pokrmů, kdy místo původního, možná exotického, pokrmu se v cílovém textu objeví pokrm domácímu čtenářstvu známý – například místo korejského *ttok*⁴⁹ (떡) se nám v překladu objeví česká *buchta* – jak takovéto pojmy překládat a zda je vůbec naturalizovat je předmětem debaty mezi translatology.

Pr2: Změna explicitnosti (*Explicitness change*)

Při použití této strategie změní překladatel implicitní vyjádření ve zdrojovém textu na explicitnější sdělení v cílovém textu – informaci, která je ve zdrojovém textu sdělena pouze nepřímo, uvede v cílovém textu jednoznačněji.⁵⁰

Pr3: Změna informace (*Information change*)

Při použití této strategie překladatel dodává do cílového textu informaci, která není uvedena ve zdrojovém textu – případně v cílovém textu vynechá informaci, která ve zdrojovém textu je. Důvodem pro takovéto změny je překladatelem vnímaná relevantnost či irrelevantnost informace pro čtenáře cílového textu.⁵¹

⁴⁸ CHESTERMAN, Andrew. *Memes of Translation: The spread of ideas in translation theory*. Revised edition, 2016, s. 104-105

⁴⁹ *Tteok* [online]. [cit. 2020-06-26]. Dostupné z: <https://en.wikipedia.org/wiki/Tteok>

⁵⁰ CHESTERMAN, Andrew. *Memes of Translation: The spread of ideas in translation theory*. Revised edition, 2016, s. 105

⁵¹ *Ibid*, s. 106

Pr4: Interpersonální změna (*Interpersonal change*)

Překladaatel změní emotivnost, formálnost, či „angažovanost“ textu – to znamená, že provede změny, které nějak zasahují do vztahu mezi textem (autorem) a čtenářem.⁵²

Pr5: Ilokuční změna (*Illocutionary change*)

Překladaatel změní slovesný způsob, změny však zahrnují i další pragmatické posuny, například změnou z oznamovacího způsobu na rozkazovací dojde zároveň k posunu druhu promluvy z prohlášení na prosbu. Případně může překladaatel změnit přímou řeč na nepřímou – například u promluv typu vyprávění či hlášení.⁵³

Pr6: Změna koherence (soudržnosti) (*Coherence change*)

Překladaatel mění uspořádání informací v textu tak, aby dosáhl lepší (logičtější) myšlenkové soudržnosti textu.⁵⁴

Pr7: Částečný překlad (*Partial translation*)

Překladaatel například převede do cílového textu pouze zvukovou podobu slova z důvodu zachování rytmu (při překladu poezie), nebo provede transkripci z jiných důvodů⁵⁵ – obzvláště při překladu z jazyků s jinou než latinskou abecedou (korejština, japonština, čínština ad.) může překladaatel u překladu kulturně specifických pojmů přikročit k prosté transkripci pojmu a případně doplnit vysvětlení pojmu v doslovu, předmluvě, či poznámce.

Pr8: Změna viditelnosti (překladaatele) (*Visibility change*)

Překladaatel přidáním vysvětlující poznámky pod čarou či glosy uvnitř textu poukáže na svou přítomnost, nebo tedy na fakt, že se jedná o překlad –

⁵² CHESTERMAN, Andrew. *Memes of Translation: The spread of ideas in translation theory*. Revised edition, 2016, s. 106-107

⁵³ Ibid, s. 107

⁵⁴ Ibid, s. 107-108

⁵⁵ CHESTERMAN, Andrew. *Memes of Translation: The spread of ideas in translation theory*. Revised edition, 2016, s. 108

osoba překladatele tak vstupuje do bezprostředně vznikajícího vztahu mezi textem/autorem a čtenářem.⁵⁶

Pr9: Transeditace (*Transediting*)

V případě, že zdrojový text je velmi nekvalitně napsán, přistoupí někdy překladatel k větším a obecnějším zásahům do textu – text zásadně přeorganizuje, někdy dokonce přepíše [sic!], aby tyto nedostatky napravil.⁵⁷

Pr10: Jiné pragmatické změny (*Other pragmatic changes*)

Další změny, které nespádají do výše zmíněných kategorií – můžeme uvést například změny v rozložení textu na stránce – zarovnání textu jiným způsobem než ve zdrojovém textu a podobně.⁵⁸

⁵⁶ CHESTERMAN, Andrew. *Memes of Translation: The spread of ideas in translation theory*. Revised edition, 2016, s. 108

⁵⁷ Ibid

⁵⁸ Ibid, s. 109

1.1.4 „Práh význačnosti“ (The significance threshold)

Jako poslední pojem z těch, kterými se Chesterman zabývá, bych ráda zmínila tzv. *significance threshold* neboli „práh význačnosti“. ⁵⁹ Tento pojem Chesterman definuje jako „*hranici, která značí, kdy je informace počítována jako hodná sdělení*“. Čím výše je tato hranice nastavena, tím větší význam je vyžadován od sdělení pro to, aby toto sdělení bylo považováno za hodné vyslovení. Potíž nastává ve chvíli, kdy se tato hranice liší u zdrojového a cílového jazyka – obzvlášť u korejštiny osobně vnímám, že některé věci jsou sdělovány implicitněji, případně pouze pomocí slovesné partikule/suffixu. V češtině pak může být potřebné informaci zpřesnit, sdělit i to, co korejský originál pouze naznačuje. ⁶⁰

Konkrétně mohu uvést příklad sdělování informace o podmětu věty. Podmět v korejštině se často vypouští, takže je potřeba bedlivě sledovat kontext sdělení, abychom podmět věty nepřisoudili chybně. Na základě informací, které jsou pro korejského mluvčího okamžitě srozumitelné – například zdvořilostních koncovek a speciálních sloves – je možné rozlišit, že podmětem je ta z osob, která je starší, výše postavená a podobně. Nestane se tak, že by třeba promluvu zaměstnance ve firmě přisoudil nadřízenému, se kterým tento zaměstnanec vede dialog.

Čeština má narozdíl od korejštiny například v rámci časování slovesa potřebu sdělovat informaci o osobě, číslu a rodu podmětu. Proto dokážeme vyrozumět informaci o podmětu z jednoduché české věty i bez podmětu, a tím se i bez explicitního sdělení podmětu dá snadno pochopit, kdo je subjektem věty. I pro češtináře trochu zběhlejšího v korejštině však může být občas náročné pochopit z kontextu podmět korejské věty – a to z důvodu odlišného prahu význačnosti obou jazyků.

Ve čtvrté kapitole se stručně zabývám problémy anglického překladu *Vegetariánky* – jedním z pochybení překladatelky Debory Smith bylo právě

⁵⁹ Vzhledem k tomu, že se mi nepodařilo najít zavedený český ekvivalent, jde o můj vlastní pokus o překlad pojmu.

⁶⁰ CHESTERMAN, Andrew. *Memes of Translation: The spread of ideas in translation theory*. Revised edition, 2016, s. 110-111

chybné prisuzování promluv a činností postavám. Můžeme říci, že toto ilustruje, jak náročné je někdy korektně přeložit jazyky s rozdílným prahem význačnosti.

1.1.5 Závěrem

Chestermanovo pojetí překladatelských memů poskytuje potřebný nadhled jak při překládání samotném, tak během analýzy prací dalších překladatelů. Překládání není činností, která se dá zařadit do rigidních kategorií a předpisů – jde o organický proces. Teorie o překladu má dlouhou tradici, avšak nemůže vystihnout všechny aspekty překládání z jednoho jazyka do jiného.

Chestermanovy překladatelské strategie jsou průnikem několika předchozích teorií o procesu překladu. V rámci překladu řeči postav jsou pravděpodobně nejužitečnější strategie pragmatické, neboť obzvláště při překladu promluv je nutné zvažovat skutečný význam sdělení, včetně převodu implikovaných informací, kulturně determinovaných nevyjádřeností a případných popisů mimojazykových projevů (pokud jsou v textu nějaké uvedeny). Je otázkou, do jaké míry je možné Chestermanovy strategie chápat jako univerzální. V následující kapitole představím teorie Anthonyho Pyma, který se ve své práci soustředil konkrétněji na překladatelské strategie, proces překladu a pojetí těchto témat napříč mezinárodní translatologickou scénou. Pokusil se následně vytvořit průsečík těchto strategií, které by měly být aplikovatelné na širší spektrum jazykových kombinací.

1.2 Pymova typologie překladových řešení

Kromě Chestermanova pojetí překladatelských strategií vzniklo během mnoha let již desítky teorií, které se snaží smysluplně konceptualizovat proces překladu, respektive postupy překladatelů při překladu. Anthony Pym ve své knize *Translation Solutions for Many Languages: Histories of a Flawed Dream* vytvořil nejen přehlednou monografii o těchto teoriích, počínaje začátkem 20. století, nýbrž také rozebral jejich nedostatky a vytvořil svou vlastní typologii „překladatelských řešení“.

Pym zdůvodňuje své snahy tím, že v přehrášli vytvořených systémů a teorií je dosud zmatek. Mimo jiné předchozí typologie vyzkoušel se svými studenty a každá v některém aspektu nevyhovovala. Jako další velice pádný argument pak uvádí, že dosud na žádné z uvedených typologií nedošlo k mezinárodní shodě. Jeho cílem bylo vytvořit snadno využitelnou typologii překladatelských řešení, která by navíc byla dostatečně zjednodušená a tím aplikovatelná na širší spektrum jazyků (či jazykových kombinací). Při jejím vytváření zkoumal práci teoretiků překladu z celého světa, a to včetně zemí Asie (Čína, Japonsko) a zemí bývalého Sovětského svazu – zmínky se dostalo i našemu českému translatoLOGovi, Jiřímu Levému (ačkoli k jeho pojetí má Pym nemálo výhrad).⁶¹

Pym vytvořil mapu typů překladatelských řešení – jedná se o pomyslný strom, ve kterém hlavními větvemi jsou kopírování (*copying*), změna výrazu (*expression change*) a změna obsahu (*content change*). Kopírování se pak dále větví na kopírování slov (*copying words*) a kopírování struktury (*copying structure*). Změna výrazu se dělí na změnu perspektivy (*perspective change*), změnu hustoty (*density change*), kompenzaci (*compensation*) a kulturní shodu (*cultural correspondence*). Změna obsahu je pak dále specifikována jako přizpůsobení textu (*text tailoring*). Každá z celkem sedmi hlavních kategorií překladatelských řešení se pak může v podstatě bez omezení větvit dále – Pym říká, že tato třetí úroveň je otevřená, a tedy je možné ji nekonečně rozšiřovat. V této úrovni

⁶¹ Pym, Anthony. *Translation solutions for many languages: Histories of a flawed dream*, s. 219

Pym uvádí celkem dvacet ještě konkrétnějších překladatelských strategií – podrobněji se jimi budu zabývat níže.⁶²

1.2.1 Typy překladových řešení

1. Kopírování slov (*copying words*) (KS)

Součástí tohoto překladatelského řešení jsou fonetická a morfologická úroveň a úroveň písma (zapisovacího systému konkrétního jazyka – tzv. *skriptu*).⁶³ Při užití této strategie je možné využít libovolné kombinace těchto úrovní „kopírování“. Na těchto úrovních jsou založeny tři hlavní podtypy této překladatelské strategie.

1.1 Kopírování zvuků (KZ)

Při aplikaci tohoto řešení překladatel zavádí do cílového jazyka pojmy pomocí napodobování zvuku původního slova. Pym uvádí jako příklad španělské *fútbol*, nebo čínský přepis jména Mary – 玛丽 (ma li) (ten se objevoval v překladech anglických románů ještě v 50. letech 20. století).

1.2 Kopírování morfologie (KM)

Příkladem kopírování morfologie výrazu je například převod anglického *skyscraper* na český „mrakodrap“. Pym však podotýká, že postupně se od tohoto uzpůsobování pojmů upouští – například názvy značek jako McDonald's se jednoduše přejmou ve svém původním znění a jen jejich výslovnost se bude lišit podle konkrétního jazykového prostředí.⁶⁴

1.3 Kopírování *skriptu* (KSk)

Obzvláště při překladu jazykové kombinace, kde jeden z textů je v latině a druhý v jiném skriptu (cyrilici, arabském písmu, hangülu, čínských znacích atd.) – a naopak – se vytvořilo množství pravidel pro přechod mezi

⁶² PYM, Anthony. *Translation solutions for many languages: Histories of a flawed dream*, s. 220

⁶³ *Script* [online]. [cit. 2020-07-02]. Dostupné z: <https://en.wiktionary.org/wiki/script>

⁶⁴ PYM, Anthony. *Translation solutions for many languages: Histories of a flawed dream*, s. 221-222

těmito odlišnými skripty. Ovšem Pym toto nezařazuje jako překladatelské řešení, nýbrž jen jako dodržování pravidel.

V případě překladu z korejštiny je možné například transkripcí či transliterací převést do cílového jazyka (češtiny) korejská slova, aniž by je překladatel překládal. To by se nejspíše týkalo například názvů korejských reálií (například názvů pokrmů).

2. Kopírování struktury (KSt)

Strukturou zde Pym myslí vztahy mezi výrazy v textu, a to většinou ve vztahu k pořadí, v jakém jsou prezentovány. Takto chce Pym pokrýt mnohé předcházející pojmy jako *kalk* (výpůjčka), pořádek slov, syntax a další. Zajímavým příkladem kopírování struktury je ponechání systému čtení jednotlivých rámečků zprava doleva při překladech japonské mangy do angličtiny (či češtiny, *pozn. autorky*). Pym uvádí tři hlavní podtypy kopírování struktury:

2.1 Kopírování prozodických prvků (rým, rytmus, aliterace) (KPP)

Tato strategie je, jak napovídá její název, využívána obzvláště u překladu poezie. Pym uvádí jako příklad frázi „The Price is Right“ („cena je správná“), která byla do němčiny přeložena jako „Der Preis ist heiß“ („cena je horká“). V tomto konkrétním případě tedy bylo v rámci zachování stejnosti či podobnosti prozodických prvků upuštěno od významové ekvivalence výrazů. Pym říká, že kopírování struktury je zásadní formou přenosu frází a textových forem mezi kulturami.

2.2 Kopírování pevných frází (syntax, idiomy, zažité výrazy) (KPF)

Při použití této strategie nemusí dojít k pochopení fráze ze strany čtenáře cílového textu. Fráze ze zdrojového jazyka je však doslova převedena do jazyka cílového. Například překlad francouzské fráze „*Comme un chien dans un jeu de quilles*“ („jako pes v kuželkách“) do angličtiny ve znění „*Like a dog in a game of skittles*“ je kopií pevné fráze.

2.3 Kopírování struktury textu (odstavců a hlavních jednotek organizace textu) (KST)

Obzvláště při překladech oficiálních mezinárodních listin – například právních textů Evropské unie dochází k rigidnímu kopírování struktury originálu, navzdory možnému nepřírozenému vyznění v některých cílových jazycích.⁶⁵

3. Změna perspektivy (ZP)

Jinými slovy *modulace*. Principem je to, že sdělení se stejným významem je možné formulovat z jiného úhlu. Když překladatel využije tohoto řešení, může se jednat o změnu z aktiva na pasivum, kladného vyjádření na dvojitý zápor, ze slovesného vyjádření na jmenné a podobně (případně naopak).

Pym ovšem podotýká, že obzvláště při překladu z japonštiny či korejštiny do angličtiny (potažmo i při překladu do češtiny – pozn. autorky) bude docházet k zásadním a častým přesunům perspektivy. A to do té míry, že takové změny budou samozřejmé a může být sporné je nazývat strategiemi či překladatelskými řešeními.

Hlavními podtypy tohoto překladového řešení jsou tyto:

3.1 Změna důrazu ve větě (ZDV)

Jako příklad uvádí Pym překlad z angličtiny do japonštiny, kde japonský překlad by přesunul důraz na horu Fuji – „*Fudži je vidět.*“, kdežto anglická věta zní „*Vidím horu Fudži.*“.

Předpokládám, že podobných změn najdu značné množství i v překladu z korejštiny do češtiny. Obzvláště proto, že korejština má často tendenci vyjadřovat informace způsobem výrazně odlišným od češtiny.

⁶⁵ PYM, Anthony. *Translation solutions for many languages: Histories of a flawed dream*, s. 223-224

3.2 Změna sémantického důrazu (ZSD)

Například při překladu nápisu „No vacancies“ z angličtiny do francouzského „Complet“ (plno) bylo použito této strategie. Tedy z negativního významu se důraz změnil na pozitivní.

3.3 Změna registru/struktury zájmen (ZRg/SZ)

Různé jazyky používají různé zájmenné struktury. V tomto překladatelském řešení se například přesune vyjádření přivlastňovací fráze z první osoby plurálu do první osoby singuláru, nebo se nahradí zcela jiným výrazem.

Toto bude například případ překladu korejských frází jako 우리 나라 (*naše země*), 우리 엄마 (*naše maminka*) – při překladu do jazyka jako je čeština bychom mohli první z frází převést jednoduše na slovo *Korea*, *naše maminka* by mohla být *moje maminka*, či prostě *maminka*.⁶⁶

4. Změna hustoty (ZH)

Hustotou (*density*) myslí Pym v podstatě to, jakým množstvím textu je vyjádřeno nějaké konkrétní sdělení. Často je třeba pozměnit hustotu sdělení například při tvorbě titulků či během konferenčního tlumočení. Ke strategii „změny hustoty“ přiřazuje Pym tyto čtyři podtypy:

4.1 Generalizace/specifikace (změna úrovně konkrétnosti) (GEN/SPEC)

Jako příklad tohoto překladového řešení, tedy změny z obecnějšího vyjádření na specifičtější (a naopak), uvádí Pym změnu z *kanadský* na *mezinárodní* při překladu fráze „*Canada's acclaimed speech recognition system*“ na „*the internationally acclaimed speech recognition system*“.

⁶⁶ Pym, Anthony. *Translation solutions for many languages: Histories of a flawed dream*, s. 224-226

4.2 Explicitace/implicitace (ukázání či zakrytí implicitní informace) (EXPL/IMPL)

Zde se jedná o strategii pracující s explicitními (výslovnými) a implicitními (nevyřčenými, naznačenými) informacemi v textu. Co bylo ve zdrojovém textu jen naznačeno se překladatel rozhodne (například z důvodu rozdílů v kulturách čtenářů) v cílovém textu vyjádřit výslovně (či naopak).

4.3 Mnohonásobný překlad („multiple translation“) (MP)

Tímto řešením je myšleno to, že překladatel použil více překladových řešení zároveň.

4.4 Resegmentace (změna segmentů ve větě/klauzi) (RESG)

Překladatel rozdělí delší souvětí na věty jednoduché, více kratších souvětí či naopak.⁶⁷

5. Kompenzace (Komp)

Umístěním na jiné místo v textu nebo na jinou úroveň jazyka dosáhne překladatel kompenzace významu, o který byl jinde nucen text ochudit. Také může použít obou těchto metod zároveň. Pym do této kategorie zahrnuje i poznámky pod čarou, předmluvu překladatele či přebal knihy. Dva hlavní uvedené podtypy tohoto překladového řešení jsou tyto:

5.1 Nová úroveň vyjádření (NÚV)

Význam, který je ve zdrojovém jazyce vyjádřen na úrovni, která se těžko převádí do jazyka cílového se překladatel pokusí kompenzovat na jiné jazykové úrovni. Pym jako si jako příklad vypůjčil překlad uvedený v knize Vinaye a Darbelneta: těžko přeložitelná francouzská fráze „*On se tutoie...*“ („*Můžeme používat intimní zájmeno druhé osoby...*“) byla do angličtiny s použitím tohoto překladového řešení převedena jako „*Mí přátelé mi říkají Bill...*“

⁶⁷ PYM, Anthony. *Translation solutions for many languages: Histories of a flawed dream*, s. 226-228

5.2 Nové místo v textu (NMT)

Jedná se o využití poznámek pod čarou či předmluv a doslovů a podobně. Pym však do tohoto podtypu zařazuje i ilustrace, přebaly a propagační materiály.⁶⁸

6. „Kulturní shoda“ (*cultural correspondence*) (KSh)

Překladatel se může rozhodnout nahradit nějaký kulturně specifický pojem či frázi nějakým „ekvivalentem“ z cílového jazyka (kultury), který sdílí stejné nebo podobné funkční hodnoty jako pojem ve zdrojovém jazyce (kultuře). Tato vyjádření se však mohou vzájemně lišit (a často liší) na mnoha úrovních. V případě použití ekvivalentu, který je příliš otřelý či obecný však může dojít k jakémusi „zploštění“ textu. Pym uvádí dva hlavní podtypy tohoto překladového řešení.

6.1 Shoda idiomů (*corresponding idioms*) (SI)

Příkladem je třeba Lohův překlad anglické fráze „*Give him an inch and he will take a mile*“, kterou převedl do čínštiny ve významu „*get inch, take foot*“.

6.2 Shoda kulturně specifických jednotek (*corresponding culture-specific items*) (SKSJ)

Pym zde jako příklad uvádí měrné jednotky či měnu, oslovení a podobně.⁶⁹

7. Přizpůsobení textu (*text tailoring*) (PT)

Při využití některého z těchto překladových řešení mění překladatel různými způsoby sdělení textu. Pym uvádí tyto tři podtypy přizpůsobení textu:

⁶⁸ PYM, Anthony. *Translation solutions for many languages: Histories of a flawed dream*, s. 229

⁶⁹ PYM, Anthony. *Translation solutions for many languages: Histories of a flawed dream*, s. 230-231

7.1 Oprava/Cenzura/Aktualizace (Opr)

Překladatel na základě vlastního uvážení opraví, zcenzuruje či aktualizuje například ideologicky zabarvený obsah textu. Pym zde jako příklad odkazuje na svoji vlastní zkušenost, kdy odmítl přeložit ze španělštiny do angličtiny větu v dětské encyklopedii s významem „*Bílý muž určoval tempo lidského pokroku po dobu posledních několika století*“.

7.2 Vynechání obsahu (VO)

Překladatel může celé odstavce či kapitoly považovat za irelevantní a přikročit k jejich vynechání.

7.3 Přidání obsahu (PO)

Překladatel k textu přidá obsah navíc ve formě poznámek a komentářů, nebo třeba rozhovoru s autorem a vlastních ilustrací. Příkladem může být komentovaný překlad starších děl literatury, kde samotný přeložený text zabírá menší část knihy než komentář překladatele.⁷⁰

Pymova typologie překladových řešení je poměrně volně pojatá a velmi zjednodušená. Vzhledem k Pymovým postupům i jeho vlastní argumentaci pro tuto typologii překladatelských řešení považuji ji za vhodnou metodu ke své analýze překladu. Jelikož svou typologii nerozdělil na pomyslné lingvistické úrovně jako Chesterman, nemohu předem odhadnout, které z jeho strategií jsou potenciálně produktivní pro analýzu mluvenosti a potažmo překladu řeči postav. Je také otázkou, zda jeho zjednodušená typologie bude dostačující a dobře aplikovatelná – zhodnocením její použitelnosti se budu stručně zabývat v závěru své práce.

⁷⁰ PYM, Anthony. *Translation solutions for many languages: Histories of a flawed dream*, s. 231-232

2. Prostředky mluvené češtiny a mluvené korejštiny

2.1 Mluvenost a psanost

Vymezení pojmů mluvenost a psanost je komplikované a závislé na kontextu, v němž se tyto dva pojmy snažíme odlišit. Pojmy mluvenost a psanost můžeme kategorizovat buď jako „dvě rozdílné kulturní techniky a sociální aktivity (ústnost a gramotnost)“⁷¹ nebo jako „dva autonomní jazyky nebo existenční mody téhož jazyka“⁷². Pro potřeby své práce se omezím na druhé z pojetí, tedy budu klasifikovat mluvenost jako existenční modus téhož jazyka.

Je třeba definovat mluvenost, jaké jsou její projevy, a jakým způsobem jsou pak tyto projevy reflektovány v psané formě jazyka – konkrétně češtiny a korejštiny.

Rámcově můžeme rysy mluvenosti a psanosti v textu definovat následovně. Psaný text se projevuje mimo jiné připraveností, formálností a dominantní orientací na obsah, bývá statický, komplexní, explicitní a určitý. Dále je pro něj typická abstraktnost, racionálnost a analytičnost, kondenzace sdělení, spisovnost a monologičnost.

Oproti tomu mluvený text se projevuje nepřipraveností, spontánností, neformálností. Orientuje se na pragmatické složky komunikace, je dynamický, konkrétní, subjektivní a emotivní. Narozdíl od psaného textu sděluje informace implicitně, je neurčitý. Ve sdělení se objevují opakování, korektury a rektifikace, návraty a další. Také má sklon k nespisovnosti a dialogičnosti.⁷³ Tyto rysy později konkretizují v rovině českého a korejského jazyka.

⁷¹ ČMEJRKOVÁ, Světlá a Jana HOFFMANNOVÁ. *Mluvená čeština: hledání funkčního rozpětí*, s. 19

⁷² *Ibid*, s. 20

⁷³ *Ibid*, s. 35

Níže uvádím ve zjednodušené verzi přehlednou tabulku rysů mluvenosti a psanosti z knihy *Jazyk a jazykověda* od Františka Čermáka.⁷⁴

⁷⁴ ČERMÁK, František. *Jazyk a jazykověda: přehled a slovníky*, s. 41

	Promluva	
Aspekty a rysy	Mluvená	Psaná
Médium komunikace	Orálně-akustická (mluvení-poslouchání)	Grafická (psaní-čtení)
Čas	Vázaná/pomíjivá, ale dynamicky proměnlivá	Nezávislá (kromě doby vzniku) a „trvalá“
Prostor	Omezená slyšitelnost, avšak umožňující přímý kontakt	Neomezená/přenosná lokálně i časově, bez přímého kontaktu
	Spontánní a nepřipravená, vyžadující rychlou reakci mající přímou zpětnou vazbu	Předem připravená, Bez přímé zpětné vazby (a často i bez nepřímé)
Autor/mluvčí	Minimálně dva	Jediný (u odborných textů často víc)
Adresát/posluchač	Splývá s mluvčím (střídání)	Obvykle mnoho (u soukromého dopisu jediný)
Struktura promluvy	Volnější a méně složitá Výrazná deixe a indexálnost Časté opakování	Složitá, popř. i složená (z různých typů, tj. heterogenní)
Funkce komunikace	Všechny, zesílené jsou však apelová (direktivní), expresivní a fatická	Všechny, zeslabené jsou však fce direktivní, fatická a obvykle i expresivní
Výrazové prostředky	Vlastní jazykové, avšak implicitnější, více redukce, frazémy a slang	Vlastní jazykové, avšak explicitnější, s termíny
	Výrazná emocionalita a evaluativnost	
Situace	Neformální, neveřejná, neoficiální	Formální, veřejná

Mluvený jazyk je základní formou všech živých přirozených jazyků – až od něj se pak případně odvíjí jazyk psaný (pokud pro daný jazyk existuje písmo). Podoba psaná a mluvená není téměř nikdy identická.⁷⁵

Nutno podotknout, že rysy mluvenosti a psanosti se v jazykových projevech mísí⁷⁶, ať už používáním směsice spisovných a nespisovných (hovorových) jazykových prostředků či míšením obecnějších rysů mluvenosti do typicky psaných forem jazyka. Existují i názory, že „*projev čistě mluvený nebo čistě psaný jsou teoretickými konstrukty*“.⁷⁷

Přítomnost psanosti i mluvenosti se tedy vzájemně nevylučuje, obzvláště u písemného záznamu skutečného nebo fiktivního mluvního aktu (více v kapitole 3).

2.1.1 Parajazykové projevy a pragmatické aspekty mluvených projevů

Parajazykové prostředky – nebo také nonverbální prostředky – jsou klíčovým, avšak ne vždy vědomým a záměrným, nástrojem pro komunikaci. Do jaké míry je neverbální komunikace zásadní pro naše dorozumívání formulovala například Světa Čmejrková: „*Komunikační partner, který nás při mluvení sleduje, vidí i naše gesta, pohyby, mimiku naší tváře, a to všechno mluvený projev spoluvytváří. V současné lingvistické literatuře (...) se uvádí, že až 90 % komunikovaného obsahu se sděluje mimoslovně a jen zbytek slovy.*“⁷⁸

Obory jako pragmatika a paralingvistika se věnují této problematice obšírně, pro potřeby této práce je však podstatné zmínit hlavně to, že význam konkrétního sdělení ovlivňuje kromě verbální složky také neverbální projevy, situační kontext, vztah mezi mluvčím a posluchačem, postoj mluvčího k mluvní situaci a další faktory. Jak říká Austin ve svých

⁷⁵ CVRČEK, Václav. *Mluvnice současné češtiny*, s. 19

⁷⁶ BERMEL, Neil. Střídání kódů či míšení jazykových prostředků? (K popisu dialogu v české beletrii). *Naše řeč*. 2001, **84**(1), s. 16-30

⁷⁷ MÜLLEROVÁ, Olga a Jana HOFFMANNOVÁ. Čeština spisovná, hovorová, obecná ... a hlavně mluvená (v současné komunikaci a v současném výzkumu). *Slovo a slovesnost*. 1997, **58**(1), s. 42-54

⁷⁸ ČMEJRKOVÁ, Světa. *Mluvenost a psanost*. Přednášky z doktorandských dnů I., s. 66

přednáškách souborně vydaných pod názvem *How to do things with words*⁷⁹, každá promluva (mluvní akt) má na základě těchto faktorů tzv. ilokuční platnost (*illocutionary force*).⁸⁰

Emoční zabarvení (vyjádřené často intonací – nebo také absencí výrazné intonace, pomlčkami a podobně) mluvených promluv je jejich nutnou součástí. Daneš dokonce tvrdí, že: „*citová bezpříznakovost, neutrálnost je pseudopojem*“.⁸¹

Při záznamu do standardní psané podoby⁸² jsou promluvy většinou o tyto neverbální projevy ochuzené, a proto může být náročnější pochopit, co je jejich ilokuční platností, neboli co se snaží mluvčí skutečně sdělit. Významy verbálních sdělení mohou být v přímém rozporu s neverbálními projevy mluvčího – tónem hlasu, mimikou, fyzickým postojem vůči posluchači atd. Jak si uvedeme v následující kapitole, tyto aspekty mluvených projevů představují potíže jak při tvoření písemné podoby dialogů spisovateli, tak při případném překladu těchto dialogů do jiného jazyka. Promluvy postav by si totiž v ideálním případě měly zachovat stejnou ilokuční platnost, nebo také „výpovědní hodnotu“.

⁷⁹ V češtině vydáno nakladatelstvím Filosofia v roce 2000 pod názvem *Jak udělat něco slovy*.

⁸⁰ AUSTIN, J. L. *How to do things with words: the William James lectures delivered at Harvard University in 1955*, s.120

⁸¹ DANEŠ, František. *Kultura a struktura českého jazyka*. s. 394

⁸² Za standardní psanou podobu mluvené promluvy nepovažuji například fonetický záznam promluv včetně označených přízvuků, pauz etc.

2.2 Mluvená čeština

Všechny živé a přirozené jazyky je možné dělit na jejich rozdílné podoby (variety) na základě média komunikace (zda jde o psanou nebo mluvenou podobu), podle místního určení (regionu) a podle toho, v jaké situaci se daná forma jazyka používá – tedy do jaké míry se jedná o formální situaci, zda jde o veřejný či soukromý projev a do jakého žánru spadá.⁸³

Rysy mluvené češtiny pochopitelně v základní rovině vychází z obecných rysů mluvenosti a psanosti, tak jak jsme je již nastínili v tabulce (část 2.1).

Rozdíl mezi mluveností a psaností promluvy nelze zakládat pouze na médiu komunikace nebo na tom, jestli je tato promluva sluchově či zrakově percipována. To, zda se jedná o převážně mluvenou nebo o převážně psanou promluvu (text) určují spíše použité prostředky a jazykové konstrukce.⁸⁴

Ve své snaze o definici mluvené češtiny pro potřeby této práce bych nejprve ráda předestřela, kterou problematikou se zabývat nebudu.

Zprvė půjde o definici spisovnosti a nespisovnosti. Spisovná čeština je uváděna jako jedna z vrstev jazyka, opakovaně však přináší problémy jazykovědcům, kteří se jí snaží definovat a odlišit od češtiny „nespisovné“. To vedlo až k velmi váhavému vztahu k jakýmkoli konkrétním závěrům. „Spisovnost“ dodnes nebyla – navzdory dlouholetým snahám českých lingvistů – vyhovujícím způsobem definována. Kromě toho spisovnost je „mylně spojována s psaností, což paradoxně vede k tomu, že se zastírá základní rozdíl mezi psanou a mluvenou formou jazyka (sugeruje to tedy představu, že bychom v ideálním případě měli mluvit tak, jak píšeme, což je nejen v češtině nereálné)“.⁸⁵

Definováním toho, co je spisovná a nespisovná čeština, a jak se tyto pojmy týkají mluvené češtiny, se tedy nebudu vůbec zabývat.

⁸³ CVRČEK, Václav. *Mluvnice současné češtiny*, s.26

⁸⁴ Ibid, s. 27

⁸⁵ Ibid, s.28

Zadruhé, v rámci práce nepovažuji za prospěšné zabývat definicí pojmů „běžně mluvený jazyk/běžně mluvená čeština“ a „hovorová čeština“. Jde o pojmy značně rozvolněné, dá se říci, že ještě hůře definovatelné než výše zmíněná „spisovná/nespisovná čeština“.⁸⁶

2.2.1 Mluvená čeština jako funkční styl

V základní rovině se funkční styly českého jazyka dělí na styl prostě sdělovací, styl odborný, styl umělecký a styl publicistický.⁸⁷

Beletrie formálně spadá pod styl umělecký, pro účely této práce však není uspokojivá definice uměleckého stylu relevantní.

Mareš definuje pojem styl jako „*soubor obvyklých a příznačných způsobů volby výrazových prostředků a soubor způsobů uspořádání (organizace) zvolených prostředků, který se uplatňuje v určité komunikační sféře*“.⁸⁸

Stylotvornými faktory jsou hlavně počet účastníků komunikační situace, v jakém vzájemném vztahu jsou tito účastníci a jaké komunikační médium je použito. Klíčovým pro tuto práci je to, zda jde o situaci přímého kontaktu a existuje tak možnost obohacení komunikace o mimiku či další parajazykové prostředky. Dále pak je třeba vzít v úvahu příznaky interakčnosti – to, jestli se jedná o komunikační situaci podporující monologické či dialogické jednání. Styl také podstatně ovlivňuje mluvenost či psanost promluvy. Navíc s mluveností a psaností souvisí také to, zda je promluva předem připravená či spontánní. To, jak bude výsledný styl vypadat, je zásadně ovlivněno připraveností či spontánností promluvy.⁸⁹

Dialogy v próze jsou velice specifickým útwarem, ve kterém se střetávají právě kromě stylotvorných faktorů přímého a nepřímého kontaktu také monologické a dialogické jednání. Próza je v podstatě komunikačně

⁸⁶ MÜLLEROVÁ, Olga a Jana HOFFMANNOVÁ. Čeština spisovná, hovorová, obecná ... a hlavně mluvená (v současné komunikaci a v současném výzkumu). *Slovo a slovesnost*. 1997, **58**(1), s. 42-54

⁸⁷ CVRČEK, Václav. *Mluvnice současné češtiny*, s.373-375

⁸⁸ MAREŠ, Petr. Úvod. HOFFMANNOVÁ, Jana a et al. *Stylistika mluvené a psané češtiny*. s. 14

⁸⁹ *Ibid*, s. 19-20

monologická, ovšem jak si vysvětlíme v kapitole 3, je třeba vzít v úvahu i to, že se průběžně střídá promluva vypravěče a postav. V próze se tak projevuje styl značně rozmanitě.⁹⁰ Při vytváření dialogů se autoři často snaží o to, aby promluvy působily autenticky, „nepřipraveně“ – to je však pochopitelně v přímém rozporu s tím, že jde o promluvy připravené, neboť jsou autorem uměle vytvořeny.

Styl dialogů v moderní české próze je povětšinou ovlivněný mluvenou češtinou – konkrétně rysy obecné češtiny. Obecná čeština je jedním ze standardních prostředků mluvených promluv – je široce užívaná v rozličných komunikačních situacích a setkáme se s ní velice často právě v beletrii.^{91 92}

Z tohoto důvodu můžeme pojmy mluvená čeština a obecná čeština v rámci této práce používat zaměnitelně. V české moderní próze se totiž mluvené projevy většinou vyznačují prostředky obecné češtiny. Oproti tomu pojem „hovorová čeština“ je těžko definovatelný, proto tento pojem nepovažuji za nosný.

Závěrem bych ráda alespoň rámcově vymezila rysy obecné češtiny.⁹³ Považuji tyto rysy za jakýsi rejstřík mluvených jazykových prostředků, které mají k dispozici překladatelé při překladech dialogů v moderní próze. Samozřejmě se však nejedná o vyčerpávající přehled.

Mundevová vytvořila ve své disertační práci velmi užitečný přehled konkrétních dominantních rysů obecné češtiny. Je vytvořen na základě hned několika jazykových příruček českého jazyka, tudíž jej považuji za reprezentativní a dovolím si jej jen s lehkými úpravami uvést v přehledných tabulkách níže.⁹⁴

⁹⁰ CVRČEK, Václav. *Mluvnice současné češtiny*, s. 374

⁹¹ CVRČEK, Václav. *Mluvnice současné češtiny*, s. 30

⁹² Obecnou češtinu si definujeme jako „Nivelizovaný (...), víceméně homogenní mluvený jazykový útvar převládající s některými variantními prvky na území Čech a západní Moravy“ - CVRČEK, Václav. *Mluvnice současné češtiny*, s.30

⁹³ ČECHOVÁ, Marie. *Stylistika současné češtiny*, s. 40

⁹⁴ MUNDEVOVÁ, Lenka. *Překlad prostředků mluvenosti v beletrii: stoletá historie překladu Maupassantovy povídky L'ivrogne*. Disertační práce, s. 16-17

Fonologické rysy obecné češtiny
- úženi é > í, ý v základu slov i v koncovce (<i>mléko</i> místo <i>mlíko</i> , <i>krásný počasí</i>)
- diftongizace í, ý > ej v základu slov i v koncovce (<i>tejden</i> místo <i>týden</i> , <i>pořádněj</i> místo <i>pořádný</i>)
- nedodržování kvantity samohlásek, resp. krácení samohlásek (<i>domu</i> místo <i>domů</i> , <i>umim</i> místo <i>umím</i>)
- zjednodušování souhláskových skupin vžd > d (<i>dyť</i> místo <i>vždyť</i>), kd > d (<i>dyž</i> místo <i>když</i>)
- vypouštění náslovného j (<i>dou</i> místo <i>jdou</i> , <i>sem</i> místo <i>jsem</i> , <i>méno</i> místo <i>jméno</i>)
- protetické v- před o- na počátku slova a na švu složeniny (<i>vod babičky</i> , <i>vokno</i> , <i>zavopatřit</i>)

Morfologické rysy obecné (mluvené) češtiny
- v instrumentálu plurálu všech skloňovacích typů je nejběžnější koncovkou -ma/-ema/-ama (<i>ženama</i> místo <i>ženami</i> , <i>mužema</i> místo <i>muži</i> , <i>dobrýma</i> místo <i>dobrymi</i> , <i>našima</i> místo <i>našimi</i>)
- při oslovení je někdy místo vokativu užit nominativ (<i>pane farář</i> místo <i>pane faráři</i>)
- v nominativu plurálu adjektivních skloňovacích typů došlo k unifikaci tvarů podle mužského rodu neživotného: -í/-é/-á > ý (<i>dobryj</i> místo <i>dobří/dobré/dobrá</i>)
- u adjektivních skloňovacích typů došlo v lokálu a instrumentálu singuláru mužského a středního k unifikaci koncovek a zkrácení samohlásky -ým/-ém > ym (<i>po dobrým</i> místo <i>po dobrém</i> , <i>s dobrým</i>)

místo <i>s dobrým, s mym</i> místo <i>s mým, o pěkným</i> místo <i>o pěkném</i>)
- unifikace koncovek a krácení samohlásek u sloves 3. osoby plurálu indikativu přítomnosti: í/-ejí/-ají > ej/aj (<i>prosej</i> místo <i>prosí, sázej</i> místo <i>sází, dělaj</i> místo <i>dělají</i>)
- nerozlišují se tvary pro 3. osobu plurálu u některých sloves na -ím/-íš/-í (<i>oni ví</i> místo <i>oni vědí, oni se nají</i> místo <i>oni se najedí</i>)
- u sloves na -nout (<i>spadnout</i>) má přičestí minulé a přičestí trpné podoby s -nu- (<i>spadnul</i> místo <i>spadl, svlíknutej</i> místo <i>svlečený</i>)
- elize koncového -e u sloves s koncovkou -eme v 1. osobě množného čísla indikativu přítomnosti (<i>kupujem</i> místo <i>kupujeme, nesem</i> místo <i>neseme</i>)
- zánik koncového -l ve tvaru singuláru mužského rodu přičestí minulé následujícího po souhlásce (<i>nes</i> místo <i>nesl, ved</i> místo <i>vedl, spad</i> místo <i>spadl</i>)
Slovotvorné rysy obecné češtiny
- krácení slov (<i>gramec</i> místo <i>gramofon, děják</i> místo <i>dějepis</i>)
- univerbizace slovních spojení (<i>mikrovlnka</i> místo <i>mikrovlnná trouba, řidičák</i> místo <i>řidičský průkaz</i>)
- užívání slov přejatých, nejčastěji z němčiny (<i>furt</i> místo <i>pořád, flaška</i> místo <i>láhev</i> apod.)
Lexikální rysy obecné češtiny
- expresivní výrazy – slova hanlivá (<i>špicl, babizna</i>), zhrubělá (<i>tlama, žrát</i>) a vulgární (<i>hajzl, prase</i>)
- hojnost kontaktních prostředků, zejména částic (<i>jo, no, hele, teda, né</i>)
- tzv. vycpávková slova (<i>prostě, jaksí, jako, jakoby</i>)
- užívání nefunkčních ukazovacích a neurčitých zájmen.

Syntaktické rysy obecné češtiny
- volné přiřazování syntaktických jednotek s neurčitými hranicemi
- nepřehledné vkládání vsuvek
- opravy
- opakování
- postupné doplňování (vyčleňování či přičleňování syntaktických členů)
- eliptičnost a fragmentárnost
- formulace napodobující neschopnost pohotově se vyjádřit apod.

2.3 Mluvená korejština

Podobně jako v češtině, i korejština je rámcově dělena do vrstev na spisovnou (표준어, 표준말) a nespisovnou (비표준어). Nutno zmínit také různé místní dialekty (방언, 사투리) a sociolekty či idiolekty a slangy. Ty se v mluvené korejštině často objevují⁹⁵ a v moderní korejské literatuře jsou obzvláště do dialogů s oblibou zahrnovány.⁹⁶

Spisovný jazyk se poté dělí na psaný (서사어, 글체, 글말) a jazyk (potažmo styl) hovorový (구두어, 구어, 입말, 회화체, 구어체), v rámci této práce nás bude zajímat hlavně korejština hovorová. Korejšťina obecná není definována, lze nalézt jen místy využívaný výraz 일반 언어. Pro jednoduchost si vymezíme znaky hovorovosti v korejštině, respektive znaky, které se častěji objevují v mluvené korejštině. Podobně jako u češtiny tento výčet nebude vyčerpávající.

Pucek ve své *Lexikologii korejštiny* jmenuje mezi znaky hovorové korejštiny například tyto:⁹⁷

- zkracování slov
- vypouštění pádových koncovek, obzvláště ve tvarech nominativu, akuzativu, lokativu a genitivu a místo toho používání nulového pádu – 큰 일 났구나! 어디 가니? 그 편지 썼어요?
- používání finitivních slovesných koncovek a konverb jako jsou:
- ㄹ래 důvěrná indikativní a interogativní koncovka

⁹⁵ NO, Täkju. *Hankuköüi ipmalkwa kümal*. s. 93-98

⁹⁶ Ač v případě Vegetariánky nejsou výrazně zastoupeny.

⁹⁷ PUCEK, Vladimír. *Lexikologie korejštiny*, s. 53-57. Uvádím jen s menšími úpravami oproti původnímu znění. Pro přehlednost převedeno do tabulky.

-을 걸 koncovka vyjadřující očekávání nebo lítost nad něčím, co se neuskutečnilo
-길래 konverbium příčiny
výrazně citově zabarvené koncovky: -구나, -구만, -누나, -구만요 aj.
- stahování pádových koncovek, zvláště v akuzativu (-를 na -ㄹ), lokativu (-에서 na -서), stahování pomocné partikule -는 na -ㄴ aj.
- stahování některých slovesných koncovek, např. -지오 → 죠; 시오 → 쇼; -ㄹ 것이다 → 을 거다 ⁹⁸
- vypouštění koncového 이 u spony 이다 po samohláskových kmenech: 의사이다 → 의사다; a u 이 před konverbem -고 → 아버지는 기사고, 어머니는 간호사입니다.
- střídání vokálů ㅏ/ㅓ u konverba -고, případně i v jiných pozicích: 하고/하구, 가지고/가지구; 누구하구 왔니?
- fráze obsahující slovo 말 nebo 무엇: především konstrukce ㄴ + 말 + 이다, na konci vět; někdy uprostřed věty obrat 무언가 (Jak bych to řekla?) nebo 말이지(요) (jak ti říkám, povídám) 왜 가지 않았단말이야?! 나갔다 다시 돌아왔지요, 뭐. ⁹⁹

Detailněji se rysy mluvenosti a psanosti v korejském jazyce zaobírá obsáhlá publikace jihokorejského jazykovědce No Täkjua s názvem *Mluvená*

⁹⁸ PUCEK, Vladimír. *Lexikologie korejštiny*, s. 42-56

⁹⁹ PUCEK, Vladimír. *Lexikologie korejštiny*, s. 55-57

a psaná korejština (*Hanguğöüi immalkwa küłmal*)¹⁰⁰ – a to z hlediska lexikálně-sémantického (어휘 의미론적), sémanticko-syntaktického (문장 의미론적), syntaktického (통어론적) i fonologického (음운론적).

Ve svém pojetí uvádí jako rysy mluvené korejštiny používání neformálních (비격식적) jazykových prostředků, a naopak psaná korejština se podle něj převážně projevuje užitím prostředků formálních (격식적). Toto vnímání může být považováno za zjednodušující, vede však i díky svému zjednodušení ke snazšímu pochopení vzájemných odlišností mezi mluvenou a psanou korejštinou. Také bych ráda podotkla, že vzhledem k době vzniku zmiňované monografie se v uváděných případech objevují i jazykové prostředky již zastaralé a v modernější korejštině jen zřídka užívané. Zároveň se však jedná o jednu z mála korejských monografií, které poskytují takto konkrétní přehled jazykových prostředků mluvené korejštiny.

Pokusím se nyní shrnout co nejstručněji projevy mluvené korejštiny tak, jak je popisuje No, přičemž přehled doplním i o specifika zmiňovaná ostatními korejskými autory, které No ve své knize neuvádí. Stejně jako u přehledu projevů mluvené (obecné) češtiny se nebude jednat o výčet vyčerpávající, nýbrž o přehled zohledňující jazykové prostředky, které se objevují v textu *Vegetariánky*, obzvláště v dialozích – ty jsou co se týče projevů mluvenosti nejbohatší.

¹⁰⁰ NO, Täkju. *Hankuköüi ipmalkwa küłmal*. Soul: Kukhak čarjowon, 1996

2.3.1 Sémanticko-lexikální projevy mluvené korejštiny (어휘 의미론적 특성)

2.3.1.1 Nezávislá substantiva (자립 명사)

Mluvená korejština preferuje užití neformálních (비격식적인) nezávislých substantiv (자립 명사) – respektive „jednodušších“ nezávislých substantiv. No často uvádí jako neformální jazykové prostředky ty, které jsou založené na sinokorejské vrstvě slovní zásoby (사람 versus 인간 a další...)¹⁰¹ Předěl mezi těmito vrstvami slovní zásoby není natolik ostrý, jak to může na základě starších korejských publikací působit. Přesto nejde o zanedbatelný znak – čím „psanější“ (nebo tedy formální) konkrétní korejský projev je, tím vyšší frekvence sinokorejské slovní zásoby v něm bude.

2.3.1.2 Závislá substantiva/neúplná substantiva

V mluvené korejštině se často používá neformálnějších závislých substantiv – například 것 oproti psanějšímu 바 či 이.

2.3.1.3 Zájmena ukazovací (지시 대명사)

Při mluvených projevech jsou používána ukazovací zájmena 이것, 그것, 저것, 이, 그, 저 – v psané korejštině se 저 a 저것 téměř nikdy nepoužívá – odkazuje totiž na konkrétní objekt v prostoru. Rozdíly v deixi jsou univerzální pro mluvené a psané projevy ve všech jazycích.¹⁰²

¹⁰¹ NO, Täkju. *Hankuköüi ipmalkwa külmal*, s. 41-42

¹⁰² Ibid, s. 43-47; KIM, Mihjõng. *Hankukõ kuõwa munõüi tehükcing jõnku*, s. 22

2.3.1.4 Koncovky ukončeného přísudku (종결어미)

Pro mluvenou korejštinu je příznačné užívání širokého spektra koncovek ukončeného přísudku. V psané korejštině spektrum omezenější, v psaných textech se přísudky často zakončují koncovkou -다. Toto opět souvisí s mluvní situací, kde figuruje posluchač.¹⁰³

Mluvní situace ovlivňuje i použití zdvořilostí a zdvořilostních koncovek, případně citově zabarvených koncovek.

2.3.1.5 Zdvořilost

Zdvořilostní koncovky a slovesné zdvořilostní sufixy (대우법)

V rámci nutné zdvořilosti vůči podmětu děje se v mluvené korejštině používá koncovka -께서 a zároveň se do slovesného základu vkládá sufix -시- (je třeba dodržet pravidlo společného užití těchto prvků – tzv. *co-occurrence rule*).

Navíc se z ohledu na fyzicky přítomného či myšleného posluchače v mluvené korejštině použije zdvořilostní koncovka vůči naslouchajícímu. Těchto koncovek je velká škála – tázací, oznamovací, příkazovací ad.

Příklady:

어제 대통령[께서] 특별 담화를 발표하[시]었어요. (zdvořilost vůči podm. děje)

[어머니], 저 오늘은 숙제가 많[아요]. (zdvořilost vůči naslouchajícímu)

[순이야], 나는 시간이 없[어]. (zdvořilost, nebo spíše její absence

v komunikaci s důvěrně známou osobou)¹⁰⁴

¹⁰³ NO, Täkju. *Hankuköüi ipmalkwa kümal*, s. 64-70; KIM, Mihjöng. *Hankukö kuöwa munöüi tchükčing jönku*, s. 20-21

¹⁰⁴ NO, Täkju. *Hankuköüi ipmalkwa kümal*, s. 220-225

Honorifikační slova (존대어)

Součástí vyšších zdvořilostí bývají v mluvené korejštině také tzv. honorifikační slova – jsou jimi základní zdvořilé výrazy pro jídlo (진지=밥), jíst (잡수시다, 드시다=먹다), spát (주무시다=자다) a další.¹⁰⁵

2.3.1.6 Zvolací koncovky a koncovky citově zabarvené

(감탄법)

Jak již bylo zmíněno výše, dalším výrazným prvkem mluvené korejštiny jsou zvolací a citově zabarvené slovesné sufixy -군, -구, -구나, -라 a další. Toto opět vychází z mluvní situace, ve které jsou mluvčí a posluchač ve víceméně přímém kontaktu. Použití těchto koncovek se však také bude řídit formálností situace, z důvodu jejich expresivnosti.

Příklady: [할머니]께서는 술을 좋아하시는[군요]!

[너], 영순이[구나]!

아이, 좋[아라]!¹⁰⁶

2.3.1.7 Výplňová a zvolací slova (주저어, 부가어)

Zejména z důvodu časových podmínek mluvní situace, kdy mluvčí potřebuje navazovat promluvu rychle a bez dlouhého rozmyšlení, dochází v mluvené korejštině k častému užívání výplňových a zvolacích slov jako je 음, 저기, 있잖아, 어, 말이야, 있지, 뭐 ad.¹⁰⁷

¹⁰⁵ NO, Täkju. *Hankuköüi ipmalkwa külmal*, s. 83-85

¹⁰⁶ NO, Täkju. *Hankuköüi ipmalkwa külmal*, s. 227; PUCEK, Vladimír. *Lexikologie korejštiny*, s. 42-56

¹⁰⁷ NO, Täkju. *Hankuköüi ipmalkwa külmal*, s. 70-76; I, Häjong. *Kuöüi tchükčing kwa kudžo. Säukösänghwal*. 2006, **16**(2), s. 167

2.3.1.8 Vulgarismy, slang/argot, nadávky (비속어, 은밀어, 욕설어)

V některých mluvených situacích může docházet také k užití vulgarismů, argotu či slangu, nebo nadávek.

Příklady: 돼지다 = 죽다 (vulgarismus – srov. české *chcípnout – umřít*)

빵간 = 교도소 (argot – srov. české *loch/lapák – vězení*)

개새끼 = 짐승과 같은 사람 (nadávka – srov. české *zkurvysyn – syn prostitutky*)¹⁰⁸

2.3.1.9 Dětská slova, (유아어)

Ve smyslu neformálním, případně jako vyjádření intimity se v mluvených korejských projevech mohou objevit i tzv. dětská slova (유아어). Často jsou to navíc slova zkrácená oproti původní verzi, takže jejich použití může být motivováno i časovými omezeními mluvní situace.

Příklady:

엄마=어머니 (srov. české *máma/mamka – maminka, matka*)

아빠=아버지 (srov. české *táta, tatka = tatínek, otec*)¹⁰⁹

2.3.1.10 Akronymy, blendy a zkratky (두자어, 혼합어, 축약어)

Z důvodu jazykové ekonomie při okamžitém vyjadřování, jehož je třeba v mluvené komunikaci, bývá v mluvené korejštině využíváno různých akronymů, blendů a zkratek.

Příklady:

입시=입학 시험 (akronym, srov. české *přijímačky = přijímací zkoušky*)

¹⁰⁸ NO, Täckju. *Hankuköüi ipmalkwa kümal*, s. 76-83

¹⁰⁹ Ibid, s. 85-86

한국=대한민국 (blend, Korea – Korejská republika)

근데=그런데; 얘기=이야기; 뭐=무엇 (zkratky – *však, mimochodem; povídání; co*)¹¹⁰

2.3.2 Sémanticko-syntaktické projevy mluvené korejštiny (문장 의미론적 특성)

2.3.2.1 Nejednoznačná vyjádření

Jak již bylo zmíněno, mluvené projevy jsou často doprovázeny situačním kontextem a parajazykovými prostředky, které dodávají promluvám potřebnou nuanci a umožňují tak i slovní vyjádření, která jsou sama o sobě nejednoznačná.

Nejednoznačné výrazy (중의적 표현)

V mluvených projevech obecně, a tedy i v korejštině, dochází často k používání nejednoznačných výrazů. Ty mohou být nejednoznačné na základě lexikální nejednoznačnosti (어휘적 중의성) nebo strukturální nejednoznačnosti (구조적 중의성).¹¹¹

Nedoslovné výrazy (비축어적 표현)

V mluvené korejštině může být hojně využíváno dvojsmyslů, ironie, sarkasmu či nadsázky a podobně.

Příklady:

오늘 날씨 한번 참 좋다. (dvojsmysl – srov. české *Dneska je teda opravdu krásné počasí.*)

¹¹⁰ NO, Täkju. *Hankuköüi ipmalkwa külmal*, s. 88-93

¹¹¹ NO, Täkju. *Hankuköüi ipmalkwa külmal*, s. 102

요즘 수출이 잘 안 돼서 죽겠어요. (nadsázka – srov. české *Poslední dobou jde export tak špatně, že snad umřu.*)¹¹²

Nepřímé výrazy (간접적 표현)

V části 2.1.1 jsme uvedli pragmatické aspekty mluvených projevů – také v mluvené korejštině mohou mít promluvy implicitní významy – například věta oznamovací může být užita ve smyslu příkazovacím.

Příklady: 방이 좀 추운데요. (srov. české *Je tu docela zima.* – ve smyslu *Zařid', aby mi zima nebyla.*)

나는 네가 안 갔으면 좋겠다. (srov. české *Byl bych radši, kdybys nešla.* – ve smyslu *Nechod'.*)¹¹³

2.3.2.2 Opakující se výrazy (반복적 표현)

Na základě mluvní situace, která může mluvčího dostávat do vnímané časové tíže, či jako prvek s jinou pragmatickou funkcí, se v mluvené korejštině (a nejen v korejštině) objevují opakující se výrazy.

Příklady:

참 경치가 [좋다], [좋아]. (srov. české *Pěkný výhled, pěkný.*)

너, 너 왜 그러니, 왜 그래? (srov. české *Ty, ty... proč ty jsi taková, proč?*)¹¹⁴

¹¹² NO, Täkju. *Hankuköüi ipmalkwa külmäl*, s. 106-108

¹¹³ NO, Täkju. *Hankuköüi ipmalkwa külmäl*, s. 110-113

¹¹⁴ Ibid, s. 140-141

2.3.3 Projevy syntaktické (통어론적 특성)

Pod projevy syntaktické řadí No volnější slovosled, vynechávání větných členů, které jsou již v kontextu promluvy známé mluvčímu i posluchači, a také různé elize v rámci partikulí užívaných ve větách. V mluvené korejštině dochází konkrétně k vynechávání pádových partikulí nominativní -이/가 a -께서, akuzativní partikule 을/를, pomocné partikule -은/는 a dalších.¹¹⁵ S vysokou frekvencí je vypouštěn podmět, obzvláště pokud se jedná o osobní zájmena 너, 나, 저, nebo ukazovací zájmeno 그것 a podobně.¹¹⁶

Věty mluvené korejštiny bývají kratší, jednoduché a lineární, s nižší frekvencí dlouhých souvětí a vět vložených. Hojně je používáno tzv. krátkého záporu tvořeného pomocí 안 a 못.¹¹⁷

¹¹⁵ NO, Täkju. *Hankuköüi ipmalkwa külmal*, s. 153-163; PUCEK, Vladimír. *Lexikologie korejštiny*,

42-56; I, Häjong. Kuöüi tchükčingwa kudžo. *Säkukösänghwal*. 2006, **16**(2), s. 166

¹¹⁶ NO, Täkju. *Hankuköüi ipmalkwa külmal*, s. 144-188

¹¹⁷ Ibid, s.203-212; KIM, Mihjöng. *Hankukö kuöwa munöüi tchükčing jönku*, s. 27-31; I, Häjong. Kuöüi tchükčingwa kudžo. *Säkukösänghwal*. 2006, **16**(2), s. 165

2.3.4 Projevy fonologické (음운론적 특성)

Elize je jedním z jevů, které se v určité podobě objevují v mluvených projevech mnoha živých přirozených jazyků – ani korejština v tomto není výjimkou.

2.3.4.1 Elize souhlásek, samohlásek a slabik (자음, 모음, 자모 생략)

Běžně v mluvené korejštině narazíme na elizi souhlásek na konci slov – ve slovech jako 무엇, 이것/저것/그것 a 것 se vypouští finála ㅅ. Zároveň často dochází k připojení následující slabiky.

Příklad: 이게 뭐야? 나 보고 뭘 하란 말이야?

K elizi samohlásek dochází nejvýrazněji v prostředku slov – například vypouštění samohlásky 으.

Příklady: 넌 내 맘(마음)에 안 들어. 이 담(다음)에 또 만나.

Celé slabiky mohou být vynechány uprostřed slov – například 러, 그 ve slovech 그런데 (zkrátí se na 근데) a 조금 (zkrátí se na 줌). Podobně je velice často vynechávána slabika 연 ve slově 그러면 (zkrátí se na 그럼) a slabika 운 ve slově 때문 (zkrátí se na 땀).¹¹⁸

¹¹⁸ NO, Täckju. *Hankuköŭi ipmalkwa külmal*, s. 256-262

2.3.4.2 Elize spojená s kontrakcí

V mluvené korejštině často narazíme na zkracování spojováním dvou slabik do jedné, při kterém případně dojde i ke zkrácení jedné z nich. Jedná se zejména o kontrakce při napojování partikulí či sufixů na slova.

Příklady:

이거 내 (나의) 가방이야. 저거 네 (너의) 거니? (zkrácení genitivní partikule u osobních zájmen)

이리 내 놔 (놓아). 너 세탁기를 사 봤어 (놓았어)? (elize a kontrakce při tvorbě slovesného základu)

내가 말하려고 하던 게 그게야 (그것이야). (elize a kontrakce při tvorbě spony s 이다)¹¹⁹

2.3.4.3 Fluktuace (posuny) fonémů

Jako poslední uvedme již zmíněné střídání (posuny) vokálů 오/우. Nejedná se zdaleka o jedinou podobnou změnu, nicméně je to posun, který je vysoce frekventovaný.

Příklady: 친구하구(하고) 놀다 왔어요. 이것두(도) 몰라?¹²⁰

¹¹⁹ NO, Täkju. *Hankuköüi ipmalkwa külmal*, s. 263-307

¹²⁰ Ibid, s. 324-333

2.3.5 Obecnější specifika mluvené korejštiny

Rámcově se základní specifika mluvené korejštiny neliší od specifík mluvenosti obecně. Moderněji problematiku pojala Kim Mihjŏng ve své studii *Výzkum specifík mluvené a psané korejštiny* (한국어구어와 문어의 특징 연구). V mnoha ohledech se jí uváděné vlastnosti mluvené korejštiny překrývají s již uvedenými obecnými specifiky a zákonitostmi mluvenosti, přesto však v zájmu pochopení autorčiných tezí uvedu tyto včetně jejích (místy obecnějších) komentářů.

Zabývá se „esenciálními vlastnostmi“ (본질적 속성) mluvené a psané korejštiny – tedy vlastnostmi, které se nemění v závislosti na použitém médiu komunikace či záznamu. Autorka uvádí, že je mylné rozlišovat mezi mluvenou a psanou korejštinou na základě použitého koncového média, situace, žánru, gramatických či stylistických projevů. Podobná rozdělení a koncepty jsou totiž náchylné na proměny jazyka a způsobů komunikace, což může pojetí rozmlžit. Rozdělení pojmů tímto způsobem a případné nově vytvořené pojmy jako 문자텍스트/발화 (psaný text/promluva) a 음성텍스트/발화 (zvukový text/promluva) jen vedou k dalším zmatkům, přičemž neřeší původní problém.¹²¹

Autorka své teze zakládá na základních (a obecně lingvisty uznávaných) kontrastech mezi psaným a mluveným jazykem. Z těchto kontrastů pak vycházejí konkrétnější vlastnosti, jako gramatické, pragmatické či syntaktické prostředky. Esenciální vlastnosti mluveného a psaného jazyka se odvíjejí od prostředí užití jazyka. Dále se dají mluvený a psaný jazyk odlišovat na základě podmínek prostorových – tedy na základě toho, zda jde o jazykovou situaci závislou na kontextu (상황의존적), či zda jde o jazykovou situaci tzv. „vymaněnou z kontextu“ (탈상황적).

¹²¹ KIM, Mihjŏng. *Hankukŏ kuŏwa munŏŭi tehŭkčing jŏnku*, s. 1-15

Dalším ze základních kontrastů a důvodů pro rozdíly mezi mluvenou a psanou korejštinou jsou časové podmínky užití jazyka (언어 사용의 시간 요건), tedy zda je promluva doručena od mluvčího k posluchači ve chvíli promluvy, či ne. Jako třetí základní odlišovací metodu uvádí autorka podmínky záměrnosti jazykového užití (언어 사용의 의도성 요건) – v případě mluveného jazyka bude centrálním záměrem užití především okamžitá interakce a výměna informací mezi mluvčím a posluchačem.¹²²

Časový a prostorový kontext a záměr mluvčího promluvy jsou klíčové pro pochopení jejího významu – a to platí dvojnásob o projevech mluvených. Ačkoli v psaných dialozích se autoři snaží různými způsoby kompenzovat chybějící audiovizuální vjemy promluv (ze kterých by čtenář pochopil i jinak nejednoznačné či implikované významy těchto promluv), pro zachování autenticity a čtivosti dialogů je přesto nutná silná elize některých informací daných situačním či textovým kontextem. Pro čtenáře i překladatele textů taková elize může představovat problém, neboť některé vynechané informace je třeba rekonstruovat v podstatě pouze na základě kontextu a informací obsažených v textu, často s notným zapojením představivosti. Podrobněji se k tomuto bodu vrátíme v následující kapitole.

V Koreji jsou již delší dobu zavedeny pojmy *mluvený styl* (구어체) a *psaný styl* (문어체). K těmto pojmům se Kim vyjadřuje tak, že styl (문체, 文體) je založený na konkrétních specifikách větné struktury, slovní zásoby a celkových vzorcích vyjadřování. Uživatel jazyka zvolí styl podle toho, zda myšlenou promluvu plánuje vyslovit či napsat. Bez ohledu na koncové médium však záleží na tom, jak konkrétní situaci vyhodnotí mluvčí jako situaci vhodnou pro „mluvenou řeč“ či „psanou řeč“. Autorka termíny nezavrhuje, ale dodává svou vlastní specifikaci: typickým stylem pro jazyk mluvený je mluvený styl, pro jazyk psaný pak styl psaný. Podle záměru

¹²² KIM, Mihjŏng. *Hankukŏ kuŏwa munŏŭi tchŭkčing jŏnku*, s. 10-16

promluvy si však mluvčí mohou i pro typicky psanou či typicky mluvenou promluvu „vypůjčit“ některé z prostředků mluveného či psaného stylu.¹²³

Dalšími konkrétními projevy mluvenosti v korejštině (a částečně i mluvenosti obecně), jsou podle Kim užití zdvořilosti vůči posluchači (vyjádřeno rozmanitými koncovkami ukončeného přísudku) a užití zdvořilosti vůči předmětu promluvy (vyjádřeno sufixem -사-, případně specifickým slovesem atd.) – naopak čím zdvořilostně a posluchačsky „neutrálnější“ promluva je, tím ji lze nazvat „psanější“. V podobném smyslu se lze vyjádřit i o citovém zabarvení promluvy (vyjádřeném slovesnými sufixy, zvoláními, či specifickou slovní zásobou).¹²⁴

Jazykové prostředky mluvené korejštiny vychází také z výše zmíněných podmínek časových – nutnost okamžitě se vyjádřit a tvořit případnou interakci s posluchačem vede k tomu, že v mluvené korejštině se jen těžko využívá komplexnějších větných celků. Věty jsou spíše jednodušší a lineární, tendence je výrazy zkracovat a opakovat již řečené a jinak napomáhat okamžité komunikaci. Bez časové volnosti psané komunikace mají totiž mluvčí jen omezenou možnost sdělit, co zamýšlejí, a nebýt přitom přerušeni. Z podobného důvodu dochází také k užívání výplňových slov (v zájmu zabránění přerušení promluvy), opravám, návratům, inverzím (prohazování slovosledu) a podobně.¹²⁵

Již zmíněné podmínky záměrnosti v jazykovém použití (언어 사용의 의도성 요건) určují další specifické způsoby vyjadřování mluveného jazyka. Mezi tyto konkrétní projevy patří zejména výrazy související s upřením pozornosti mluvčího na osobu posluchače (či naopak) – tedy výrazy potvrzení, přitakání či pochopení, nebo výrazy shrnující již řečené. Navíc mluvčí může do své promluvy zahrnout i své psychické pochody a úvahy, které přímo nesouvisí s informacemi v promluvě (například: 그 프로가

¹²³ KIM, Mihjŏng. *Hankukŏ kuŏwa munŏŭi tchŭkčing jŏnku*, s. 9-10

¹²⁴ *Ibid.*, s. 19-22

¹²⁵ *Ibid.*, s. 27-35

아이러브 뭐, 그런 건데, 맞나? 아, 잘 모르겠는데, 거기서 송승헌이 나와서.

¹²⁶). Obecně se také v mluvené situaci využijí promluvy, které vyžadují reakci posluchače (ať už ve formě odpovědi na otázku, splnění prosby etc.).¹²⁷

Autorka dochází k závěru, který je ve shodě s již uvedenými definicemi českých i mezinárodních jazykovědců – tedy že pokud se psané a mluvené prvky sejdou v jednom textu či jiném médiu promluvy, je třeba se zamýšlet nad jejich funkcemi. Mluvené prvky mají v textu funkci posilování vztahu mezi mluvčím a posluchačem, a naopak psané prvky mají napomáhat zorganizování obsahu myšlenek do srozumitelného a strukturovaného celku. Proto je při hledání rozdílů mezi mluveností a psaností nejdůležitějším faktorem intence a funkce.¹²⁸

Tato kapitola uvedla problematiku mluvenosti a psanosti obecně a její konkrétní projevy v českém a korejském jazyce. Nutno podotknout, že se nejedná o vyčerpávající pojednání na toto téma, nýbrž o pouhý pokus nastínit vlastnosti, funkce a projevy mluvenosti. Mluvenost (a do jisté míry i psanost) je součástí moderních beletristických textů a projevuje se v nich nejen v rámci celkového funkčního stylu, nýbrž také ovlivňuje zobrazované promluvové situace – řeč postav. K některým aspektům mluvenosti se opět vrátíme v následující kapitole, která kromě jiného zasazuje mluvenost do kontextu řeči (promluv) postav.

¹²⁶ KIM, Mihjōng. *Hankukŏ kuōwa munōūi tehūkčing jōnku*, s. 35

¹²⁷ Ibid, s. 35-40

¹²⁸ Ibid, s. 42-43

3. Řeč postav

Struktura narativního textu je na nejzákladnější úrovni vyjádřena tzv. Diomedovou opozicí – to znamená rovnicí, ve které je narativní text v opozici promluvě vypravěče a promluvám postav – Lubomír Doležel tuto rovnici definoval následujícím zjednodušeným schématem:

narativní text T(N) = promluva vypravěče P (V) + promluva postav P (P)

V klasickém narativním textu jsou promluvy postav vystaveny po jazykové i funkční stránce odlišně od promluv vypravěče, a tak stojí v pomyslné opozici.¹²⁹

Oproti tomu v moderních prózách postupně dochází k mísení funkcí vypravěče a postav a tím k subjektivizaci vyprávění. Vypravěč, který se původně běžně projevoval v objektivní Er-formě, ztrácí alespoň částečně na své neutralitě – vzniká tak například vypravěč v osobní Ich-formě – zde se vypravěč jakožto fikční postava ujímá nejen vyprávění, ale také je spolutvůrcem vyprávěného příběhu. Nejzazším stupněm osobní Ich-formy je pak vyprávění příběhu jeho hlavní postavou.^{130 131}

Pokud si chce osobní vypravěč udržet svou věrohodnost, musí sdělovat čtenáři jen ty informace, které jsou mu známy. Tedy vypovídá „*jen o tom, o čem může podat věrohodnou zprávu*“. Fikční postava a vypravěč v jedné osobě sice zná dobře své vlastní myšlenky a pocity, nicméně při popisu duševního světa ostatních fikčních postav mu nezbývá než stavět své líčení na tom, co mu tyto postavy samy sdělí, případně rozpoznat jejich vnitřní stavy z jejich mimiky, z očí a ze zabarvení hlasu.¹³²

¹²⁹ DOLEŽEL, Lubomír. *Narativní způsoby v české literatuře*, s. 13

¹³⁰ Toto je také případem první části románu *Vegetariánka*, jehož úryvky jsem si vybrala k analýze ve své práci – vyprávění zde vede manžel hlavní hrdinky.

¹³¹ DOLEŽEL, Lubomír. *Narativní způsoby v české literatuře*, s. 50

¹³² *Ibid*, s. 62-64

Řeč postav a linka vypravěče se tak v moderní próze proplétají a navzájem ovlivňují. Pro potřeby této práce se však držíme striktní definice řeči postav jako například toho, co postavy *říkají*.

Postavy mohou promlouvat klasicky řečí přímou, značenou uvozovkami (či jinými grafickými značkami pro přímou řeč), v moderní próze pak také neznačenou přímou řečí, řečí polopřímou a řečí smíšenou.¹³³

V románu *Vegetariánka* se řeč postav projevuje vcelku konvenčně, promluvy jsou značené uvozovkami a téměř se neobjevují alternativní formy řeči postav. V rámci první části se stejnojmenným podtitulem *Vegetariánka* je text místy prokládán monology hlavní hrdinky, uváděnými kurzívou, ve kterých popisuje své neustále se vracející noční můry.

Řeč postav je jedním z nástrojů autora při tvorbě fiktivního světa – ukazuje čtenáři ty aspekty postav, které nelze sdělit skrze pouhý popis postavy či jejího chování. Prostřednictvím promluv postav se, v ideálním případě, projevují jejich autenticky působící pocity a přání, či myšlenkové pochody a zvláštnosti jejich povahy.¹³⁴ Norman Page dokonce říká, že „*v novodobé próze se také často dialog stává přímo náhražkou detailnější analýzy postav*“.¹³⁵

V zájmu odlišení promluv jednotlivých postav vzájemně a také z důvodu zobrazení jejich specifík (stejně jako se v promluvách specificky projevují skuteční lidé) mohou spisovatelé zapojit různé jazykové a stylistické prostředky, které určitá postava v promluvách užívá. Vzniká tak idiolekt, který spoluvytváří čtenářův obraz fiktivní postavy.¹³⁶

To, zda promluvy postav sdělují to, co chce sdělit jejich mluvčí, nebo zda se jedná o masku, přetvářku či manipulativní výrok (případně nějaké implikované sdělení), musí rozpoznat čtenář na základě dalších informací poskytnutých v textu. Kromě toho se v moderní a postmoderní próze

¹³³ DOLEŽEL, Lubomír. *Narativní způsoby v české literatuře*, s. 24-28

¹³⁴ THOMAS, Bronwen. *Fictional Dialogue: Speech and Conversation in the Modern and Postmodern Novel*, s. 57

¹³⁵ PAGE, Norman. *Speech in the English Novel*, s. 55

¹³⁶ *Ibid*, s. 97

setkáváme s tím, že předěly mezi myšlenkami a promluvami postav mohou být velmi nejasné.¹³⁷ Tato „rozmlženost“ se objevuje i v části románu *Vegetariánka*, kterou budeme analyzovat – text je prokládán hrdinčinými monology o snech, jež se jí opakovaně zdají, jsou uváděny bez uvozovek, obsahují však místy úryvky promluv dalších postav. Není zcela očividné, zda se jedná o promluvy nahlas vyslovené, či myšlené – jsou však psány neutrálním, spíše „psaným“ jazykem, který je odlišuje od jiných hrdinčiných promluv.

Řeč postav se samozřejmě projevuje i v monolozích, nicméně jako nástroj tvorby fiktivního světa funguje v tradiční próze zcela zásadním způsobem dialog. Skrze dialogy postav se čtenář vcití do situace postav, vnímá jejich vztahovou dynamiku a poznává jejich povahy. Dialog pomáhá rozvinout zápletku příběhu – zcela zásadní situace se mohou odehrát nikoli pomocí činů postav, nýbrž skrze jejich slovní interakce. V moderních prózách se dialog postav může stát ústředním bodem – namísto komplikované zápletky popisující konkrétní události tak vzniká příběh postavený na sérii intimních interakcí fiktivních postav, které jako by stály na pomyslné scéně malého divadla.¹³⁸

Důležitost promluv postav v prózách, potažmo jejich dialogu, zdůrazňuje Middleton: „*Většina věcí, kterých se na sobě lidé vzájemně dopouští, je prováděno skrze řeč (...) pokud bychom se zbavili dialogů, zbude nám pornografie nebo násilí.*“¹³⁹ Takové prohlášení se ukazuje jako pravdivé obzvláště v případě *Vegetariánky* – dialogy mezi postavami jsou protkané více či méně zjevným násilím, slovní agresivitou, bezcitností. Dodávají tak hloubku a autenticitu popisovanému příběhu a čtenáře až nepříjemně vtahují do krutého fikčního světa.

Jak již bylo zmíněno v kapitole 2, do mluvené řeči se při jejím běžném užívání lidmi zapojuje mnoho mimojazykových projevů, které mají důležité

¹³⁷ THOMAS, Bronwen. *Fictional Dialogue: Speech and Conversation in the Modern and Postmodern Novel*, s. 57

¹³⁸ THOMAS, Bronwen. *Fictional Dialogue: Speech and Conversation in the Modern and Postmodern Novel*, s. 74

¹³⁹ MIDDLETON, Peter. The Burden of Intersubjectivity: Dialogue as Communicative Ideal in Postmodern Fiction and Theory. *New Formations*. 2000, (41), s. 33

pragmatické a komunikační funkce. Podle hlasu a intonace či mimiky a gestikulace lze porozumět rozpoložení mluvčího i posluchače a pochopit tak i sdělení, která jsou jen implikovaná – včetně postoje mluvčího k probíhající promluvě apod. Při vytváření „umělých“ dialogů v próze však autoři mají jen omezené způsoby, jak tyto mimojazykové projevy kompenzovat. Uchylují se tak k užití prostředků jako jsou uvozovky, kurzíva, dělení na odstavce a dalších. Kromě toho jsou informace doplňovány vypravěčem, často skrze různě zabarvené věty uvozovací či různé komentáře mezi promluvami – zvláště v případě osobního vypravěče, který je zároveň hlavní postavou příběhu, se tak čtenář může dozvědět mnoho dalších, implicitně vyjádřených informací, například o postoji mluvčího či o myšlenkách postavy záměrně nevyřčených v dialogu.¹⁴⁰

Navzdory snahám autorů kompenzovat chybějící mimojazykové prostředky v promluvách postav však vždy zbývá prostor pro různé (i vzájemně si odporující) interpretace řeči postav, a to na základě odlišných chápání kontextu zobrazených situací a podobně. Je na čtenáři, aby si sám interpretoval situace a promluvy z kontextu a informací, které mu autor poskytnul.

Také překladatel je čtenářem, a navíc na sebe bere i roli interpreta díla pro budoucí čtenářské publikum. Překlad řeči postav proto může být zálužný dvojnásob – překladatel se snaží interpretovat a do cílového jazyka přenést fiktivní dialog, který je již ve své původní podobě ochuzen o mimojazykové prvky – ty nám v běžném životě interpretaci dialogů ulehčují. Vzhledem k odlišnostem mezi jazyky či kulturami tak může dojít například k jiným způsobům kompenzace mimojazykových projevů, než k jakým se uchýlil autor originálu.

Kromě problémů v interpretaci může být problémem i překlad nespisovnosti. V českém prostředí se v beletrii objevují dialogy v jakési směsici spisovné a obecné češtiny – to je způsobeno rozporem mezi dějovou a textovou situací – jak říká Neil Bermel: „*Rozhovor, který se údajně*

¹⁴⁰ THOMAS, Bronwen. *Fictional Dialogue: Speech and Conversation in the Modern and Postmodern Novel*, s. 95

zachycuje na papíře, může být důvěrný a soukromý, avšak zároveň se odehrává vlastně na veřejné scéně, tj. v románě, což je psaný text, dostupný všem. Dějová situace je argumentem pro nespisovnost, textová situace argumentuje spíše pro spisovnost. (...) Tento rozpor nutně vede spisovatele ke kompromisu.“¹⁴¹ I překladatel z jiného jazyka pak musí hledat kompromisy při překladu dialogů do češtiny. Obzvláště u silně nespisovných promluv je třeba vyvažovat prvky obecné češtiny tak, aby se výsledný text dobře četl a nepůsobil nevhodně.

¹⁴¹ BERMEL, Neil. Střídání kódů či míšení jazykových prostředků? (K popisu dialogu v české beletrii). *Naše řeč*. 2001, **84**(1), s. 16-30. Dostupné také z: <http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=7600>

II. Praktická část

4. Úvod k praktické části

4.1 Představení románu Vegetariánka

Román *Vegetariánka* spisovatelky Han Kang vyšel v Koreji v roce 2007. Vypráví příběh hrdinky Jōnghje, která se na základě traumatického zážitku z dětství rozhodne ze dne na den přestat jíst veškeré maso a živočišné produkty. Je pronásledována opakujícími se nočními můrami plnými brutality a smrti, které v ní vzbuzují silný odpor k jakémukoli násilí. Její rozhodnutí se setkává s naprostým nepochopením ze strany okolí, hlavní hrdinka se postupně zcela vyčleňuje z běžné společnosti, celá její existence se stává tichým protestem proti lidské agresi. Její odmítnutí zapojovat se do obecně přijímaného chování většiny se stává také vzpourou proti požadavkům patriarchální korejské společnosti kladeným na ženy. Kultura požívání masa je v knize mistrně propojována s kulturou nadřazenosti silnějšího – muže – a kulturou přizpůsobení se většině (která je dosud v Koreji velmi živá).

Až s vydáním anglického překladu *Vegetariánky* v roce 2015 se o románu dozvěděla široká mezinárodní veřejnost. V roce 2016 získal v anglickém překladu Man Bookerovu cenu.

Obrovský mezinárodní úspěch¹⁴² anglického překladu byl však zastíněn značnou kontroverzí spojenou s kvalitou překladu.¹⁴³ Deborah Smith totiž byla ve svém překladu podle některých až příliš „kreativní“, někde dokonce

¹⁴² Na základě svého mezinárodního úspěchu byla *Vegetariánka* dokonce zařazena do středoškolské učebnice literatury – a to navzdory tomu, že kniha nesplňuje zažité požadavky na „morálnost“ a relativní tématickou umírněnost, podle kterých se v Koreji běžně výukové literární texty vybírají. – viz PARK, Soo-hyun. *Munhak kjojuk tchekstchūrosō Hankangūi 'Čchāsikčūuidža'*, s. 310-311

¹⁴³ ARMITSTEAD, Claire. *Lost in (mis)translation? English take on Korean novel has critics up in arms* [online];

CHO, Yun-myung. *A case against 'creative' translation of 'The Vegetarian'* [online]; *Defining 'good' translation proves controversial: Experts say fuss over 'Vegetarian' shows craft misunderstood* [online];

YUN, Charse. *You Say Melon, I Say Lemon: Deborah Smith's Flawed Yet Remarkable Translation of "The Vegetarian"* [online];

YUN, Charse. *How the bestseller 'The Vegetarian,' translated from Han Kang's original, caused an uproar in South Korea* [online];

FAN, Jiayang. *Han Kang and the complexity of translation: The English-language versions of Han's work have won wide acclaim. Are they faithful to the original?* [online]

přisuzovala dialogy nesprávným postavám, nebo (obzvláště z pohledu korejských kritiků překladu) prováděla jiné neobhajitelné zásahy do textu, takže spíše než o překlad se tak prý jednalo o adaptaci. Anglicky mluvící čtenáři byli „podvedeni“, v podstatě přečetli (a Man Bookerovou cenou odměnili) jinou knihu, než jakou napsala autorka Han Kang – i to zaznívalo z úst kritiků. Sama Han Kang se však překladatelky zastala a nezanevřela na ni ani v následujících letech – Deboře Smith svěřila anglický překlad svých dalších románů, které vyšly pod názvy *Human Acts* (2016) a *The White Book* (2017).¹⁴⁴

Podle Čo Ůiwõna a Čo Sukhõi, kteří analyzovali její překlad a zabývali se také jejím přístupem k překládání, obsahuje verze překladu z roku 2015 chyby způsobené nedostačující znalostí korejštiny na straně Smith a z tohoto důvodu je možné požadovat alternativní nebo přepracovaný překlad románu.¹⁴⁵

Z pohledu korejských kritiků překladu Smith poškodila korejský originál. Neobhajitelné kroky jako například vypouštění celých vět originálu, komprese a další zásadní změny, které Smith provedla, vedly k tomu, že do anglického překladu nebylo převedeno „původní sdělení“ originálu. Proto se objevují i názory, že požadovat přepracování překladu je nejen možné, nýbrž nutné.¹⁴⁶ Kim Wook-dong dokonce na základě analýzy anglického překladu prohlásil, že v konečném důsledku se Smithové nepovedlo věrným způsobem předat sdělení knihy anglicky mluvícím čtenářům – a že její překlad je nesprávný a neohrabaný.¹⁴⁷

Deborah Smith se ke svému překladu *Vegetariánky* vyjádřila několikrát, snad nejobsáhleji ve svém článku s názvem „O čem mluvíme, když mluvíme

¹⁴⁴ KIM, Pokjõng. *Mänbukchõsang susangčak 'Čhäsikčũüidža'nün õttõn sosõl* [online]; DOO, Ruby. *'The Vegetarian' translator speaks out* [online]

¹⁴⁵ ČO, Ůiwõn a Sukhõi ČO. Debora Sũmisũüi põnjõkkwankwa 'kjõljõ-hjangsang'kwa 'häsõk-tajangsõng' čäpõnjõkõi kwandžõmesõ pon *The Vegetarian*, s. 202; viz také KIM, Wook-Dõng. *The "Creative" English Translation of the Vegetarian by Han Kang*.

¹⁴⁶ ČO, Ůiwõn a Sukhõi ČO. Debora Sũmisũüi põnjõkkwankwa 'kjõljõ-hjangsang'kwa 'häsõk-tajangsõng' čäpõnjõkõi kwandžõmesõ pon *The Vegetarian*, s. 207

¹⁴⁷ „*All things considered, despite her strenuous efforts to give Han Kang's intended messages to English readers, Smith's translation of The Vegetarian is quite flawed and thus inept.*“ – KIM, Wook-Dõng. *The "Creative" English Translation of the Vegetarian by Han Kang*, s. 78

o překladu“ (*What we talk about when we talk about translation*). V něm obhajuje svou pozici, a přestože uznává nedostatky původní verze překladu, tvrdí, že jakýkoli další překlad nebo přepracovaná verze překladu budou jen „selháním jinak“. Další přetisky však již podle Smithové budou přepracovány (respektive budou v nich opraveny vyloženě chybně přeložené části) ve spolupráci s autorkou.¹⁴⁸

Autorka českého překladu, Petra Ben-Ari, se v doslovu k *Vegetariánce* o kontroverzi zmiňuje, avšak dochází k závěru, že navzdory svým nedokonalostem byl právě způsob překladu Smithové tím, co dílo ve světě proslavilo, a že bez mezinárodního úspěchu v podobě Man Bookerovy ceny by nejspíše nedošlo ani k českému překladu knihy.¹⁴⁹

¹⁴⁸ *Allie Park interviews translator Deborah Smith (The Vegetarian)* [online]. 2014 [cit. 2020-07-02]. Dostupné z: <http://www.ktlit.com/allie-park-interviews-translator-deborah-smith-the-vegetarian/>; SMITH, Deborah. *What We Talk About When We Talk About Translation* [online]. 2018 [cit. 2020-07-02]. Dostupné z: <https://lareviewofbooks.org/article/what-we-talk-about-when-we-talk-about-translation/>

¹⁴⁹ HAN, Kang. *Vegetariánka*. Přeložila Petra BEN-ARI. Praha: Odeon, 2017 (e-book verze), s. 147-149

4.2 Metody analýzy překladu

Praktická část je tvořena srovnávací analýzou pasáží zdrojového a cílového textu na základě aplikace Pymovy typologie překladových řešení.

Konkrétně provedu rozbor úryvků první části knihy, která se jmenuje stejně jako román samotný – *Vegetariánka*.¹⁵⁰ Svou pozornost zaměřím na pasáže promluv postav, tedy dialogy. Kromě toho do analýzy zahrnu i okolní textové pasáže – tam, kde budou relevantní například z důvodu situačního rámce dialogu nebo použitých překladových řešení. Pasáže popisující noční můry, které pronásledují hlavní hrdinku, z této analýzy vypustím – zaprvé obsahují méně mluvených rysů než dialogy, zadruhé jsou těžko zařaditelné i co se týče druhu promluvy.

První část románu je zajímavá mimo jiné tím, že vypravěčem je manžel hlavní hrdinky – to dává textu odlišný nádech ve srovnání s ostatními dvěma částmi knihy.

Cílem analýzy není hodnocení kvality překladu, nýbrž snaha o pochopení překladových řešení, která překladatelka Petra Ben-Ari použila při překladu řeči postav (a potažmo překladu mluvenosti). Každému z úryvků se budu snažit přiřadit jednotlivá překladová řešení označená zkratkami.¹⁵¹ Poté bude následovat rozbor, ve kterém budu brát v úvahu kromě použitých překladatelských řešení také pragmatickou stránku dialogů, jejich kontext a další relevantní aspekty promluv postav.

Budu pracovat s ukázkami z korejského originálu *Vegetariánky* – text ponechám v korejské abecedě, s výjimkou těch pasáží, které jsou zásadní pro pochopení analýzy.

Každá z částí analýzy bude začínat ukázkou korejského originálu, následovat bude odpovídající úryvek z českého překladu románu. Následuje přiřazení relevantních překladových řešení převzatých z Pymovy typologie překladových řešení, analýza a případné návrhy alternativního překladu

¹⁵⁰ Knihu tvoří tři části – první část s podtitulem *Vegetariánka* je následována částí s názvem *Mongolská skvrna* a poslední částí s názvem *Hořící stromy*.

¹⁵¹ Viz kapitola 1

tam, kde bylo možné použít jiného překladového řešení se srovnatelným pragmatickým efektem. Podotýkám, že jednotlivé úseky překladové analýzy jsem v zájmu přehlednosti rozdělila na úseky s nadpisy „Situace A-Z“. Občas jsem tak učinila v rozporu s tím, že se jedná o dynamicky navazující dialogy.

Před začátkem analýzy znovu shrnuji seznam zkratk, které jsem přiřadila jednotlivým překladovým řešením – jejich podrobnější vysvětlení jsou v kapitole 1.2.

- 1. Kopírování slov (*copying words*) (KS)**
 - 1.1 Kopírování zvuků (KZ)**
 - 1.2 Kopírování morfologie (KM)**
 - 1.3 Kopírování *skriptu* (KSk)**
- 2. Kopírování struktury (KSt)**
 - 2.1 Kopírování prozodických prvků (KPP)**
 - 2.2 Kopírování pevných frází (KPF)**
 - 2.3 Kopírování struktury textu (KST)**
- 3. Změna perspektivy (ZP)**
 - 3.1 Změna důrazu ve větě (ZDV)**
 - 3.2 Změna sémantického důrazu (ZSD)**
 - 3.3 Změna registru/struktury zájmen (ZRg/SZ)**
- 4. Změna hustoty (ZH)**
 - 4.1 Generalizace/specifikace (GEN/SPEC)**
 - 4.2 Explicitace/implicitace (EXPL/IMPL)**
 - 4.3 Mnohonásobný překlad (MP).**
 - 4.4 Resegmentace (RESG)**
- 5. Kompenzace (Komp)**
 - 5.1 Nová úroveň vyjádření (NÚV)**
 - 5.2 Nové místo v textu (NMT)**
- 6. „Kulturní shoda“ (KSh)**
 - 6.1 Shoda idiomů (SI)**
 - 6.2 Shoda kulturně specifických jednotek (SKSJ)**
- 7. Přizpůsobení textu (PT)**
 - 7.1 Oprava/Cenzura/Aktualizace (Opr)**
 - 7.2 Vynechání obsahu (VO)**
 - 7.3 Přidání obsahu (PO)**

5. Analýza překladu

Situace A

První část knihy začíná popisem vztahu muže – vypravěče a jeho ženy – hlavní hrdinky knihy, Jönghe. Manžel popisuje jejich nepříliš láskyplný vztah a společný život „vedle sebe“. První uvedenou interakcí těchto dvou postav je rozhovor jednoho dne brzy ráno, kdy manžel vstane a najde svou ženu stát nehnutě před lednicí, oblečenou jen v noční košili.

“뭐 하고 서 있는 거야?” „*Co tady stojíš?*“ **(IMPL/VO, EXPL/PO)**

나는 욕실의 불을 켜려다 말고 물었다. *zeptal jsem se, zatímco jsem stáhl zpět ruku napřaženou k vypínači v koupelně.* **(EXPL, PT)**

새벽 네시쯤 되었다. *Bylo kolem čtvrté hodiny ráno.* **(VO)**

회식에서 마신 소주 병 반 덕분에 요의와 갈증을 함께 느끼고 깨어난 참이었다. *Před chvílí mě probudil pocit žízně spojený s nutkáním na záchod, přičemž oboje jsem přičítal půl lahvi sodžu, kterou jsem včera vypil na firemním večírku.* **(KOMP-NÚV)**

“응? 뭐 하고 있느냐구?” „*Hm? Ptám se, co tu děláš?*“ **(EXPL/PO)**

나는 오싹한 추위를 느끼며 아내가 있는 쪽을 보았다. *Pohlédl jsem na ni a ovanul mě mrazivý chlad.* **(EXPL, PT)**

잠과 취기가 가셨다. *Rázem jsem se probрал ze spánku i lehké opilosti.* **(ZDV, PO, PT)**

아내는 꼼짝 않고 서서 냉장고를 마주보고 있었다. *Žena stála nehnutě uprostřed místnosti a oči upírala na ledničku.* **(PO/EXPL)**

První replika doslova říká “Co děláš a stojíš (při tom)?” Sloveso “dělat” překladatelka zcela vypustila, přidala však v originálu neobsažené adverbium “tady”, čímž explicitně vyjádřila to, co je v originálu jen implikováno (postava pochopitelně stojí “tady”).

Také v popisu pohybu, který manžel udělá (ovšem technicky vzato *předtím*, než promluví, nikoli *zatímco* – vzhledem k použití sufixu -고) překladatelka přidala explicitní informaci o *stažení ruky napřažené k vypínači* – tato informace není v textu výslovně vyjádřená. Ovšem fráze “나는 욕실의 불을 켜려다 말고” (“koupelnové světlo jsem se chystal zapnout a zarazil jsem se“ – ani tento překlad není zcela doslovný) obsahuje konstrukci “-(으)려다 말고” (něco se chystal dělat/začít něco dělat a pak se zarazit/rozmyslet si to) a ta by se bez explicitace – alespoň v nějaké formě – do češtiny převáděla obtížněji. Překladatelka očividně v případě vysvětlení tohoto fyzického pohybu myslela na čtenáře a pravděpodobně na základě zapojení vlastní představivosti přidala informaci o ruce napřažené k vypínači. Čtenář si tak situaci živěji představí.

Věta „*Bylo kolem čtvrté hodiny ráno.*” obsahuje v korejském originálu slovesnou interogativní koncovku -냐. Tato koncovka v případě monologu vyjadřuje tázání k sobě samému, možná jakousi nejistotu. Při vybavování si již proběhlých událostí není její použití ničím výjimečným. Tato nejistota, či vnitřní tázání, se v češtině vyjadřuje na slovesné úrovni hůře, překladatelka tuto nuanci zcela vynechala. Bylo by možné vyjádřit ji alternativně pomocí částice *snad, možná* apod.

Věta “(...) *příčemž oboje jsem přičítal*” má v českém překladu funkci kompenzační a zároveň přidává obsah, který v originálu není. V korejském textu je použito jmenné postpozice 덕분(에) (díky/kvůli čemu) – tedy doslova „cítíl jsem žízeň a pocit nutkání na záchod *způsobené půl lahvi*”

sodžu/kvůli půl lahvi sodžu, kterou jsem včera vypil (...). Překladatelka tento význam vyjadřuje na úrovni vnitřní úvahy postavy, přičemž text ještě více subjektivizuje (přidává rovinu toho, že postava manžela o důvodu svých pocitů uvažovala).

V promluvě „*Hm? Ptám se, co tu děláš?*“ překladatelka přidala příslovečné určení pomocí adverbia *tu*, a tím explicitovala jinak z kontextu implicitně vyplývající informaci (že žena něco dělá *tady*).

Ve větě „*Pohlédl jsem na ni a ovanul mě mrazivý chlad.*“ bylo v českém překladu explicitněji vyjádřeno, že se manžel dívá na hlavní hrdinku – v korejském originálu je použito fráze „아내가 있는 쪽을 (보았다)“ – doslova „(podíval jsem se) směrem, kde byla manželka“. Zároveň překladatelka změnila posloupnost jednání postavy manžela. V korejštině totiž manžel nejdříve ucítí mrazivý chlad („나는 오싹한 추위를 느끼며“ – „ucítil jsem mrazivý chlad“ – je použit spojovací slovesný sufix -며) a až v důsledku toho, či následně poté, se podívá manželčíným směrem. Český překlad tak nově implikuje, že hrdinou pociťovaný mrazivý chlad byl jakýmsi důsledkem pohledu na jeho manželku.

Ve větě „*Rázem jsem se probрал ze spánku i lehké opilosti.*“ změnila překladatelka důraz ve větě – původně byla podměttem věty substantiva „*잠*“ („*spánek*“) a „*취기*“ („*opilost, přiopilost*“), důraz byl však přesunut na postavu manžela – tedy že *on* se probudil ze spánku a opilosti. Zároveň bylo přidáno adverbium způsobu *rázem*, které v originálu není – je pouze použito slovesa „*가시다*“ (vymizet, opustit, zmizet...). Kromě toho byla změněna spojka *a* (-과) na spojku *i* - spojka *i* však může mít narozdíl od spojky *a* také význam poměru stupňovacího.

V promluvě popisující umístění manželky v prostoru přidala překladatelka informaci o tom, že manželka se nachází *uprostřed* místnosti, která je v originálu pouze implikována.

Situace B

Postava manžela dál popisuje tuto nestandardní situaci – žena stojí dále nehybně u lednice a na jeho promluvu nereaguje. Manžel proto vykračuje směrem k ní.

나는 석상처럼 굳어 있는 아내의 옆모습을 향해 다가갔다. *Vykročil jsem blíže k siluetě mé ženy, která zůstávala nehybná jako kamenná socha.*
(IMPL, PT)

„왜 그래? 뭐야 지금.....“ „*Co se ti stalo? Co tady vyvádíš...?*“

(EXPL, PO, PT)

내가 아내의 어깨에 손을 얹었을 때, 뜻밖에도 그녀는 놀라지 않았다. *Když jsem jí položil ruku na rameno, čekal jsem, že sebou trhne leknutím, ale nestalo se nic.* **(EXPL, PO, NÚV)**

Ve větě popisující manželův pohyb směrem k ženě se objevuje české slovo *silueta* – jde o implicitaci korejského 옆모습 (*profil*). Slovesnou postpozici s akuzativní koncovkou -을 향해, která má význam „*k, směřující/směrem k*“, převedla překladatelka na mírně odlišné *blíže*.

„*Co se ti stalo? Co tady vyvádíš?*“ je do češtiny převedena pomocí explicitace, vypuštění obsahu a přizpůsobení textu. V originálu věta doslovněji zní: „*Proč jsi taková? Co je to teď...*“. Korejské „*proč*“ („*왜*“) změnila překladatelka na *co* a přidala explicitní informaci, že se ženě (asi) něco stalo. Kromě toho explicitovala i druhou větu a přidala do ní obsah –

druhá věta je pouhým polovičatým výkřikem, neptá se explicitně, ani neobsahuje sloveso (ať už sloveso „*dělat*“, či „*uvádět*“). Slovo „*ted*“ („*지금*“) bylo změněno na *tady*.

Překladu věty popisující manželův dotyk ženina ramena bylo docíleno pomocí explicitace a přidání obsahu a zároveň vyjádření na nové úrovni – korejský výraz „*뜻밖에도*“ znamená mimo jiné „*překvapivě, nečekaně*“ („*v rozporu s očekáváním mluvčího*“) – překladatelka vyjádřila implikované manželovo očekávání explicitně na nové úrovni. Také přidala sloveso „*trhnout*“, v originálu je použito spojení „*놀라지 않다*“ („*neleknout se*“) – to, že potenciálně by sebou postava fyzicky trhla, je pouze implikováno. „*ale nestalo se nic*“ je opět obsah, který v originálu není, ovšem ve spojení s ostatními překladovými řešeními má funkci kompenzační.

Situace C

Manžel hlavní hrdinky začíná ztrácet trpělivost, popisuje pocit, že ho manželka naschvál ignoruje a nechápe její chování.

„*여보!*“ „*Miláčku!*“ **(KPF)**

나는 어둠속에 드러난 그녀의 옆얼굴을 보았다. *Zadíval jsem se na její profil vystupující ze tmy.* **(IMPL/PT)**

처음 보는, 냉정하게 번쩍이는 눈으로 그녀는 입술을 굳게 다물고 있었다. *Chladně jiskřící oči a pevně sevřená ústa – takový výraz jsem u ní ještě nikdy nespatriil.* **(ZSD, EXPL)**

„.....꿈을 꿔.“ 그녀의 목소리는 또렷했다. „*Zdál se mi sen.*“ *Její hlas zněl naprosto zřetelně.* **(EXPL, PO)**

„꿈? 무슨 소리를 하는 거야. 지금이 몇시야, 대체.“ „*Sen? Co to prosím tě vykládáš, víš ty, kolik je vůbec hodin?*“ (NÚV, EXPL, VO, RESG, PO)

Manželka neodpovídá, odchází do ložnice a zavírá za sebou dveře. Manžel se k ní po chvíli přidá a usíná.

Manželův výkřik „*Miláčku!*“ je v českém překladu kopií zažitého korejského výrazu *여보* (vzájemné oslovení manželů či dlouhodobých milostných partnerů). V češtině tento výraz svým zdobnějším tvarem evokuje spíše pozitivně znějící oslovení, korejské „*여보*“ navzdory své intimní povaze nemusí být oslovením láskyplným. Jde však o podobně zažitý výraz.

Korejské „*옆얼굴*“ by doslova znamenalo „profil obličeje“, překladatelka však zvolila implicitnější výraz *profil*. Výběr překladového řešení mohl být motivován tím, že se v krátkém rozmezí v originálu objevují dva podobné výrazy – „*옆모습*“ („*profil*“ obecněji – i těla celkově) a „*옆얼굴*“ („*profil obličeje*“). Za účelem eliminace opakujících se slov tak nejspíše překladatelka přikročila ke změně prvního a implicitaci druhého z výrazů.

Při překladu věty „*takový výraz jsem u ní ještě nikdy nespatřil*“ překladatelka provedla změnu sémantického důrazu – pozitivní vyjádření „*처음에 보는 (...) 눈으로*“ („*očima/pohledem, které jsem viděl poprvé*“) převedla na vyjádření negativní. Také provedla explicitaci přidáním fráze „*u ní*“ (je pouze implikováno, že tento výraz postava manžela vidí poprvé u své manželky).

Věta „*Zdál se mi sen.*“ v českém překladu explicitnější – korejská věta znamená doslova „*Snila jsem sen.*“, ovšem bez kontextu by vzhledem k absenci podmětu ve větě mohla hovořit i o třetí osobě. Přidáním zájmena *mi* překladatelka informaci jasněji vztahuje k postavě manželky.

Ve větě *“Její hlas zněl naprosto zřetelně.”* je adverbium *„naprosto“* přidaným obsahem, zesiluje adverbium *zřetelně*. V korejském originálu však toto adverbium míry obsaženo není, zvuk hrdinčina hlasu je vyjádřen jen slovesem *„또렷하다”* – *„být zřetelný, jasný“*.

V poslední manželově promluvě kompenzuje překladatelka na úrovni lexikální (vložením *„prosím tě“* a negativně zabarveného slovesa *„vykládat“*) rozladění postavy, které je zřetelné z věty *„무슨 소리를 하는 거야“*. Tato fráze je velice nezdvořilá, intimní. Může být použita v neformální situaci jako vyjádření nevíry až nepochopení či despektu k tomu, co vyslovil druhý. Použitím odtažitě působícího podstatného jména *„소리“* (*„zvuk“*) namísto například *„말“* (*„slovo, řeč“*) je vyjádřen postoj mluvčího k promluvě manželky. Kromě toho překladatelka spojila do jednoho souvětí původně dvě věty – *„Co to prosím tě vykládáš.”* a *“Víš ty, kolik je vůbec hodin?”*

Při překladu korejské věty *“지금 이 몇 시야, 대체.”* vynechala překladatelka adverbium *„지금(이)“* (*„ted“*) a *„대체“* (*„probůh, proboha...“*). Přidala však frázi *„víš ty“*, slovo *„vůbec“* a do předcházející věty také frázi *„prosím tě“*, čímž mimo jiné na nové úrovni vyjádřila význam slova *„대체“*.

Ve dvou ze tří korejských vět poslední manželovy promluvy schází otazníky (a otázka není vyjádřena ani tázací slovesnou koncovkou), je tedy ještě jasněji vyjádřeno to, že ve skutečnosti se nejedná o otázky předpokládající nějakou odpověď, nýbrž manžel sděluje nevíru či rozhořčení, že v tuto brzkou ranní hodinu je manželka vzhůru a chová se nepatřičně. V českém překladu byly tyto typografické znaky doplněny, snad v zájmu grafické konzistence či splnění norem značení obecně přijímaných v českém prostředí.

Situace D

Výměna manželského páru pokračuje druhý den ráno, kdy manžel zaspal do práce, vybíhá z postele a nalézá manželku opět u lednice.

„미쳤어? 왜 안 깨웠어? 지금이 몇신데.....“ *„Zbláznila ses? Proč jsi mě nevbudila? Kolik je hodin, že...“* **(IMPL/VO)**

Postava manžela popisuje, že žena sedí, oblečená do noční košile, v podřepu uprostřed kuchyně, bere z lednice balíčky s masem a pokládá je na podlahu kolem sebe. Manžel na celou situaci reaguje:

„뭐 하는 거야, 지금!“ 나는 마침내 이성을 잃고 고향을 질렀다. *Po chvíli jsem ztratil sebekontrolu a zařval jsem na ni: „Co to děláš?!“* **(IMPL/VO, EXPL/PO)**

Manželka ho nadále ignoruje a plní pytel na odpadky balíčky s masem.

„당신 제정신이야? 이걸 왜 다 버리는 거야?“ *„Jsi normální? Proč to chceš všechno vyhodit?“* **(EXPL)**

Manžel přeskakuje hromadu balíčků masa, chytá manželku za zápěstí a svírá jí ho tak silně, až manželka pustí sáček s masem, který držela. Žena si tře levou rukou pravé zápěstí a svým běžným, poklidným tónem, bez jakéhokoli výrazu ve tváři, říká:

„꿈을 꿔어.“ *„Zdál se mi sen.“* **(EXPL)**

V rámci první manželovy promluvy překladatelka vynechala adverbium *지금(이)* (*ted*), které slouží jako podmět věty, čímž sdělení implicitovala.

Také v druhé jeho promluvě bylo vynecháno adverbium *„지금“* (*„ted“*). Zároveň překladatelka explicitně vyjádřila, že muž křičí *na manželku*

(„na ni“) – v korejském originálu je pouze na základě kontextu implikováno, že křičí na manželku (pomocí fráze „고함을 질렀다“ – „zakřičel/zařval jsem“).

V mužově promluvě „Proč to chceš všechno vyhodit?“ bylo v českém překladu explicitováno to, že manželka maso *chce* vyhodit. V korejském originálu zní uvedená otázka doslova „Proč tohle všechno vyhazuješ?“ – záměr, na jehož základě manželka maso vkládá do odpadkového koše je tedy pouze implikován.

Ženina promluva byla explicitována přidáním zájmena „já“ (které je v korejštině nevyjádřené).

Situace E

Vtom manželovi zvoní telefon.

„제기랄!“ „Ksakru!“ **(KPF)**

Muž prohledá kabát, který předchozí noci odhodil na pohovku v obývacím pokoji, a přijímá hovor:

„죄송합니다. 집안에 급한 일이 생겨서..... 정말 죄송합니다. 최대한 서둘러 도착하겠습니다. 아닙니다, 곧 갈 수 있습니다. 조금만..... 아닙니다, 그러시면 안됩니다. 조금만 기다려주십시오. 정말 죄송합니다. 예, 드릴 말씀이 없습니다.....“ „*Moc se omlouvám. Měli jsme v rodině něco naléhavého...*

*Vážně se moc omlouvám. Co nejrychleji dorazím. Ne, vůbec ne. Můžu vyrazit okamžitě, jenom se trochu... V žádném případě. To prosím v žádném případě nedělejte. Mějte ještě chvílku strpení. Ano, nevím, co bych k tomu dodal...“ **(ZDV, RESG, NÚV, PO, VO, EXPL)***

Manželovo zaklení bylo přeloženo pomocí kopírování pevné fráze – tato nadávka (제기랄) zhruba odpovídá českému *ksakru* či *sakra*.

Při překladu manželova telefonátu došlo hned k několika změnám. Ve větě „*Měli jsme v rodině něco naléhavého*“ došlo ke změně důrazu ve větě – v korejském originálu je však podmětem věty podstatné jméno „*něco/záležitost, věc...*“ („일“) – tedy doslova „*v rodině/doma se stala naléhavá věc*“. Nevyjádřeným podmětem české věty se tak nově stalo zájmeno „*my*“. Mezi větami „*Můžu vyrazit okamžitě*“ a „*jenom se trochu...*“ došlo oproti korejskému originálu k resegmentaci – původně byla v korejštině věta „*Můžu vyrazit okamžitě*“ ukončena a následující jednočlenná věta („조금만.....“ – „*Jen trochu...*“) stála samostatně. Také bylo přidáno zvrtné zájmeno *se* („*jenom se trochu*“), a tím došlo k naznačení směru, jakým se tato nedokončená promluva mohla dál ubírat. Rovněž promluva „*V žádném případě. To prosím v žádném případě nedělejte.*“ byla resegmentována – původně šlo o jedno souvětí, nikoli dvě oddělené věty. Zároveň korejská věta „아닙니다, 그러시면 안됩니다.“ byla vyjádřena na nové úrovni – doslovný překlad této věty zní přibližně „*Ne, to nesmíte.*“ (s použitím sufixu -시- pro vyjádření zdvořilosti k naslouchajícímu). Naléhavost a direktivnost této promluvy a její současnou zdvořilost vyjádřila překladatelka na úrovni lexikální přidáním fráze „*v žádném případě*“ a částice „*prosím*“. Před poslední větou („*Ano, nevím, co bych k tomu dodal...*“) byla oproti korejskému originálu vynechána věta „*Opravdu se omlouvám.*“ („정말 죄송합니다.“). České „*Ano, nevím, co bych k tomu dodal...*“ je explicitovanou verzí korejského „예, 드릴 말씀이 없습니다.....“ („*Ano, nemám (vám) co říct*“). Korejská věta navazuje na již proběhlý telefonický hovor, může být tedy implikováno, že je postava manžela dotazována, zda nechce k tomu, co již bylo řečeno, něco dodat. Ovšem vzhledem k použitým zdvořilostem (zdvořilé „말씀을

드리다“ – „řici, sdělit“) by věta mohla implikovat i vzkaz dalšímu nadřízenému či kolegovi, který se neúčastnil hovoru. Tedy dala by se přeložit i jako „*Ano, nemusíte nic vzkazovat*“ a podobně. Na této promluvě je zřetelné, jak komplikované občas může být dekodování významů sdělení v literárních dialozích – a to z pozice čtenáře i z pozice překladatele.

Situace F

Manžel vbíhá do koupelny a v rychlosti se holí, přičemž se pořezá.

„와이셔츠 다려놓은 거 없어?“ „*Vyžehlila jsi mi nějakou košili?*“

(EXPL/PO, NÚV)

Žena neodpovídá, muž s nadáváním najde v koši na špinavé prádlo košili ze včerejšího dne. V rychlosti se obléká a v duchu konstatuje, že to je poprvé od svatby, co ho manželka nevyprovodila a nerozloučila se s ním, když odchází do práce.

„미쳤군. 완전히 맛이 갔어.“ „*Ty ses zbláznila. Dočista ti přeskočilo.*“ **(KPF)**

Muž odchází bez rozloučení do práce.

Manželův dotaz zní v korejštině oproti českému překladu implikovaněji – doslova „*Nemám vyžehlenou košili?/Není tu vyžehlená košile?*“. Zároveň překladatelka vyjádřila podobné sdělení z jiné perspektivy – negativně vyjádřený dotaz korejské věty (와이셔츠 다려놓은 거 없어?) přeložila jako pozitivní dotaz „*Vyžehlila (...)*“. Ačkoli tato věta by se dala přeložit se zachováním negativního vyjádření jako například „*Tys mi nevyžehlila žádnou košili?*“.

V druhé z promluv pak bylo použito kopírování pevné fráze – korejský idiom „맛이 갔어“ (*naprosto zešítet*) byla převedena na přibližný ekvivalent v podobě českého „přeskočit (někomu)“.

Situace G

Manželský pár usedá k večeři. Manželka nachystala k večeři zcela bezmasé jídlo.

„뭐야. 그래서, 그 꿈나부랭이 때문에 고기를 다 버렸다는 거야? 도대체 얼마어치를?“ „*Co to má znamenat? Kvůli nějakým nočním bludům jsi vyhodila všechno maso? Za kolik tisíc vlastně?*“

(EXPL, NÚV, VO/IMPL, PT)

Manžel vstává od stolu a dívá se do mrazáku, ze kterého manželka vyhodila všechno maso.

„계란프라이라도 해줘. 나 오늘 정말 피곤해. 점심도 제대로 못 먹었어.“ „*Usmaž mi aspoň pár vajec. Mám toho dneska vážně dost. Neměl jsem ani pořádnou oběd.*“ **(EXPL, IMPL, NÚV)**

„계란도 버렸어.“ „*Vejce jsem taky vyhodila.*“ **(EXPL)**

„뭐?“ „*Cože?*“ **(KPF)**

„우유도 끊었어.“ „*Ani mléko už nemáme.*“ **(ZDV, ZSD)**

„기가 막히는군. 나까지 고기를 먹지 말라는 거야?“ „*To nemůžeš myslet vážně! Chceš zakázat maso i mně nebo co?*“ **(NÚV, ZDV, VO)**

„냉장고에 그것들을 놔둘 수 없어, 참을 수가 없어.“ „*Nesnesu pomyslení, že by ty věci měly být uložené v naší lednici. Nevydržela bych to.*“ **(RESG)**

V první promluvě byla první věta explicitována – „뭐야“ znamená doslova „Co je/co je to?“ – v korejštině je implikován také význam „Co to má znamenat?“, překladatelka ho v češtině pouze výslovně vyjádřila. Ve druhé z vět má slovo 꿈나부랭이 („꿈“ – „sen“, „-나부랭이“ je v tomto kontextu sufix mající význam znevažující podstatné jménu, ke kterému je připojen) negativní příznak, manžel vyjadřuje postoj neúcty vůči manželčným nočním můrám. Tento příznak byl v českém překladu vyjádřen na nové úrovni přidáním neurčitého zájmena *nějakým* a použitím fráze „nočním bludům“ – dá se říci, že tato fráze má v češtině do jisté míry negativní příznak. Kromě toho končí tato věta slovesem s příponou značící nepřímou řeč – tedy do české věty bylo možné přidat „Říkáš, že kvůli nějakým...“. Překladatelka však zvolila tento význam v překladu vypustit. V poslední větě této promluvy pak z korejského „얼마어치를“ („za kolik, v jaké hodnotě“) bylo v české větě vytvořeno explicitnější „za kolik tisíc“. Také bylo vypuštěno korejské „도대체“ („proboha, probůh, pro všechno na světě...“), které má silný příznak nevěřivosti, možná rozhořčení. Bylo nahrazeno českým *vlastně*, které však zní o mnoho „klidněji“, navzdory situačnímu kontextu, ve kterém manželka vyhodila na základě noční můry plný mrazák – v Koreji poměrně drahého – masa.

V další promluvě bylo explicitováno korejské „계란프라이“ na „české *pár vajec*“ – v korejštině se často explicitně neuvádí množné či jednotné číslo – i v tomto případě se mohlo jednat o jedno nebo více vajec. Překladatelka vydedukovala, že nejspíš šlo o více než jedno. Celá první věta byla také převedena na novou úroveň vyjádření – „계란프라이“ znamená „smažené vejce“, v korejské větě je použito sloveso „하다“, „dělat“ – věta tedy doslova zní „Udělej mi alespoň smažené vejce/smažená vejce.“. V českém překladu se význam *smažený* přesunul na úroveň slovesa.

Manželčina promluva „*Vejce jsem taky vyhodila.*“ nemá v korejštině explicitní podmět, ačkoli z kontextu je jasné, že manželka mluví o sobě. Vzhledem k tomu, že čeština při časování sloves podmět vyjadřuje, došlo v české větě k automatické explicitaci podmětu.

Manželův výkřik „*Cože?*“ (v korejštině „*Co?*“ – „*뭐?*“) není přeloženo naprosto doslovně, ale kopíruje originál srovnatelnou pevnou frází, které by v českém dialogu bylo spíše použito.

„*Ani mléko už nemáme.*“ má oproti korejské verzi změněn důraz ve větě – věta zní doslova „*S mlékem jsem také skončila.*“ – podmětem věty se tak nově stávají oba manželé. Kromě toho byla provedena změna sémantického důrazu z aktivního slovesa v pozitivu – „*skončit, přestat s, utnout...*“ („*끝다*“) na české záporné sloveso „*nemít*“.

Korejská fráze „*기가 막히다*“, které používá manžel v následující promluvě, může mít pozitivní i negativní význam v závislosti na kontextu. Jde o idiom vyjadřující údiv, úžas, či také neschopnost vyjádřit své pocity – ať už neskutečně dobrý pocit z výtečného jídla nebo třeba nevěřícnost a bezradnost v komplikované či těžké situaci. Podmětem idiomu je *기* (氣 – *duch, energie*), v české větě se podmět věty přesouvá na postavu manželky a celá věta je vyjádřena na nové úrovni – nikoli idiomem. Ve druhé větě je korejská věta, která zní doslova „*Říkáš, že i já nemám jíst maso?*“, vyjádřena na nové úrovni bez použití nepřímé řeči, ačkoli rámcově vyjadřuje totéž.

Poslední z manželčiných promluv je resegmentována – z původního jednoho korejského souvětí byla rozdělena na dvě kratší české věty. Korejské „*냉장고에 그것들을 놔둘 수 없어*“ („*Nemůžu ty věci nechat v lednici.*“) bylo změněno na explicitnější „*v naší lednici*“ a „*nesnesu*

pomyšlení“. Kromě toho věta „참을 수 없어“ („*Nevydržím to./Nemůžu to vydržet.*“) byla v češtině převedena do kondicionálu.

Situace H

Postava manžela vede vnitřní monolog – manželku nechápe, považuje její rozhodnutí za vrtoch, říká že je sebestředná a sobecká.

„그래서, 앞으로 이 집에선 고기를 못 먹는다는 거야?“ „*Chceš říct, že od teď se u nás doma nebude jíst žádný maso?*“ (ZSZ/SPEC, ZSD, PO)

„어차피 당신은 주로 아침만 먹잖아. 점심, 저녁에 고기를 먹을 텐데..... 아침 한끼 고기를 안 먹는다고 죽진 않아.“ „*Stejně doma většinou jenom snídáš. Obědváš a večeríš venku, to míváš hlavně masitá jídla... Když jednou za den maso vynecháš a na snídani si dáš něco bezmasého, ještě to neznamená, že umřeš.*“ (EXPL/PO, ZSD)

아내는 자신의 선택이 이성적이고 타당한 것이라는 듯 차근차근 답했다. *Odpovídala mi s uváženou logikou a pečlivým důrazem na každé slovo, jako by snad chtěla dokázat, že její volba je naprosto rozumná a přiměřená situaci.* (NÚV, EXPL/PO)

„좋다, 나는 그렇다 치고 당신은? 당신은 이제부터 고기를 안 먹는다는 거야?“ „*Fajn. Já se teda zařídím tak, jak říkáš. A ty? Ty teda od teď nebudeš jíst maso?*“ (RESG, EXPL/NÚV)

그녀는 고개를 끄덕였다. *Kývla hlavou.* (KPF)

„그래? 언제까지?“ „*Fakt? A jak dlouho to hodláš dodržovat?*“ (EXPL, KPF)

„.....언제까지나.“ „*Navždycky.*“ (KPF)

V první z manželových promluv bylo korejské „이 집에선“ (*v tomto domě*) změněno ukazovací zájmeno „이“ („*tento*“) na „*náš*“. Rovněž byl změněn sémantický důraz ve větě – z korejského „못 먹다“ („*nemoci jíst*“) bylo vytvořeno české „*nebude se jíst*“. Korejská věta možná implikovala, že se manžel ptá, zda odteď v doma konkrétně *on* nebude moci jíst maso, nikoli zda se u nich doma obecně maso nebude jíst. Navíc bylo do druhé věty přidáno záporné zájmeno *žádný*, čímž bylo negativní vyznění věty zesíleno.

V manželčině vysvětlení, které podává v návaznosti na manželův dotaz, bylo v překladu provedeno několik explicitací (nebo přidání obsahu). Věta „*Stejně doma většinou jenom snídáš.*“ byla (vhodně) doplněna o příslovečné určení *doma* – tato informace je sice implikována kontextem dialogu, nicméně jeho explicitním vyjádřením překladatelka čtení textu zpříjemnila. Věta „*Obědváš a večeříš venku (...)*“ byla přidána – korejský originál zní zhruba „*K obědu a večeři míváš maso...*“. Že manžel obědvá a večeří venku je pouze implikováno tím, že doma většinou jen snídá. Poslední věta této promluvy znamená doslovněji „*Když si jen ráno (jedno jídlo denně) nedáš maso, neumřeš.*“. Překladatelka celé souvětí zhustila a informaci tom, že si manžel nedá jednou za den maso, vyjádřila s odlišným sémantickým důrazem ve dvou různých větách – „*(...) jednou za den maso vynecháš (...)*“ a „*na snídani si dáš něco bezmasého*“.

Tam, kde postava manžela popisuje způsob manželčiny mluvy, se musela překladatelka vypořádat s korejskou onomatopoií „차근차근“, které se zvláště používá spolu se slovesy jako „*mluvit, vysvětlit*“ a podobně. Jeho význam je mnohoznačný, mimo jiné „*klidně a spořádaně*“, „*pomalou a pečlivě*“. Při překladu tohoto souvětí se tak jen těžko mohla vyhnout zhuštění textu a explicitaci či přidání obsahu. Základní význam korejského originálu je zhruba „*Žena odpověděla klidně, pomalu a pečlivě, jako by (chtěla říct, že) její volba je rozumná a vhodná.*“ – pokud však srovnáme hustotu doslovněji přeloženého souvětí a souvětí vytvořeného

překladatelkou, všimneme si vcelku markantního rozdílu v hustotě textu. Je možné, že se v tomto delším souvětí snažila vyjádřit co nejvíce významových nuancí či příznaků zmíněné onomatopoeie.

V následující promluvě hrdinčina manžela byla provedena resegmentace – pokud by byly zachovány věty v těch segmentech, jak jsou uvedeny v korejském originálu, zněla by přeložená věta takto: „*Fajn, já se teda zařídím tak, jak říkáš – a ty? Ty teda od teď nebudeš jíst maso?*“. Tím, že byly v češtině věty rozděleny, zní promluva o něco úsečněji než v originále. Věty „*Já se teda zařídím, jak říkáš. A ty?*“ jsou explicitací korejského „나는 그렇다치고 당신은?“. Fráze 그렇다(고) 치다/그렇다(고) 치고 může mít různé významové nuance v závislosti na kontextu. Zde by se dala přeložit jako „*Dobře, nechme to tak/Řekněme, že to bude tak...*“ (tedy explicitněji: „*Řekněme, že (já) to udělám tak, jak říkáš.*“). Tuto frázi překladatelka vyjádřila explicitně.

Věta „*Kývla hlavou.*“ je kopií pevné fráze „고개를 끄덕이다“.

Stejně tak manželova otázka „그래?“ („*Vážně (je to tak)?*“) byla převedena na zažité „*Fakt?*“. Korejská otázka „언제까지?“ („*Do kdy?/Na jak dlouho?*“) byla explicitována (bylo výslovně řečeno, že se manžel ptá, jak dlouho plánuje manželka nejíst maso).

Manželčina odpověď není v češtině výrazněji modifikována.

Situace I

Manžel vede dlouhý vnitřní úvahu o manželčině rozhodnutí nejíst maso. Nechápe její důvody a je rozhořčený, že je chladná k jeho námitkám, navzdory tomu, že je jejím manželem (a tedy jeho námitky by brát v úvahu rozhodně měla). Popisuje, že jeho manželka se nikdy masu nevyhýbala,

a že její chuť k jídlu a nevybíravost byly tím, co na manželce měl obzvlášť rád. Do kontrastu staví bohaté masité pokrmy, které mu vařivala dříve a pak smutně vyhlížející jídlo, které mu předložila teď. Sleduje manželku, jak pojídá toto z jeho pohledu nevábné jídlo, a konstatuje, že ji vůbec nepoznává – že najednou neví, kým je jeho manželka.

„안 먹어?“ 아이를 넷쯤 낳아 기른 중년의 여자처럼 방심한 목소리로 그녀가 물었다. „Nebudeš jíst?“ zeptala se mě nevzrušeným hlasem jako života znalá matka, která už porodila a vychovala přinejmenším čtyři děti.
(EXPL, NÚV/EXPL)

Otázka hlavní hrdinky zní doslova „Nejíš?“ – česká věta byla převedena do futura. Že se touto frází tazatel ptá ve skutečnosti na to, zda dotyčný *bude jíst*, nikoli zda *jí*, je implikováno – v češtině by doslovný překlad zněl nepřirozeně, a tak překladatelka – i na základě implicitního významu fráze – přistoupila k explicitaci. Frází „*jako života znalá matka*“ překladatelka explicitněji vyjádřila korejské „중년의 여자처럼“ („*jako žena ve středním věku*“) – tedy názorněji zobrazila hlas, jakým hrdinka nejspíše promluvila. Spojení „*života znalá matka*“ představuje pro českého čtenáře mnohem živější obraz. To, že se jedná o matku, je v korejské větě pouze implikováno tím, že „*porodila a vychovala asi 4 děti*“ („아이를 넷쯤 낳아 기른“), také tuto informaci překladatelka explicitovala.

Situace J

Uběhla delší doba. Manžel hrdinky popisuje, že žena nadále odmítá maso. Postupně začala hubnout a vypadá nezdravě. Skoro nespí. Jako nejzásadnější však muž popisuje, že se začala vyhýbat sexu s ním a dokonce uhýbat, jakmile jí jen sáhl na rameno. Proto se jí jednoho dne ptá na důvod.

„뭘가 문제야?“ „Děje se něco?“ (NÚV)

„피곤해.“ „Jsem unavená.“ (NÚV)

„그러니 고기를 먹으라고. 고기를 안 먹으니 힘이 없지. 전에는 이러지 않았잖아.“ „Proto ti pořád říkám, abys jedla maso. Nejíš maso, a pak nemáš na nic sílu. Dřív jsi taková nebývala.“ (EXPL/PO)

„사실은.“ „Vlastně... Je v tom něco jiného.“ (EXPL/PO)

„뭘?“ „Co?“ (KS)

„...냄새가 나서 그래.“ „Může za to ten pach.“ (NÚV)

„냄새?“ „Jakej pach?“ (EXPL/PO)

„고기냄새. 당신 몸에서 고기냄새가 나.“ „Pach masa. Cítím z tebe pach masa.“ (ZDV)

나는 너털웃음을 터뜨렸다. *Hlasitě jsem se rozesmál.* (NÚV/KPF)

„방금 못 봤어? 나 샤워했어. 어디서 냄새가 난다는 거냐?“ „Copak sis nevšimla? Zrovna jsem se osprchoval. Odkud bys mohla cítit nějaký pach?“ (IMPL/VO + EXPL/PO + NÚV →MP)

그녀의 대답은 진지했다. „.....땀구멍 하나하나에서.“ *Její odpověď zněla naprosto vážně. „Je cítit z každého póru tvojí kůže.“ (EXPL/PO)*

První manželova promluva zní doslova „*Co je problémem?*“. Tedy predikátem je sloveso „*být*“, respektive podstatné jméno „*뭘*“ (*co/něco*) a spona 이다. V češtině byl predikát změněn na dějové sloveso „*dít se*“.

V manželčině odpovědi byla provedena nezbytná změna z korejského adjektivního slovesa („*피곤하다*“ – „(být) unavený“) na český jmenný přísudek se sponou.

Manželova reakce byla explicitována – bylo přidáno adverbium „*pořád*“ (to, že manželce říká, aby jedla maso *pořád*, můžeme považovat za implikovanou informaci). Kromě toho byl mírně pozměněn vztahy mezi větami „*Nejíš maso, a pak nemáš na nic sílu.*“ – v korejštině je použita vazba (으)니, která indikuje silnější příčinný vztah – tedy spíše spojku *protože, proto*.

Manželčina jednočlenná věta „*사실은.*“ byla v češtině explicitována a byla přidána věta „*Je v tom něco jiného.*“. Toto pokračování manželčiny promluvy je v originálu nevysloveno, jde pouze o implikovanou situaci.

Manželova otázka v překladu neprošla změnami.

Hrdinčino vysvětlení bylo v češtině převedeno na novou úroveň vyjádření, respektive ze souvětí byla vytvořena jedna věta. Doslovněji znamená korejská věta „*Je to tak (chovám se tak), protože páchneš/protože je cítit pach.*“

Manželova otázka byla explicitována přidáním tázacího zájmena „*jakej*“, doslovněji by překlad zněl jednoduše „*Pach?*“.

Manželčina zkonkretizovaná odpověď pak v prošla při překladu změnou důrazu ve větě – z důrazu na „*pach*“ („*냄새*“), který je podmětem korejské věty, se přesunul důraz na postavu manželky použitím slovesa „*cítit*“ a změnou nomina „*pach*“ ze podmětu na předmět věty.

Věta popisující manželův smích byla vyjádřena na nové úrovni. Fráze „*너털웃음을 터뜨리다*“ (doslova „*propuknout v hlasitý smích*“) vlastně obsahuje předmět („*너털웃음*“) a tranzitivní sloveso „*터뜨리다*“. V češtině byla tato fráze vyjádřena srovnatelnou frází, která informaci vyjadřuje trochu jinak.

Následující manželova promluva byla do češtiny přeložena pomocí mnohonásobného překladu. Korejské „*방금*“ (*před chvílkou, zrovna...*) bylo přesunuto v češtině z první věty do věty následující. Tedy místo „*Neušimla sis před chvílkou? Osprchoval jsem se.*“ se příslovečné určení času přesunulo a vznikla věta „*Zrovna jsem se osprchoval.*“. Také věta „*Odkud bys mohla cítit nějakej pach?*“ prošla změnou oproti korejskému „*Odkud říkáš, že vychází pach/to páchne?*“ – opět byl změně důraz ve větě (srov. rozbor věty „*Cítím z tebe pach masa.*“ výše).

Poslední promluva i popis hrdinčina tónu byly explicitována. V popisu bylo přidáno adverbium *naprosto*. Navíc jednočlenná korejská věta „*.....z každého póru kůže*“ („*.....땀구멍 하나하나에서.*“) byla změněna na výslovnější přidáním predikátu „*je cítit*“ a zájmena „*tvojí*“.

Situace K

Následující scéna se odehrává v situaci, kdy se pár chystá k odchodu na pracovní večeři, na kterou byl manžel hlavní hrdinky pozván.

„입술이 그게 뭐야. 화장을 안한 거야?“ *„Jak to vypadáš? Ty ses nenamalovala nebo co?“* (IMPL, ZDV, EXPL/PO)

나는 구두를 벗었다. 검은 트렌치코트 차림으로 우두망찰 서 있는 아내의 팔을 끌고 안방으로 들어갔다. *Sotva jsem si boty natáhl, zas jsem se z nich musel vyzout. Ženu, která přede mnou zaraženě přešlapovala oblečená do lehkého černého kabátu, jsem popadl za ruku a odvedl zpátky do ložnice.* (EXPL, NÚV)

„그리고 나설 참이야, 지금?“ *„Cos tu celou dobu dělala? Takhle chceš jít ven?“* (EXPL)

나와 아내의 모습이 화장대 거울 속에 비쳤다. *Naše tváře se společně odrážely v zrcadle nad toaletním stolem.* (EXPL)

„다시 해, 화장.“ *„Dělej, namaluj se znovu. Pořádně!“* (EXPL)

Žena se muži beze slova vysmekne a začne si na obličej nanášet pudr a rtěnku. Muž v duchu konstatuje úlevu nad tím, že její mrtvolný obličej vypadá lépe.

„늦었어. 서둘러.“ *„Hod' sebou, jdeme pozdě!“* (RESG)

Pár konečně vyráží směrem k autu, muž je nervózní, komentuje v duchu manželčin nevhodný outfit. Oba dosedají do auta a manžel promlouvá:

„오늘 잘해야 돼. 사장이 부부동반 모임에 과장급을 부른 건 내가 처음이야. 그만큼 날 잘 보고 있다는 거야.“ *„Nesmíš mi to dneska pokazit. Je to poprvý,*

co mě šéf pozval na večeři pro nejvyšší management. Poslední dobou si mě nějak oblíbil.“ (EXPL/PO, NÚV, ZSD)

Manželovo rozhořčení nad ženiným vzhledem bylo v českém překladu vyjádřeno implicitněji a zároveň byl změněn důraz ve větě. V korejském originálu manžel reaguje konkrétně na to, jak vypadají manželčiny rty („입술이 그게 뭐야.“ – „Co to je, ty rty/ta pusa?“). V češtině byla věta uvedena jako obecnější „Jak to vypadáš?“, nicméně věta celkově vyznívá jednoznačněji (srov. – „Co to je, ty rty/ta pusa?“ versus „Jak to vypadáš?“). Zároveň byl přesunut důraz ve větě – původní podmět věty („입술“ – „rty“) byl zcela vypuštěn a nově je podmětem věty hlavní hrdinka. Opět byl dodán otazník za první větu, v korejském originálu uveden není (nejedná se ovšem o čistou otázku, nýbrž spíše o zvolání). Kromě toho byl k druhé větě promluvy přidán dovětek „nebo co“, který na nové úrovni vyjadřuje rozhořčení a rozladění postavy manžela, které je jinak v korejštině vyjádřeno zkratkovitými větami a nezdvořilými koncovkami. Celá manželova promluva vyznívá jako obvinění. Podobného tónu dosáhla překladatelka v češtině právě přidáním dovětku „nebo co“. Kromě toho i věta „Jak to vypadáš?“ má srovnatelný pragmatický efekt jako její korejský originál.

V části, která zobrazuje, jak si manžel zouvá boty, a popisuje vzezření hlavní hrdinky, byla první věta explicitována – korejský originál sděluje jen to, že si muž zul boty („나는 구두를 벗었다.“ – „Zul jsem si boty.“) – je pochopitelně implikováno, že si předtím boty musel nazout, ovšem není výslovně vyjádřeno, kdy. Celá věta tak byla zhuštěna, z jednoduché věty se stalo souvětí (srov. „Zul jsem si boty.“ versus „Sotva jsem si boty natáhl, zas jsem se z nich musel vyzout.“). To, jakým způsobem se v tu chvíli na fyzické rovině chová postava manželky, je v korejštině vyjádřeno frází „우두망찰 서 있다“. Idiom „우두망찰“ je tzv. čtyřznakový idiom (사자성어,

sadžasöngö – idiom složený ze čtyř čínských znaků). Doslova by se dal přeložit jako „*být v rozpacích z nenadálé situace a nevědět si rady*“. Čeština takovýto srovnatelně komplexní, vhodný a zároveň stručný idiom nemá. Proto překladatelka zvolila vyjádření na jiné úrovni pomocí spojení „*zaraženě přešlapovat*“.

Další manželovo zvolání bylo oproti originálu explicitováno. Gramatická vazba „-을 참이다“ se používá k vyjádření záměru něco v nejbližší chvíli udělat. Korejská věta by tak doslovněji mohla znít „*Takhle se chystáš jít ven, ted’?*“. Můžeme říci, že překladatelkou přidaná první otázka („*Cos tu celou dobu dělala?*“) je v korejském originálu implikovaná. Opět byla při překladu zapojena představivost – skrze explicitaci se podařilo do češtiny převést obviňující až útočný tón mužovy promluvy.

Popis situace byl explicitován a zároveň částečně vyjádřen na nové úrovni. Korejská věta praví doslova „*Můj a manželčin odraz se odrážel v zrcadle toaletního stolku.*“. Vyjádření „*Naše tváře se společně (odrážely)*“ a také konkrétnější fráze „*v zrcadle nad (toaletním stolem)*“ jsou explicitnější.

Následující mužova promluva byla v češtině explicitována (oproti korejskému „*Udělej (to) znova, make-up.*“). Navíc přidáním jednočlenné věty, „*Pořádně!*“, bylo docíleno srovnatelného pragmatického efektu. Promluva je v obou případech úsečná, rozkazovačná.

Mužovo pobízení bylo v českém překladu resegmentováno – místo dvou krátkých, úsečných vět byla promluva spojena do jedné věty. Také bylo změněno pořadí vět – korejský originál zní doslova „*Jdeme/Je pozdě. Pospěš si.*“

Závěrečná mužova promluva byla explicitována. Korejské „*오늘 잘해야 돼.*“ („*Dneska se musím/musíš/musíme snažit./ Musí se nám/mi to podařit.*“) má v českém překladu změněný sémantický důraz (*podařit se*

versus nesmět pokazit) a je explicitně vyjádřeno, že manžel mluví o tom, že jeho manželka se má snažit – to z korejského originálu, vzhledem k absenci podmětu, není jasné. Také věta „*Poslední dobou si mě nějak oblíbil.*“ je explicitněji a na nové úrovni vyjádřená verze korejského „그만큼 날 잘 보고 있다는 거야.“ (doslova „(Až) do té míry se na mne dívá se shovívavostí/zájmem...“). Korejská fráze „잘 보고 있다“ je do češtiny těžko přeložitelná, proto bylo nutné ji vyjádřit alternativně.

Situace L

Hlavní hrdinka s manželem přicházejí do restaurace, kde už sedí šéf s ostatními firemními manažery a jejich manželky. Muž se zděšením upozoruje, že si manželka nevezala podprsenku a pod černou blůzkou jí prosvítají bradavky. Všimla si toho také manželka obchodního ředitele a prohlíží si manželku se špatně zakrývaným pohrdáním. Hlavní hrdinka se ani po usazení ke stolu nezapojuje do společenského hovoru žen, jen nepřítomně hledí před sebe. Již od chvíle jejich příchodu tak nastává nepříliš příjemná atmosféra.

„찾아오는 데 어려움은 없었어요?“ 사장 부인이 나에게 물었다. „*Jaká byla cesta? Našel jste restauraci bez problémů?*“ zeptala se mě manželka generálního. **(EXPL/PO, KPF)**

„예전에 지나본 적이 있습니다. 앞마당이 좋아서 한번 들어보고 싶은 집이었습니다.“ „*Už jsem kolem kdysi jednou jel. Líbila se mi venkovní terasa, říkal jsem si, že bych se tu jednou rád zastavil.*“ **(NÚV, ZDV)**

„아, 그래요..... 정원이 참 잘돼 있죠. 낮에 오면 더 좋아요. 저 창문으로 화단이 보이거든요.“ „*A tak, rozumím... Zahrada je tu skutečně pěkně upravená. Přes den vynikne ještě více. Táhle tím oknem je vidět rovnou na květinové záhony.*“ **(ZDV/EXPL, IMPL, EXPL/PO, ZDV)**

Promluva manželky generálního ředitele byla explicitována, respektive byla do ní přidána věta „*Jaká byla cesta?*“. Slovo 사장 („ředitel, vedoucí...“) má různé významy na základě kontextu, v tomto kontextu se jedná pravděpodobně o generálního ředitele, překladatelka však vzhledem k délce tohoto pojmu v češtině přistoupila ke zkrácení na „*generálního*“, takže alespoň částečně zachovala kompaktnost korejského originálu.

Mužova odpověď na ženinu otázku prošla v překladu nutnými změnami důrazu ve větě a částečně byla vyjádřena na nové úrovni. V první větě je použita konstrukce „(지나본) 적이 있다“ („*mít zážitek/zkušenost s (projetím/projitím okolo)*“), která musela být do češtiny převedena pomocí dějového slovesa *jet*, částice *už*, adverbii *kdysi* a *jednou* (ačkoli použití obou těchto adverbii můžeme považovat za pleonasmus). Také druhá věta byla pozměněna – z původního jmenného přísudku se sponou („집“ – „*dům, podnik...*“ + spona 이다), kterému v korejštině předchází přívlastek (v češtině věta přívlastková) – „*dům/podnik, který jsem chtěl jednou navštívit/zastavit se v něm*“ byla vytvořena přirozeněji znějící česká věta „*(...) říkal jsem si, že bych se tu jednou rád zastavil.*“

V následující ženině promluvě byl v první větě změněn důraz ve větě a věta také byla explicitována. Korejská věta zní doslova „*A, tak je to...*“ – tedy subjektem je *to*. V české větě byl podmět věty přesunut na manželku generálního. V další větě byl vynechán tázací dovětek „*že/že ano?*“, který je v korejštině vyjádřen slovesným sufixem „시오 (zkráceno na 죠)“.

V korejském souvětí „*낮에 오면 더 좋아요.*“ („*Když přijdete přes den, je ještě hezčí.*“) byla implicitována první část souvětí („*Když přijdete (...)*“) a naopak explicitována jeho druhá část (*vynikne ještě více*). V poslední větě byl změněn důraz ve větě – z „*květinových záhonů*“ („*화단*“) byl podmět přesunut na nevyjádřené „*ono*“.

Situace M

Obsluha začíná nosit první chod, který obsahuje maso. Číšník se chystá naservírovat jídlo i ženě, když hlavní hrdinka poprvé za večer promlouvá:

„저는 안 먹을게요.“ 아주 작은 목소리였지만 좌중의 움직임이 멈췄다.

„Já si nedám.“ Řekla to sice docela potichu, ale veškeré dění okolo stolu najednou ustalo. (IMPL, EXPL/PO, ZDV)

의아해하는 시선들을 한몸에 받은 그녀는 이번엔 좀 더 큰 소리로 말했다.

Všichni hosté k ní obrátili své tázavé pohledy. Promluvila tedy ještě jednou, tentokrát o něco hlasitěji. (EXPL/PO, RESG, ZDV)

„저는, 고기를 안 먹어요.“ *„Nedám si. Nejím maso.“ (EXPL, RESG)*

„그러니까 채식주의자시군요?“ 사장이 호탕한 어조로 물었다. *„Neříkejte!*

Takže jste vegetariánka, že ano?“ zeptal se generální srdečným tónem. (RESG, NÚV)

„외국에는 엄격한 채식주의자들이 더러 있죠. 우리 나라에선 이제 좀 형성돼가는 것 같아요. 특히 요즘엔 언론에서 하도 육식을 공격해대니.....

오래 살려면 고기를 끊어야 한다는 생각을 하게 되는 것도 무리가

아니죠.“ *„V zahraničí má vegetariánství, potažmo veganství, nemálo příznivců. I u nás se už začíná formovat povědomí o tomto trendu. Poslední dobou se v tisku nezřídka objevují burcující články o negativních dopadech vysoké spotřeby masa... Koneckonců – myšlenka, že dlouhověkost jde ruku v ruce s bezmasou dietou, není tak docela nepodložená.“ (EXPL/PO, ZSZ, EXPL)*

„아무리 그래도, 고기를 아주 안 먹고 살 수 있나요?“ 사장 부인이 미소 띤

얼굴로 말했다. *„Zní to sice hezky, ale co je to za život, když si nemůžete dát*

ani kousek masa?“ zeptala se manželka generálního a po tváři jí přeběhl blahosklonný úsměv. (NÚV, EXPL, EXPL/PO)

Manželčina první promluva byla implicitována – z explicitnějšího korejského „*Já nebudu jíst.*“ byla převedena na implicitnější „*Já si nedám.*“. Zároveň byla v popisu situace provedena změna důrazu ve větě. V korejském originálu je podmětem věty „*hlas*“ (목소리) – doslova „*Byl to velmi tichý hlas, ale (...)*“. V českém překladu byl subjekt věty přesunut na hlavní hrdinku. Druhá část souvětí byla explicitována. Doslova by se dala přeložit jako „*(...) ale pohyb celého osazenstva/celé společnosti se zastavil*“, český překlad je tedy oproti originálu zhuštěný.

Následující popis byl resegmentován – delší korejské souvětí bylo rozděleno na dvě věty, zároveň byla explicitněji vyjádřena korejská fráze „(시선들을) 한몸에 받다“ („*mít na sebe upřené všechny pohledy, být středem pozornosti...*“). Spolu s resegmentací byla také provedena nutná změna důrazu ve větě – v první větě byl důraz přesunut z postavy manželky na „*tázavé pohledy*“ (respektive explicitněji na „*všichni hosté*“.

Ženina další promluva byla resegmentována – rozdělena na dvě kompletní věty (originál zní doslova: „*Já(,) maso nejím.*“). Přidáním první věty byla také explicitována.

Reakce generálního ředitele na ženino prohlášení byla resegmentována (rozdělena na dvě věty). V korejském originálu je citové zbarvení vyjádřeno pomocí zvolacího sufixu -ㄴ. Tento význam byl na nové úrovni vyjádřen zvoláním „*Neříkejte!*“. Celkový tón promluvy byl doplněn tázacím dovětkem „*že ano?*“.

Následující ředitelova promluva byla značně explicitována. Již text první z vět byl výrazně zhuštěn oproti korejskému „*V zahraničí je přísných vegetariánů více, že?*“. V druhé větě byla kromě explicitace (přidáním spojení „*povědomí o tomto trendu*“) provedena také změna struktury zájmen – korejská fráze „우리 나라(에선)“ („*naše země*“ (*v naší zemi*)) byla změněna na české „*u nás*“. Ve větě třetí byla taktéž provedena explicitace z korejského „언론“ („*média*“) na české „*noviny*“ a celá věta byla zhuštěna (srov. korejské „*Obzvlášť poslední dobou v médiích až příliš útočí na jezen í masa.*“). Podobně došlo také k explicitaci poslední věty promluvy z korejského „*Nebylo by přehnané ani říci, že pokud chceme dlouho žít, musíme přestat jíst maso.*“.¹⁵²

Rovněž promluva manželky generálního byla explicitována. Korejská fráze „아무리 그래도“ (fráze může mít více významů – v tomto kontextu by se dala přeložit jako „*Ale stejně...*“) byla vyjádřena explicitněji na nové úrovni („*Zní to sice hezky, ale..*“). Zbytek promluvy byl explicitován a zhuštěn z korejského „*Když vůbec nebudeme jíst maso, dá se tak vůbec žít?*“ a přidáním adjektiva „*blahosklonný*“ byl upřesněn výraz ve tváři postavy (ačkoli korejská fráze „미소 띤 얼굴로“ znamená jednoduše „*s úsměvem (ve tváři)*“).

¹⁵² Zajímavostí je vsuvka, kterou překladatelka při překladu vložila do věty „*V zahraničí má vegetariánství, **potážmo veganství** (...)*“. Poněkud matoucí je fakt, že sám román se jmenuje „*Vegetariánka*“, v knize je mnohokrát vegetariánství („*채식주의*“) zmiňováno jako právě to, čeho se hrdinka „dopouští“ – a přitom technicky vzato hrdinka není vegetariánkou, nýbrž *vegankou* – nejí ani vejce a mléko. Veganství („*완전/엄격한 채식주의*“ či také anglicismus „*비건*“) se však v korejštině dá vyjádřit i homonymním „*채식주의자*“. Jednotný překlad těchto pojmů jako „*vegetariánství, vegetariánka*“ (stejně byly přeloženy i v překladu anglickém) může působit neadekvátně. Vysvětlením rozdílů mezi veganstvím a vegetariánstvím se však autorka v románu nezaobírá – snad i z toho důvodu, že oba pojmy (a rozdíly mezi nimi) nejsou v korejské společnosti uspokojivě konceptualizovány.

Situace N

Číšník nechává talíř hlavní hrdinky prázdný, servíruje ostatním lidem u stolu a odchází. Hovor pokračuje.

„얼마 전에 오십만년 전 인간의 미라가 발견됐죠? 거기에도 수렵의 흔적이 있었다는 것 아닙니까. 육식은 본능이에요. 채식이란 본능을 거스르는 거죠. 자연스럽기자 않아요.“ *„Před nějakým časem se našla ta půl milionu let stará mumie člověka. A s ní i doklady o tom, že už tehdy se lidstvo živilo lovem. Jíst maso je instinkt. Vegetariánství jde proti instinktu. Je to proti přírodě.“* (NÚV, EXPL/PO)

„요샌 사상체질 때문에 채식하는 분들도 있는 것 같은데..... 저도 체질을 알아보려고 몇군데 가봤더니 가는 데마다 다른 얘길 하더군요. 그때마다 식단을 바꿔 짜봤지만 항상 마음이 불편하고.....그저 골고루 먹는 게 최선이 아닌가 하는 생각이 들어요.“ *„Řada lidí teď přechází na bezmasou stravu v souvislosti s tím, co jim radí tělesná typologie... Také jsem si chtěla nechat určit svůj tělesný typ a obešla kvůli tomu několik specialistů, a představte si, že každý mi řekl něco jiného. Sice jsem se pokaždé jejich radami ohledně stravování chvíli řídila, ale žádná z těch diet mi vlastně nevyhovovala... A tak si říkám, zda není zdaleka nejlepší jíst pestrou a vyváženou stravu. Od všeho trochu.“* (EXPL, NÚV, RESG)

„골고루, 못 먹는 것 없이 먹는 사람이 건강한 거 아니겠어요? 신체적으로나, 정신적으로나 원만하다는 증거죠.“ 아까부터 아내의 젓가슴을 흘끔거리고 있던 전무부인이 말했다. *„Od všeho trochu, ano! Ne nadarmo se říká, že zdravý je ten, kdo si v jídle nevybírání. To totiž svědčí o tom, že je dotyčný ve skvělé kondici jak po stránce tělesné, tak duševní,“* pronesla manželka obchodního ředitele, která ještě před chvílkou pokradmu vysílala svůj překvapený zrak k bradavkám mé ženy. (RESG, EXPL/PO)

마침내 그녀의 화살은 아내에게 직접 날아왔다. *Na to k ní vystřelila svůj triumfální šíp: (IMPL/VO, EXPL/PO, ZDV)*

„채식을 하는 이유가 어떤 건가요? 건강 때문에.....아니면 종교적인 거예요?“ *„A můžu se zeptat, z jakých důvodů nejíte maso? Ze zdravotních... nebo snad náboženských?“ (NÚV)*

„아니요.“ 아내는 이 자리가 얼마나 어려운 자리인지 전혀 의식하지 않은 듯, 태연하고 조용하게 입을 떼었다. *„Ani z jednoho,“ promluvila má žena docela smírně a pokojně, jako by si vůbec neuvědomovala, v jak nepříjemné situaci se ocitla. (EXPL)*

불현 듯 소름이 끼쳤다. 아내가 무슨 말을 하려는지 직감했기 때문이었다. *Naskočila mi husí kůže. Došlo mi, co asi bude chtít hostům sdělit vzápětí. (IMPL, EXPL)*

„.....꿈을 꿔어요.“ *„Zdál se mi sen.“ (KS, EXPL)*

나는 재빨리 아내의 말끝을 덮었다. *Pohotově jsem jí skočil do řeči: (KS, IMPL)*

„집사람은 오랫동안 위장병을 앓았어요. 그래서 숙면을 취하지 못했죠. 한의사의 충고대로 육식을 끊은 뒤 많이 좋아졌습니다.“ *„Má žena totiž velmi dlouho trpěla zažívacími problémy. Došlo to tak daleko, že jí to přivodilo těžkou nespavost. Teprve když na radu lékaře tradiční korejské medicíny přestala jíst maso, její stav se o mnoho zlepšil.“ (EXPL)*

V první promluvě byl v první větě na nové úrovni vyjádřen slovesný sufix „시오“ (zkráceno na 죠), který má význam tázacího dovětku „že/že ano?“. V českém překladu byl nahrazen ukazovacím zájmenem *ta*, které implikuje

to, že se objevuje posluchačům již známá informace. Následující věta promluvy má v českém překladu lehce pozměněný význam a je explicitována – korejský originál říká doslova: „(Tvrdí se, že) také tam přeci byly stopy po lovení, nebo ne?“. Překladatelka větu rozvedla a čtenáři ujasnila sdělení vložím informace o času („tehdy“), subjektu („lidstvo“) a predikátu („živit se“).

Navazující promluva manželky obchodního ředitele byla explicitována – její snaha zjistit svůj *tělesný typ* je v českém překladu explicitněji popsána tak, že obešla několik *specialistů*, kdežto v korejském originálu je poskytnuta jen informace, že obešla *několik míst* („몇군데“). V následném vyprávění byly na nové úrovni vyjádřeny (nebo spíše kompenzovány) zvolací slovesný sufix -군 a retrospektivní sufix -더, a to přidáním vsuvky „a představte si“. Také byla provedena resegmentace a zhuštění promluvy přidáním jednočlenné věty „Od všeho trochu.“ Jedná se nejspíše o snahu napodobit opakování korejského slovíčka „골고루“ („rovnoměrně, stejně...“), které se objevuje na konci odstavce a znovu je opakováno hned na začátku následující části promluvy. Tímto způsobem se do jisté míry podařilo evokovat otravný tón, kterým mluví postava manželky obchodního ředitele v korejském originále.

V pokračování promluvy byla provedena resegmentace – korejské „골고루“ („rovnoměrně, stejně...“) bylo přesunuto do samostatné zvolací věty. Řečnická otázka vyjádřená v korejském originálu frází „(...) 건강한 거 아니겠어요?“, tedy „není snad zdravý (ten člověk, který ...)?“ byla v překladu vypuštěna a částečně přidanou zvolací větou kompenzována. Na konci promluvy byl slovesný sufix „시오“ (zkráceno na 죠), (tázací dovětek „že/že ano?“) vypuštěn – můžeme však říci, že tento význam byl kompenzován přidáním fráze „Ne nadarmo se říká, že (...)“. V popisu mluvčí byla provedena explicitace z korejského „젯가슴을 흘끔거리고

있던“ („..., která pokradmu pokukovala po bradavkách“) na výslovnější (a poetičtěji znějící) české „která (...) pokradmu vysílala svůj překvapený zrak k bradavkám (...)“.

Věta uvozující následnou promluvu má pozměněný důraz. Podmětem korejské věty je slovo „šíp“ („화살“), v českém překladu byl subjekt (a tím i důraz větě) přesunut na postavu manželky obchodního ředitele. Korejská věta doslova znamená „Konečně/nakonec vyletěl její šíp přímo k mé ženě.“. Adverbium „konečně“ bylo v českém překladu vypuštěno a tím věta implicitována. Toto adverbium vyjadřovalo to, co je při čtení předcházejících promluv zjevné – že postava manželky obchodního ředitele promlouvá jen naoko obecně a nepřímou jimi míří na hlavní hrdinku. To vytváří napjatou atmosféru, která vrcholí závěrečným dotazem „vystřeleným“ přímo na hlavní hrdinku. Je možné, že přidáním adjektiva „triumfální“ se pokusila překladatelka toto vyvrcholení stupňujícího napětí evokovat alternativním způsobem.

První otázka mířená na hlavní hrdinku byla zjemněna použitím neformálního zdvořilého tázacího sufixu -는/은가(요). Toto vyjádřila překladatelka na nové úrovni vložení dovolovací věty „A můžu se zeptat,(...)“. Také došlo ke změkčení otázky doplněním částice *snad*.

Odpověď hlavní hrdinky je jednoslovné „Ne.“ („아니요.“), které by možná mohlo vyznít nejasně – proto ho překladatelka explicitovala na „Ani z jednoho.“ (důvodu, který dotyčná v otázce uvedla).

V manželově popisu jeho vlastní fyzické reakce bylo implicitováno vyjádření „불현 듯“ („najednou“), které možná překladatelka považovala za nadbytečné – to, že někomu „naskočí husí kůže“ už jistým způsobem tuto nenadálou implikuje. Zároveň byl v druhé větě vynechán příčinný vztah k větě předcházející. Ten byl v korejském originále vyjádřen frází

s deverbálním substantivem “때문“ (-기 때문(이다) – „je/bylo to kvůli tomu/proto, že...“). Tento vztah je v českém překladu jen naznačen. Kromě toho byla druhá část manželova popisu explicitována přidáním předmětu „hostům“ a příslovečného určení „vzápětí“.

Hrdinčina odpověď na otázku neprošla v překladu výraznějšími změnami, pouze byl explicitován podmět věty (který je v korejské větě jasný z kontextu).

V následující větě, uvozující manželovu promluvu, bylo spojení „말끝을 덮다“ (doslova „překrýt konec promluvy“) nahrazeno českou frází „skočit do řeči“. Technicky vzato tato česká fráze evokuje to, že promluva ještě neskončila – promluva hrdinky však nebyla přerušena, nýbrž manžel se ji pokusil „překrýt“ svou vlastní. V tomto případě bychom však těžko hledali vhodnější způsob překladu. Podstatné jméno „manželka“ („아내“) bylo nahrazeno českým zájmenem „ona“ a tím byla věta implicitována.

V mužově odůvodnění manželčina vegetariánství byla ve větě popisující její údajnou nespavost použito explicitace. Korejská věta zní doslova „*Takže nemohla spát.*“ („그래서 숙면을 취하지 못했죠.“) – v překladu byla tato věta značně zhuštěna a explicitována. Také souvětí bezprostředně následující bylo explicitováno přidáním částice „teprve“.

Situace O

그제야 사람들은 고개를 끄덕였다. *Hosté konečně chápavě pokývali hlavami. (SPEC)*

„다행이네요. 저는 아직 진짜 채식주의자와 함께 밥을 먹어본 적이 없어요. 내가 고기를 먹는 모습을 징그럽게 생각할지도 모를 사람과 밥을 먹는다면

얼마나 끔찍할까. 정신적인 이유로 채식을 한다는 건, 어찌 됐든 육식을 혐오한다는 거 아녜요? 안 그래요?“ *„Zaplat' pánbůh. Já jsem ještě s opravdovým vegetariánem nikdy u jednoho stolu nesešel. Představte si, že večeříte s někým, komu se pohled na vás a vaše maso na talíři hnusí. No uznajte, není to děsivé? Jestliže se někdo vyhýbá masu z psychologických důvodů, musí mít v důsledku odpor nejen k masu, ale i k těm, kdo ho jedí. Nemám pravdu?“* (KPF/KSh, RESG, NÚV, EXPL)

„꿈틀거리는 세발낙지를 맛있게 젓가락에 말아 먹고 있는데 앞에 앉은 여자가 짐승 보듯 노려보고 있는 것과 비슷한 기분이겠죠.“ *„Asi jako když hůlkami chytnete svíjející se živou chobotničku, s gustem si ji strčíte do pusy a vtom si všimnete útlocitné slečinky, která sedí hned naproti vám a škaredí se na vás, jako byste byl bůhvíjaký netvor!“* (EXPL/PO, NÚV)

좌중이 웃음을 터뜨렸다. *Hosté propukli v hlasitý smích.* (NÚV, EXPL)

따라 웃으며 나는 의식하고 있었다. 아내가 웃지 않는다는 것을. *Usmíval jsem se s nimi, ale přitom jsem zjitřeně vnímal, že má žena se nesměje ani trochu.* (RESG, EXPL/PO)

Večeře pokračuje dalšími a dalšími chody, povětšinou masitými, hlavní hrdinka proto skoro nic nejí. Hosté ženu v podstatě ignorují a baví se dále mezi sebou, odstup si drží i od manžela.

„배고프지 않으세요? 거의 드시지 않았잖아요?“ 사장 부인이 화사한 사교적 톤으로 아내를 염려했다. *„Nemáte ještě hlad? Vždyť jste téměř nic nesnědla!“* zeptala se mile empatickým tónem manželka generálního. (NÚV)

Žena na otázku nereaguje, jen se zpřímá zadívá do obličeje tazatelky. Manžel poznamenává, že tím definitivně pokazila atmosféru u stolu a že si snad ani neuvědomuje, s kým mluví.

V popisu reakce hostů byla provedena specifikace z korejského „사람들“ („lidé“) na české „hosté“. Kromě toho byla věta explicitována přidáním adverbia *chápavě*, které v původní korejské větě není uvedeno.

Následující promluva obsahuje korejskou frázi „다행이다“, která se dá vyložit mnoha způsoby. Její základní význam vychází ze sinokorejského „다행“ (多幸 – *mnohý* + *štěstí*) a používá se pro vyjádření úlevy, či jako konstatování dobrého vyústění situace. Tuto frázi lze přeložit jako „to je štěstí/úleva“, „to je dobře“ atd. Překladatelka zde přikročila k použití překladového řešení „kulturní shody“ – v korejském prostředí se zvolání podobné českému „zaplať pánbůh“ pravděpodobně neobjeví, pro českého čtenáře však může být „stravitelnější“. Toto zvolání navíc naznačuje i věk mluvčího, takže můžeme říci, že silněji evokuje celkový tón promluvy. Oproti korejskému originálu také došlo k resegmentaci promluvy – souvětí začínající frází „Představte si, že (...)“ bylo narozdíl od originálu rozděleno na dva segmenty – oddělena byla věta „No uznejte, není to děsivé?“, která je původně součástí předchozího segmentu („얼마나 끔찍할까“ – „*jak děsivé by to asi bylo, kdyby (...)*“). Zároveň korejská gramatická konstrukce -은/는다면 (s významem hypotetického vyjádření „*Kdyby/jestli*“, „*Kdyby/jestli řekne/řekneme...“ etc.*) byla vyjádřena na nové úrovni pomocí českého „Představte si, že (...)“. Poslední věta promluvy („Nemám pravdu?“) je explicitovanou verzí korejského „안 그래요?“ („*Není to tak?*“).

Navazující promluva byla explicitována a zhuštěna, snad ve snaze naznačit bodrost a „chlapácký“ tón mluvčího. Slovní spojení „-과 비슷한 기분이겠죠“ („*To bude asi podobný pocit, jako když (...), že?*“) obsahující koncovku

-겠조 (sufix -겠 zde vyjadřuje potenciál, 지요/조 tázací dovětek) bylo na nové úrovni vyjádřeno na začátku souvětí spojením „*Asi jako když (...)*“. Explicitace a zhuštění promluvy bylo docíleno nahrazením korejského „여자“ („žena“) českým „*útlocitná slečinka*“, použitím spojení „*a vtom si všimnete*“ (explicitováno z korejské konstrukce „(...) -고 있는데“), vložení částice *hned*, a přívlastku *bůhvíjaký*.

Popis reakce hostů je v českém překladu explicitována, respektive to, co korejská fráze „웃음을 터뜨리다“ („*propuknout ve smích*“) nanejvýš implikuje, bylo v českém překladu výslovně vyjádřeno přívlastkem „*hlasitý*“.

Navazující popis byl resegmentován – ze souvětí a jednočlenné věty bylo vytvořeno delší souvětí. Také zde byl text zhuštěn přidáním (v originálu neobsaženého) adverbia „*zjitřeně*“ a příslovečného určení „*ani trochu*“. Kromě toho bylo manželovo chování interpretováno v tom smyslu, že se „*usmívá*“, ačkoli kontext implikuje, že se pokoušel smát se zbytkem osazenstva. Možná tímto způsobem vyjádření překladatelka chtěla vyjádřit explicitněji manželovu náladu – tedy že mu do smíchu není, ale snaží se to nedat najevo.

V promluvě manželky generálního byl na nové úrovni vyjádřen korejský sufix

-잖아요. Tento sufix může mít funkci tázacího dovětku, nebo také zvolání, a zde byl jeho význam vyjádřen pomocí vložení částice „*vždyt*“. Zároveň byl význam zvolání vyjádřen tím, že v českém překladu byl otazník na konci věty změněn na vykřičník.

Situace P

Manželský pár se vrací domů z pracovní večeře, muž je rozhořčený a zmatený ze ženina chování. Poté, co se manželka odebere ke spánku, muž se rozhodne zavolat tchyni – chce se pokusit situaci řešit skrze manželčinu rodinu. Tchyně zvedá telefon.

아직 잠들기에는 이른 시간이었는데, 장모의 목소리는 혼곤했다.

Přestože zatím nebylo tak pozdě, aby už spala, její hlas zněl zastřené.
(EXPL/NÚV)

„다들 편안한가? 요즘 통 연락이 없던데.“ *„Jak se vám vede? Nemám od vás poslední dobou žádné zprávy.“* **(IMPL)**

„죄송합니다. 제가 워낙 바쁘게 지내느라구요. 장인어른은 건강하십니까?“
„Omlouvám se. Jsem zavalený prací, ostatně jako vždycky. A jak se máte vy s tchánem, vše v pořádku?“ **(EXPL/PO, IMPL)**

„우리야 늘 똑같지. 정서방 하는 일은 잘되고?“ *„My se máme pořád stejně. V zaměstnání se ti daří?“* **(SKSJ/ZSZ, ZDV)**

나는 망설이다가 말했다. „저는 괜찮습니다. 그런데 집사람이.....“
Po chvílce zaváhání jsem odpověděl: „Mně se daří dobře. Ale manželka...“ **(EXPL)**

„영혜가 왜, 무슨 일이라도 있나?“ 장모의 음성에 걱정이 어렸다. (...) *„Co je s Jonghje, něco se jí stalo?“ Hlas se jí zachvěl obavou.* **(EXPL)**

Popis tchynina hlasu byl v českém překladu explicitován a vyjádřen na nové úrovni. Z korejského kvalitativního slovesa 혼곤히다 („(být) malátný, slabý, ospalý...“), které by se do češtiny dalo přeložit jako adjektivní fráze

se sponou, bylo vytvořeno spojení „znít zastřeně“, s použitím dějového slovesa *znít* a adverbia *zastřeně*.

Tchynina promluva obsahuje v korejském originálu uzavřenou (a tedy explicitnější) otázku „다들 편안한가?“ („*Jste všichni v pohodě/pořádku?*“), která byla v českém překladu implicitována na otevřenou otázku „*Jak se vám vede?*“

Mužův dotaz byl v českém překladu explicitován tím, že do něj byla zahrnuta i tchyně („*vy s tchánem*“ namísto korejského „*tchán*“ – „*장인어른*“). Tato explicitace byla nejspíš provedena proto, že na dotaz navazující tchynina odpověď do sebe zahrnuje obě postavy („*우리야...*“ – „*My...*“). Zároveň byla otázka implicitována změnou „*장인어른은 건강하십니까?*“ („*Tchán je zdravý?*“) na „*... vše v pořádku?*“ a text byl zhuštěn přidáním „*(A) jak se máte (...)*“,

V navazující tchynině promluvě bylo korejské „*정서방*“ („*zeť Čöng*“) ¹⁵³ nahrazeno českým zájmenem „*ty*“. Tím došlo ke změně struktury zájmena. Také byl změněn důraz ve větě oproti korejskému „*Práce, kterou děláš (dělá zeť Čöng), jde dobře/se daří?*“ V korejské větě je podmíněm je „*práce*“ („*일*“), kdežto v češtině byl důraz přesunut na zeť (použitím zvrátneho „*dařit se (komu)*“ s nevyjádřeným podmíněm).

Mužova odpověď byla oproti korejskému originálu explicitována – z korejského „*Já jsem v pořádku.*“ („*저는 괜찮습니다.*“) na české „*Mně se daří dobře.*“

¹⁵³ Jde o běžné korejské oslovení zeť, kde „*Čöng*“ je manželovo příjmení, „*서방*“ (*söbang*) znamená *zeť*.

Tchynina reakce byla opět explicitována. Korejské spojení „영혜가 왜, (...)“ (doslova „*Jŏnghje proč...?*“) zní sice neurčitě, avšak implikuje obsah explicitně vyjádřený překladatelkou („*Co je s Jonghje, ...*“).

Situace Q

„고기를 안 먹는답니다.“ „Říká, že přestala jíst maso.“ (NÚV, EXPL)

„뭐라고?“ „Cože?“ (KPF)

„고기를 전혀 안 먹고 풀만 먹고 삽니다. 여러 달 됐어요.“ „*Vůbec nejí maso a žije jen ze zeleniny. Už je to několik měsíců.*“ (PT)

„그게 무슨 얘기가? 다이어트가 뭔갈 하는 건 아닐테고.“ „*Co je to za nesmysl? Nepotřebuje přece držet nějaké ty diety nebo podobné hlouposti.*“ (EXPL, NÚV)

„글쎄, 아무리 제가 말려도 듣질 않습니다. 덕분에 저도 집에서 고기맛을 본 지 오래됐습니다.“ „*Těžko říct. Snažil jsem se jí to vymluvit, ale nic jsem s ní nezmohl. Ani já jsem doma už pěkně dlouho neviděl maso na talíři.*“ (RESG, KPF, EXPL, ZDV)

장모의 말문이 막혔다. 막힌 틈을 타 나는 썰기를 박았다. *Tchyně na okamžik ztratila řeč. Využil jsem příležitosti, abych zatloukl další klín.* (KPF)

„집사람 몸이 얼마나 허약해졌는지 모릅니다.“ „*Nedokážu si představit, jak moc si tím může poškodit zdraví.*“ (ZDV, EXPL/PO)

„안되겠구만. 옆에 영혜 있으면 바꿔주게.“ „*To nemůžu takhle nechat! Jestli máš Jonghje někde po ruce, dej mi ji k telefonu.*“ (NÚV, EXPL, ZDV, IMPL)

„지금은 자리 갔습니다. 내일 아침에 전화하라고 하겠습니다.“

„Už si šla lehnout. Řeknu jí, aby vám zítra zavolala.“ **(IMPL/VO, EXPL)**

„아니야, 두게. 내일 아침에 내가 전화함세. 그애가 왜 안하던 짓을.....

자네한테 면목이 없네.“ „Kdepak, nic jí neříkej. Zíttra ráno jí sama zavolám.

Co jí to jenom popadlo... takhle dělat rodičům ostudu.“

(EXPL/PO, IMPL, ZDV)

Manžel hlavní hrdinky dovolá s tchyní a rozhodne se ještě zavolat o pomoc švagrové. Sdělí jí informace o manželčině vegetariánství a také švagrová vyjadřuje zděšení, omlouvá se za hrdinčino chování, a slibuje pomoci.

Manželova první promluva obsahuje (stejně jako v mnoha jiných případech) vcelku nevyhnutelné překladové řešení vyjádřením na nové úrovni. Význam nepřímé řeči, který je v korejském originálu vyjádřen pomocí sufixu -는다(고 하다) byl v českém překladu převeden do věty – „Říká, že...“.

Kromě toho byla v překladu provedena změna v čase přísudkového slovesa a jeho explicitace – namísto korejského „Říká, že nejí maso.“ byl v češtině přísudek rozšířen o sloveso „přestat“ ve tvaru minulého času („Říká, že přestala jíst maso.“).

Tchynina reakce v českém překladu v podstatě kopíruje frázi korejského originálu („뭐라고?“ – „Co říkáš?“).

V mužově popisu ženiných nových stravovacích návyků bylo korejské „풀“ (doslova „tráva“ – tedy „(...) živí se jen trávou“) vyměněno za méně příznakovou „zeleninu“.

Začátek tchyniny reakce byl explicitován a vyjádřen citově zabarvenějším „Co je to za nesmysl?“ oproti původnímu „Co je to za řeč/povídání...“.

Je pravda, že v korejské otázce je použitím přívlastku „무슨“ („Co za ... ?“, „Jaký ... ?“) již sdělení mírně negativně citově zabarvené a nezdvořilé. Zároveň je použita tázací koncovka -은/는가, která patří mezi koncovky nižší zdvořilosti a používá se ze strany starších osob vůči osobám níže postaveným (či mezi podobně starými osobami vyššího věku).¹⁵⁴ Je tedy možné říci, že promluva byla nejen explicitována, ale zároveň byl její tón, vyjádřený v korejštině lexikálně a slovesným sufixem, kompenzován citově zabarveným „nesmysl“. Druhá část tchyniny promluvy je v korejštině dosti vágně vyjádřená a většinu informací vyjadřuje implicitně. S přihlédnutím k její vágnosti by se dala vyložit jako „Není to ani tak, že by potřebovala držet dietu nebo něco takového (takže nemá důvod nejíst maso)...“. Překladatelka sdělení korejské věty explicitovala a zhustila, avšak zachovala tón promluvy, který odpovídá nesouhlasné reakci starší ženy – matky – na rozhodnutí jejího potomka.

Na začátku další mužovy promluvy došlo k resegmentaci. Korejské „글쎄“ bylo vyjádřeno na nové úrovni jako plnohodnotná věta a odděleno – původně bylo součástí jednoho souvětí s bezprostředně následující promluvou. „글쎄“ je výraz používaný pro vyjádření váhání či nejistoty. Dal by se přeložit například jako „Hm“, „nevím“ a podobně. Překladatelka tuto frázi nahradila odpovídající českou frází. Zbytek mužovy promluvy prošel několika změnami – korejské 말리다 („bránit někomu v něčem“) bylo v českém překladu explicitováno na „vymluvit (komu)“. Možná z toho důvodu, že věta pokračuje spojením „(...) 듣질 않습니다“ – „(ale) neposlouchá“. Tato druhá polovina souvětí má v českém překladu změněn důraz ve větě – v korejské větě je nevyjádřeným podmětem hlavní hrdinka, kdežto v českém překladu je podmětem věty její manžel („ale nic

¹⁵⁴ Existuje ještě homonymní tázací sufix -은/는가, který patří naopak mezi sufixy zdvořile neformální. Vzhledem ke kontextu a postavě mluvčí (tchyně) se však v tomto případě téměř jistě jedná o zmíněnou tázací koncovku důvěrného nezdvořilého stylu.

jsem s ní nezmohl.“). Kromě zmíněných změn bylo také oproti korejskému originálu odlišně vyjádřeno manželovo prohlášení o tom, že již dlouho neměl kvůli manželce maso. Korejská věta říká doslova, že „*již dlouho neochutnal maso*“ („... 고기맛을 본 지 오래됐습니다.“). Toto vyjádřila překladatelka českým „*už pěkně dlouho (jsem) neviděl maso na talíři*“ – takové spojení je možná českým čtenářům důvěrněji známé.

V popisu tchyniny reakce na mužovu promluvu (tedy jejího ticha) byl překlad korejské fráze „말문이 막히다“ („*nebýt schopena slova*“, „*ztratit řeč*“...) vyřešen kopírováním odpovídající české pevné fráze. Podobně i fráze „틈을 타다“ („*využít příležitosti*“) byla přeložena pomocí kopírování pevné fráze.

Manželova promluva prošla změnou důrazu ve větě a explicitací – korejská věta zní doslova „*Nevím, jak moc manželčino tělo zesláblo.*“. Podmětem je tedy ženino tělo – v češtině byl podmět přesunut na ženu samotnou a zůstal nevyjádřen. Kromě toho byl přísudek věty explicitován („*poškodit si zdraví*“ lze považovat za explicitnější než „*(tělo) zeslábnout*“). Z intransitivního slovesa „*zeslábnout*“ byla provedena změna na tranzitivní „*poškodit*“

Tchynino zvolání znamená doslova „*(Takhle) to nepůjde!*“. Význam zvolací je vyjádřen slovesným sufixem -구만, který byl v češtině kompenzován přidáním vykřičníku. Zároveň bylo zvolání explicitováno a důraz věty posunut na tchyni samotnou, namísto nevyjádřeného „*to*“. Kromě toho v tchynině prosbě bylo implicitováno korejské „옆에“ („*vedle*“) na české „*někde po ruce*“.

Manželův příslib, že vyřídí ženě vzkaz, prošel v českém překladu implicitací i explicitací a byl mírně pozměněn. V češtině byla věta explicitována přidáním zájmen „*ona*“ a „*vy*“, implicitována vynecháním příslovečného

určení času („ráno“). Členění věty v korejštině může vést ke dvěma interpretacím – buď té, kterou použila překladatelka, nebo k interpretaci alternativní – tehdy by věta zněla doslova „*Zítří ráno (jí) řeknu, aby zavolala.*“ (versus „*Řeknu (jí), aby zítří ráno zavolala.*“).

Začátek tchyniny odpovědi na zeťův návrh byl v překladu explicitován. Doslova zní věta: „*Ne, nech ji/to být.*“ V češtině byla věta explicitována a zhuštěna. Zbytek promluvy prošel implicitací, změnou důrazu ve větě a explicitací. Doslovněji by se dal přeložit jako „*Proč ta holka vyvádí něco, co (dřív) nedělávala...Úplně se před tebou stydím!*“. První část souvětí byla vyjádřena implicitněji jako „*Co ji to jenom popadlo...*“ (což pouze implikuje, že hrdinka dělá něco, co dříve nedělávala). V poslední větě promluvy je použita korejská fráze „*면목이 없다*“, která se dá přeložit jako „*být zostuzen, mít pokaženou pověst*“. V tomto případě je tato fráze směřovaná od tchyně (potažmo i jejího manžela) k zeti – použitím „*자네한테*“ („*vůči tobě*“). Tedy vyjadřuje, že tchyně pociťuje stud vůči zeti kvůli dceřině chování. Věta byla v českém překladu explicitována a byl v ní změněn důraz – původně byla podmětem věty tchyně (a implikovaný tchán), která pociťuje stud – v českém překladu je podmětem věty hlavní hrdinka a byla implicitována informace, že „*dělá ostudu*“ oběma rodičům. Zároveň s touto změnou muselo dojít i ke změně z „*být zostuzen*“ na „*dělat ostudu*“, aby se zachovalo klíčové sdělení promluvy.

Situace R

Manželova strategie nebyla úspěšná – manželka přes snahy tchyně i švagrové nadále nejí maso. O víkendu mu volá tchyně a vyptává se:

„영혜가 아직도 고기를 안 먹나?“ „*Jonghje pořád ještě nejí maso?*“ **(KS)**

Tchán si nechal hlavní hrdinku zavolat k telefonu, aby jí mohl vynadat – manžel slyší jeho křik ze sluchátka:

„뭐 하는 짓이냐, 너는 그렇다치고 한창 나이에 정서방은 어찌란 말이나?“ „*Co si to vymejšíš za blbosti? Ty si klidně umři hlady, ale jak k tomu přijde tvůj manžel, chlap v nejlepších letech, co?*“ **(RESG, EXPL/NÚV, EXPL/PO, ZP)**

Manželka nic neříká, jen drží sluchátko.

„왜 대답이 없어, 듣고 있는 거냐?“ „*Proč neodpovídáš, posloucháš mě vůbec?*“ **(ZP)**

Žena odkládá sluchátko a beze slova odchází do kuchyně, odkud se již nevrátí.

Tchynin dotaz nebyl v překladu zásadněji pozměněn, v podstatě kopíruje strukturu originálu, včetně slovosledu a lexika.

Tchánův výlev byl ve své první části explicitován – korejské nominum „짓“ („*čin, skutek*“) má negativní konotaci a používá se ve slovních spojeních, která implikují provinění, zlý záměr či hloupost činu (např. spojení „바보 같은 짓 하다“ – „*dělat hloupost(i), blbnout...*“). Tuto negativní implikaci korejského „뭐 하는 짓이냐“ („*Co to vyvádíš*“ atp. – doslova „*Co to děláš za (špatný, hloupý...) skutek?*“) překladatelka vyjádřila

výslovněji, přirozeně znějícím „*Co si to vymejšíš za blbosti?*“. Kromě toho větu, která je v originále oddělená od zbytku promluvy jen čárkou, oddělila do samostatné věty a přidala otazník. Navazující souvětí bylo explicitováno a zhuštěno. Korejské „너는 그렇다치고“ (které se objevuje i v promluvě manžela hlavní hrdinky na začátku knihy) by se zde dalo přeložit jako „*Ty si to klidně dělej tak, (ale).../ “Řekněme, že ty to (u)děláš tak...*“ Tuto frázi překladatelka vyjádřila explicitně, respektive ještě o stupeň drsněji než korejský originál naznačuje. Vzhledem k drsné povaze hrdinčina otce (a tomu, že hrdinka postupně dramaticky hubne) však i taková promluva dává smysl. Pokud bychom oprostili překlad o toto drsné prohlášení, mohli bychom ho explicitovat ve smyslu „*Ty si klidně maso nejez, ale (...)*“. Zbytek tchánovy promluvy by se dal doslovněji přeložit jako „*(...) ale co (říkáš, že) si má počít zeť Čong, který je v nejlepších letech?*“. Kromě byla provedena explicitace sdělení přidáním nomina „*chlap*“ a korejské „어쩌란 말이나?“ („*Co říkáš, že si má počít...?*“) bylo vyjádřeno pomocí českého „*jak k tomu přijde (...)?*“. Navíc, mimo jiné v zájmu plynulosti textu, bylo korejské „*zeť Čong*“ převedeno na – českému čtenáři přirozeněji znějící – „*tvůj manžel*“.

V navazující tchánově apelaci na hlavní hrdinku bylo korejské „왜 대답이 없어“ (doslova „*Proč nemáš odpověď?*“) – tedy věta s tranzitivním slovesem *mít* – přeloženo jako věta s intranzitivním slovesem *neodpovídat* – „*Proč neodpovídáš?*“.

Situace S

Muž bere do ruky sluchátko, ze kterého se line křik tchána.

„죄송합니다, 장인어른.“ „*Omlouvám se.*“ (IMPL/VO)

„아니야, 내가 면목이 없네.“ „*Ty se nemáš za co omlouvat, to mně dělá holka ostudu.*“ (EXPL, ZDV)

Muž vede vnitřní monolog o tchánovi – že jeho smířlivá promluva se nehodí k jeho patriarchálnímu a násilnému smýšlení, které se mimo jiné projevovalo tím, že hlavní hrdinku až do osmnácti let mlátil rákoskou přes lýtka.

„.....그러잖아도 내달에 올라갈 테니, 그때 얹혀놓고 애길 해보겠네.
„...*beztak se příští měsíc chystáme za vámi do města, budu mít tím pádem příležitost vyřkat si to s ní z očí do očí.*“ (EXPL, EXPL/PO)

Manžel hlavní hrdinky doplňuje vyprávěním informací, že se chystá oslava tchyniných narozenin. Ty se tentokrát budou slavit v novém bytě nejstarší z dcer (sestry hlavní hrdinky).

Mužova omluva tchánovi zní doslova „*Omlouvám se, tcháne.*“ – poněkud nadbytečně a nepřírozně znějící oslovení bylo v českém překladu vynecháno.

Tchánova reakce na mužovu omluvu byla explicitována a tím zhuštěna – z jednoslovného „아니야“ („*Ale ne/Ne...*“) na „*Ty se nemáš za co omlouvat, (...)*“. Zároveň došlo ke změně důrazu ve větě „*(...) to mně dělá holka ostudu.*“. V originálu je opět použita korejská fráze „면목이 없다“¹⁵⁵ – také zde vyjadřuje to, že tchán pociťuje stud vůči zeti. Podobně jako v prvním výskytu

¹⁵⁵ Jak již bylo zmíněno, tato fráze se dá přeložit jako „*být zostuzen, mít pokaženou pověst*“.

zmíněné fráze byl ve větě změněn důraz věty – v českém překladu je podmětem věty hlavní hrdinka. Věta prošla také nutnou změnou slovesa z „být zostuzen/stydět se“ na „dělat ostudu“.

V poslední tchánově promluvě, jíž uzavírá celý dialog, byla provedena explicitace z korejského „올라가다“, které doslova znamená „vyjít/vyjet (směrem nahoru)“. Používá se běžně jako výraz pro cestu z jedné z korejských provincií směrem nahoru – do Söulu.¹⁵⁶ Rodiče hlavní hrdinky žijí na venkově, kdežto jejich děti bydlí v Söulu, proto tchán tohoto výrazu použil. Překladatelka ho vhodně explicitovala na české „chystáme se za vámi do města“. Tchánův plán „vyříkat“ si s dcerou její změnu ve stravování je v korejštině vyjádřen doslova jako „(...) tehdy ji posadíme a zkusíme (s ní) promluvit“. Že hovor bude probíhat „z očí do očí“ je v korejské větě implikováno – stejně jako to, že nepůjde o obyčejný rozhovor, nýbrž o rodičovské domlouvání dceři. Překladatelka tuto implikaci výslovněji vyjádřila frází „vyříkat si to s ní z očí do očí“.

¹⁵⁶ Výraz dává větší smysl při pohledu na mapu Korejské republiky: <https://wwwnc.cdc.gov/travel/images/map-republic-of-korea.png>

Situace T

Následující slovní výměně předchází manželův popis hrdinčina chování. Blížící rodinnou oslavou se, zdá se, neznepokojuje. Poznává však, že s ním manželka odmítá mít sex. Jakoby nic pak popisuje, že jako každý normální muž bez „plnohodnotného manželského života“ nevydrží, a že situaci vyřešil tím, že ženu jednoduše začal pravidelně znásilňovat. Žena po těchto „epizodách“ vždy předstírá, že se nic nestalo.

Čtyři dny před rodinnou oslavou se muž vrací z práce a nachází ženu nahou od pasu nahoru, jak sedí u televize a loupe brambory.

„웃은 왜 벗고 있어?“ 웃음을 지으려 애쓰며 나는 물었다.

„Proč ses svlíkla?“ Snažil jsem se na tváři vyloudit úsměv.

(IMPL/VO, EXPL, NÚV)

아내는 고개를 들지 않은 채 계속해서 감자칼을 놀리며 대답했다.

„더워서.“ *Aniž by zvedla hlavu nebo aspoň na okamžik zadržela škrabku na brambory, odpověděla: „Bylo mi horko.“* **(ZSD, EXPL/PO)**

고개를 들어봐. 나는 소리내지 않은 채, 이를 악물고 속으로 말했다. 고개를 들고 웃어. 그 대답이 농담이라는 걸 보여봐. *Zvedni hlavu, řekl jsem si bezhlesně pro sebe a zaťal jsem zuby. No tak, zvedni hlavu a usměj se. Ukaž mi, že to byl jenom vtip.* **(RESG, PT, EXPL/PO, IMPL/VO)**

Žena nereaguje. Muž registruje, že jsou dokořán otevřené dveře na balkon, ačkoli je osm hodin večer a není vedro. S pohledem na hromadu brambor se ptá:

„그걸로 뭘 하려고?“ 나는 태연을 가장해 물었다. „Co s tou hromadou brambor budeš dělat?“ zeptal jsem se s předstíraným klidem. **(EXPL/PO)**

„저먹으려고.“ „Uvařím je a sním.“ **(EXPL)**

„그걸, 다?“ „*Všechny?*“ (RESG, IMPL/VO)

„응.“ „*Hm.*“ (KPF)

나는 비실비실 웃음을 흘리며 그녀가 따라 웃기를 기다렸다. 하지만 그녀는 웃지 않았다. 내 얼굴을 올려다보지도 않았다. *Začal jsem se nejistě smát a čekal jsem, že se rozesměje i ona. Ale ona se nezasmála. Ani se na mě nepodívala.* (NÚV, IMPL/PO)

„그냥 허기가 저서 그래.“ „*Prostě jsem dostala strašný hlad.*“ (EXPL/NÚV)

Uvozovací věta první manželovy věty byla implicitována – vynecháno bylo sloveso „묻다“ („*ptát se*“) – bez této implicitace by se dala věta přeložit jako „*Zeptal jsem se a přitom jsem se snažil na tváři vyloudit úsměv.*“. Kromě toho spojení „*na tváři*“ bylo v českém překladu přidáno – originál ho pouze implikuje. Jinak to, že promluva je zakončena nezdvorně (bez použití jakékoli zdvořilosti), bylo na nové úrovni kompenzováno tvarem „*svlíkla*“ (namísto „*svlékla*“).

V překladu popisu manželčiny reakce byla provedena změna sémantického důrazu – korejské „*odpověděla, a přitom dál pohybovala škrabkou na brambory*“ bylo přeloženo do záporného vyjádření „*Aniž (..) zadržela škrabku na brambory*“. Přidáním příslovečného určení „*na okamžik*“ pak bylo souvětí explicitováno a zhuštěno.

V začátku mužova vnitřního monologu došlo k resegmentaci – první věta je v korejském originálu oddělena tečkou – v češtině ji překladatelka oddělila pouze čárkou a připojila ke zbytku promluvy. Následně provedla překladatelka změnu v popisu manželova chování – korejský originál říká doslovněji „*řekl jsem v duchu se zaťatými zuby/zaťal jsem zuby a řekl jsem v duchu*“ – v českém překladu bylo, možná trochu nelogicky, změněno

pořadí na „řekl jsem si bezhlesně pro sebe a zařal jsem zuby“. Naléhavost mužovy vnitřní promluvy byla v českém překladu explicitována přidáním spojení „No tak“ před větou. Naopak implicitováno bylo korejské „그 대답이“ („ta odpověď“) na české zájmeno „to“ („Ukaž mi, že to byl jenom vtip.“ namísto „Ukaž mi, že ta odpověď byla jen vtip.“).

V korejském „Co s tímhle hodláš/budeš dělat.“ bylo zájmeno „tohle“ nahrazeno explicitnějším „ta hromada brambor“.

Překlad ženiny odpovědi vyžadoval v češtině explicitaci z kompozitního korejského slovesa „찌먹다“ (doslova „uvařit v páře a sníst“). Také bylo explicitováno zájmeno v akuzativu, „je“.

Mužův následný dotaz byl resegmentován oproti korejskému originálu, který zní doslova „Tohle, všechno?“, zároveň bylo vypuštěno zájmeno „tohle“, a v rámci explicitace provedené v předchozí části dialogu, byl tvar neurčitého zájmena „všechen“ vyjádřen v ženském rodě.

Korejské „응“, které je zvukově trochu podobné českému „Hm“, se povětšinou používá ve významu (neformálního) přitakání. Zde bylo pomocí kopírování pevné fráze přeloženo jako (o něco víceznačnější) „Hm.“.

V mužově popisu jeho vlastní reakce se objevuje korejské mimetikum „비실비실“, které v závislosti na použitém slovese může znamenat „potácivě/vrávoravě“, „šokovaně“, „zmateně“, „váhavě/nejistě“, „chabě“ a podobně. Do češtiny se v podstatě nedá převést lépe než jako adverbium, což zde překladatelka učinila. V popisu také byla implicitována informace, že se žena ani nepodívala na mužův „obličej“ („내 얼굴을 (...)“) – v českém překladu je věta vyjádřena implicitněji jako „Ani se **na mě** nepodívala.“.

V hrdinčině odpovědi byla korejská neformální pevná fráze „허기시다“ („*být vyhladovělý*“, „*mít hrozný hlad*“ etc.) vyjádřena spojením „*dostat strašný hlad*“.

Situace U

Celá rodina se schází v novém bytě nejstarší dcery na oslavu matčiny narozenin. Usedají k jídlu.

„이제 너희 걱정은 다 잊어버렸다. 완전히 자리를 잡았구나.“ 장인이 수저를 들며 한마디 했다. „*Konečně jsem si o vás přestal dělat starosti. Už bydlíte ve svém!*“ *pronesl tchán a do ruky uchopil příbor. (NÚV, KPF)*

Manžel hlavní hrdinky vede vnitřní monolog, ve kterém vysvětluje, že byt pořídila švagrová za výdělek z obchodu s kosmetikou. Konstatuje, že závidí jejímu manželovi, který může žít pohodlný život nevýdělečného umělce, jelikož jeho manželka je uživí oba. Kromě toho mu závidí i proto, že švagrová je výborná kuchařka (hlavní hrdinka prý bývala také dobrou kuchařkou, než se stala vegetariánkou).

Muž popisuje chování hlavní hrdinky při návštěvě – vůbec nemluví, neří nic kromě *kimčchi* s rýží (ve všem je maso nebo vejce), neobtěžuje se ani se zdvořilostními frázemi. Nevzala si podprsenku, což se švagrová snaží hned po jejich příchodu napravit tak, že ji odvede do ložnice a neúspěšně se ji snaží přesvědčit, aby si podprsenku oblékla. Po jejich návratu do obývacího pokoje se začne odehrávat následující dialog.

„여기 분양가가 얼마였어요?“ „Za kolik jste tenhle byt pořídili?“ zeptal se někdo z rodiny. Manžel švagrové neochotně sdělil přibližnou částku. **(ZDV, EXPL, EXPL/PO)**

„.....그래요? 어제 부동산사이트에 들어가봤는데, 이 아파트는 벌써 오천만원쯤 오른 거네요. 내년엔 지하철도 완공된다면서요.“ „*Vážně? Včera*

jsem se díval na stránky s nemovitostmi a byty v tomhle komplexu už stouply o padesát milionů wonů. A to se tady má příští rok navíc dostavět metro,“ pronesl pochvalně tazatel. **(IMPL/VO, EXPL/PO, NÚV)**

„매형이 수완이 참 좋으세요.“ *„Je vidět, že se vyznáte, švagře!“* přisadil si další. **(IMPL/SKSJ, EXPL/PO, KPF, NÚV)**

„제가 뭐 하는 게 있나요. 다 집사람이 알아서 했죠.“ *„Copak na tom mám nějakou zásluhu? Kdepak, všechno zařídila má žena,*“ odvětil skromně manžel švagrové. **(EXPL/PO)**

Dál probíhá hovor, manžel hlavní hrdinky se obrací na švagrovou:

내가 물었다. „처형, 이 음식을 혼자 다 하셨습니까?“ Zeptal jsem se směrem ke švagrové: „Všechna ta skvělá jídla jste uvařila sama?“ **(NÚV, EXPL/PO)**

처형은 반쯤 웃었다. „그냥, 그저께부터 하나씩 했어요. 그런데 저거, 굴무침은 영혜가 좋아하는 거라 일부러 장봐다 한 건데.....영혜는 손도 안 대네.“ *„Nic na tom nebylo, od předvčerejška jsem si jeden chod po druhém připravila předem. Ale pro ústřice v octové marinádě jsem dnes zvlášť došla na trh, protože je má Jonghje ráda... A ona si ani nezobla!“* **(IMPL/VO, EXPL/PO, IMPL, KPF)**

První věta tchánovy promluvy byla mírně pozměněna oproti originálu, který zní doslova „*Ted' jsem úplně zapomněl všechny starosti o vás.*“. Druhá věta obsahuje frázi „자리를 잡다“, která se dá v tomto kontextu vyložit jako „*zabydlet se*“, „*usadit se*“ a podobně. Překladatelka tuto v češtině vyjádřila významově podobným frázovitým spojením „*bydlet ve svém*“. Korejská věta je zakončena zvolací koncovkou -구나, která byla v českém překladu na nové úrovni vyjádřena graficky – vykřičníkem.

Následující promluva není v korejském originálu přisouzena konkrétní postavě – autorka proto označila mluvčího vložení uvozovací věty „*zeptal se někdo z rodiny.*“ Text neobsahuje ani odpověď manžela švagrové – pouze reakci na ni. I zde překladatelka explicitovala informaci vložení věty „*Manžel švagrové neochotně sdělil přibližnou částku.*“. Otázka samotná má v českém překladu změněn důraz – v korejštině zní otázka doslova „*Kolik tedy byla cena za parcelu?*“. Podmětem věty je tedy „*cena za parcelu*“ („분양가“). V češtině se důraz přesunul na švagrovou s manželem – jsou nově podmětem věty a přísudek se sponou, „*kolik je*“ (얼마 + 이다), byl nahrazen slovesem „*pořídít*“.

Rovněž reakce tazatele na švagrovu (implikovanou) odpověď nemá v korejštině uvozovací větu – ta byla překladatelkou explicitována vložení „*pronesl pochvalně tazatel.*“. V promluvě samotné byl u informace o stoupající ceně vynechán význam korejského sufixu -쯤 („*asi, zhruba...*“).

Poslední část tazatelovy promluvy je zakončena sufixem „-은/는다면서(요)“. Jde ve skutečnosti o konstrukci složenou ze staženého tvaru nepřímé řeči „-은/는다고 하(다)“ a sufixu „-면서“. Používá se pro vyjádření toho, že mluvčí informaci přímo slyšel (nebo četl) a teď ji tlumočí. Překladatelka tento význam vyjádřila na nové úrovni pomocí formulace se zvratným zájmenem „*má se dostavět*“ (namísto doslovného „*říká se/slyšel jsem, že dostaví*“).

Navazující promluva má rovněž explicitovanou uvozovací větu vložení „*přisadil si další*“. Že byl tazatelem muž poznala překladatelka díky oslovení „매형“, což je oslovení určené pro manžela starší sestry a použije ho pouze muž.¹⁵⁷ Kromě toho toto specifické oslovení překladatelka implicitovala na české „*švagře*“. Dále promluva obsahuje frázi „수완이 좋다“,

¹⁵⁷ Terminologie rodinných vztahů je v Koreji velice složitá a propracovaná – pokud by se například v tomto případě jednalo o ženskou mluvčí, oslovila by manžela své starší sestry „형부“.

kteřá znamená v závislosti na kontextu „*být schopný*“, „*mít (na něco) talent*“, nebo také „*být vychytralý*“. Tyto významy překladatelka v podstatě úspěšně pokryla použitím české fráze „*vyznat se*“. Korejské „*참*“ („*opřavdu, velice...*“) překladatelka kompenzovala v češtině přidáním vykřičníku. Kromě toho na nové úrovni vyjádřila korejský zdvořilostní sufix „*-세*“ českým vykáním.

K mužově reakci byla přidána uvozovací věta „*odvětil skromně manžel švagrové.*“ a tím došlo k explicitaci a zhuštění textu.

V promluvě manžela hlavní hrdinky bylo oslovení („*처형*“ – „*starší sestra manželky*“ – opět zjednodušeno na české „*švagrová*“) přesunuto z přímé řeči do uvozovací věty. Kromě toho byla promluva explicitována a zhuštěna přidáním přívlastků „*úžasná*“ a „*všechna*“. Tázací koncovku nejvyšší zdvořilosti (-*시*- + *읍니까*) vyjádřila překladatelka na nové úrovni českým vykáním.

V odpovědi švagrové byla zcela vypuštěna korejská uvozovací věta „*처형은 반쯤 웃었다.*“ („*Švagrová se pousmála.*“). Naopak korejské „*그냥*“ (v závislosti na kontextu „*prostě, jednoduše, jen tak...*“) bylo explicitováno na větu „*Nic na tom nebylo*“. Také bylo přidáno příslovečné určení „*předem*“ a „*dnes*“. Název korejského pokrmu „*굴무침*“ (*kulmučchim*) bylo nutné vyjádřit zjednodušeným „*ústřice v octové marinádě*“ (ačkoli to nepopisuje obsah pokrmu perfektně). Frázi „*손도 안데다*“ („*ani se nedotknout*“) převedla překladatelka na českou frázi „*ani si nezobnout*“.

Situace V

나는 숨을 죽였다. 마침내 시작이었다. *Zatajil se mi dech. Teď to začne, pomyslel jsem si.* (ZDV, EXPL)

„가만있어봐라. 영혜 너, 애비가 그만큼 알아듣게 말했는데.....“ *„To bych se na to podíval! Jonghje, slyšíš? Kolikrát jsem ti jako tvůj táta řek, ať toho necháš!“* (NÚV, KPF, RESG, EXPL/PO, ZDV)

장인의 호통에 이어, 처형이 아무지게 아내를 나무랐다. *Na tchánův výbuch navázala přísnou domluvou znovu švagrová:* (EXPL/PO)

„너 정말 어찌려구 그러니? 사람한테 필요한 영양소가 있는 건데.....채식을 하려면 제대로 식단을 잘 짜서 하든가. 얼굴이 그게 뭐야.“ *„No vážně, kam až to chceš nechat zajít? Každý potřebuje nějaký minimální přísun živin... Jestli chceš být vegetariánkou, měla by sis sestavit pořádný jídelníček. Vždyť se podívej na svůj obličej, jak to vypadáš!“* (EXPL/PO)

처남댁도 거들었다. „저는 딴사람인 줄 알았어요. 얘기는 들었지만, 그렇게 몸 상해가면서 채식하는 줄은 몰랐지 뭐예요.“ *Manželka mladšího švagra si také přisadila: „Málem bych vás nepoznala. Slyšela jsem, že držíte dietu, ale nenapadlo mě, že byste si mohla kvůli vegetariánství takhle ničit zdraví!“* (KPF, EXPL/PO, NÚV)

„지금부터 그 채식인지 뭔지는 끝이다. 이거, 이거, 이거, 다 먹어라 얼른. 없어 못 먹는 세상도 아니고 무슨 꼴이냐.“ 장모는 (...) 접시들을 들어 아내 앞에 펼쳐놓으며 말했다. *„Ale od teď je všem těmhle výmyslům konec, vegetariánství nevegetariánství! Tohle, tohle a tohle, koukej to okamžitě sníst! Co to je za nápady, zvlášť v dnešní době, kdy je všude jídla dost!“* *Jakmile to tchyně dořekla, popadla čtyři talíře (...) a položila je před mou ženu.* (ZSD, KPF, NÚV, PT)

Popis reakce manžela hlavní hrdinky na vývoj situace byl explicitován přidáním uvozovací věty „*pomyslel jsem si*“. Věta „나는 숨을 죽였다“ („*Zatajil jsem dech.*“) má v překladu změněn důraz – podmětem je nyní namísto postavy manžela „*dech*“ a vyjádření bylo změněno na pasivní („*zatajil se mi*“ namísto „*zatajil jsem*“). Zároveň bylo korejské „*konečně*“ („*마침내*“) v češtině změněno na „*ted*“. Také se změnil čas přísudku věty z minulého („*začalo to*“) na budoucí („*začne to*“).

Tchánova promluva obsahuje hned několik překladově obtížnějších pasáží. První věta je tvořena zvoláním „*가만있어봐라*“ („*No počkat!*“, „*No to se podívejme!*“ ad.), které překladatelka vyjádřila českou frází „*To bych se na to podíval!*“. Vykřičník zde na nové úrovni vyjadřuje korejskou imperativní koncovku „*-라*“. Ve zbytku promluvy došlo k resegmentaci korejského „*영혜 너,*“ na samostatnou větu. Korejská věta „*애비가 그만큼 알아듣게 말했는데.....*“ znamená doslovněji „*Táta ti to přece řekl tak, abys to pochopila...*“ Věta byla explicitována a zhuštěna přidáním „*slyšíš?*“ a „*ať toho necháš*“. Podmět věty ve třetí osobě byl pozměněn na osobu první a opisem byl význam sdělení vyjádřen spojením „*jako tvůj táta*“. V češtině by totiž postava mluvící o sobě ve třetí osobě nejspíše působila na čtenáře zvláště. Celkový nezdvořilý tón promluvy byl naznačen použitím tvaru „*řek*“ (namísto „*řekl*“).

Uvozovací věta promluvy švagrové byla rozšířena vložením příslovečného určení „*znovu*“. Promluva samotná obsahuje explicitaci poslední věty. Korejské zvolání „*얼굴이 그게 뭐야.*“ („*Co to je, ten obličej!*“) bylo v češtině rozvedeno na explicitnější (a obsáhlejší) „*Vždyť se podívej na svůj obličej, jak to vypadáš!*“.

Navazující promluva manželky mladšího švagra obsahuje na začátku spojení „*딴사람인 줄 알다*“ (doslova „*myslet si, že je to někdo jiný*“) – překladatelka ho převedla na českou frázi „*málem někoho nepoznat*“. Dále byla promluva explicitována z korejského „*얘기는 들었지만*“ (doslova „*Vyprávění jsem sice slyšela, ale...*“) na české „*Slyšela jsem, že držíte dietu, ale...*“. Poslední část ženiny promluvy je zakončena (velice femininní) neformální konstrukcí „*-지 뭐예요*“¹⁵⁸, která má význam zdůraznění předchozího sdělení. Překladatelka ji na nové úrovni v češtině vyjádřila přidáním vykřičníku.

Tchynina promluva obsahuje spojení „*그 채식인지 뭔지는*“ (doslova „*at' je to vegetariánství, nebo co*“), které překladatelka vyjádřila dovětkem – frází „*vegetariánství nevegetariánství*“. Výrazem „*koukej to sníst*“ bylo na nové úrovni vyjádřeno použití nezdvořilého imperativního sufixu „*-라*“¹⁵⁹ v přísudku „*먹어라*“ („*sněz to*“). Kopírováním pevné fráze bylo přeloženo korejské spojení „*무슨 꼴이냐*“ – pomocí české fráze „*co je to za nápady*“. Zároveň byla provedena změna sémantického důrazu z negativního korejského „*není to svět, kde bys jíst nemohla, protože není, co*“ („*없어 못 먹는 세상도 아니고 ...*“) na pozitivní české „*zvlášt' v dnešní době, kdy je všude jídla dost*“. Pořadí počínání tchyně v uvozovací větě bylo v českém překladu prohozeno – originál doslova říká „*Tchyně (...) vzala talíře, položila je před mou ženu, a řekla: (...)*“ („*장모는 (...) 접시들을 들어 아내 앞에 펼쳐놓으며 말했다*“). V korejském originálu je však tato uvozovací věta

¹⁵⁸ V nezdvořilém tvaru „*-지 뭐야*“.

¹⁵⁹ Tento sufix je silně nezdvořilý a je téměř výhradně používán staršími či vysoce postavenými osobami vůči lidem o mnoho níže postaveným, a také vůči dětem a zvířatům.

umístěna až za promluvu. Překladatelka se v tomto případě rozhodla namísto přesunutí uvozovací věty před promluvu změnit pořadí akcí.

Situace W

„뭐 하고 있는 거냐? 어서 먹어.“ 장인이 기차 화통 같은 목소리로 채근했다.

„*Na co čekáš? Dělej, jez!*“ zařval tchán z plných plic. **(EXPL, RESG, NÚV, IMPL/VO)**

„영혜야, 먹어. 먹으면 힘이 날 거야. 사람이 사는 날까진 힘차게 살아야지.

절에 들어간 스님들은 그만큼 수도를 하고 독신생활을 하니까 살 수 있는

거야.“ 처형이 조곤조곤 타일렀다. „*Jonghje, no tak, jez. Z jídla dostaneš sílu.*

Potřebuješ energii, abys měla chuť do života. Život se přece má žít aktivně!

Bezmasá strava je dobrá leda tak pro mnichy v klášteře, protože žijí

v odříkání a dodržují celibát,“ přesvědčovala ji švagrová trpělivým,

pevným hlasem. (EXPL/PO, ZDV, EXPL)

Nastane napjaté ticho, všichni přítomní se dívají na hlavní hrdinku. Žena reaguje tím, že beze slova odkládá jídelní hůlky zpět na stůl. Tchyně nabírá kus vepřového a dává ho ženě před ústa.

„자. 어서 아, 해라. 먹어.“ „*Tak. Rychle, udělej ááá. Jez!*“ **(KS)**

아내는 입을 다문 채, 예의 영문을 모르겠다는 듯한 눈으로 자신의 어머니를

바라보았다. *Žena se zadívala na svou matku pohledem bez špetky respektu,*

ústa pevně sevřená. (KPF)

„어서 입 벌려. 이거 싫으냐? 그럼 이거.“ „*Otevři pusu! Tohle ti nechutná?*

Tak tohle!“ **(IMPL/VO)**

Tchyně nabírá kus smaženého hovězího – ženina ústa jsou stále zavřena.

Proto místo něj nabírá sousto ústřic v marinádě.

„너 어릴 때부터 이거 좋아했잖나. 이거 실컷 먹어 보고 싶다고 한 적도 있었는데.....“ *„Tohle jsi přece měla od malička moc ráda. Dokonce jsi říkala, že by ses jednou chtěla ústřic přejít k prasknutí...“* (NÚV, KPF)

„예, 저도 기억나요. 그래서 어디 가서 굴을 보면 영혜 생각이 나는데.“ 처형은 아내가 굴무침을 먹지 않는 것이 무엇보다 큰일이라는 듯 장모를 거들었다. *„Ano, to si také pamatuji. Proto pokaždé, když někde vidím ústřice, vzpomenu si na tebe,“* přispěchala švagrová tchyni na pomoc, jako by skutečnost, že má žena nechce jíst ústřice v marinádě, byla závažnější než cokoliv jiného. (EXPL)

굴무침이 집힌 젓가락이 입을 향해 점점 가까이 다가오자, 아내는 몸을 뒤로 힘껏 젖혔다. *Čím víc se hůlky s ústřicí přibližovaly k ústům mé ženy, tím víc se má žena zakláněla.* (PT)

„얼른 먹어. 팔 아프다.....“ 장모의 팔이 살제로 떨렸다. *„Sněž to konečně! Bolí mě z toho ruka...“* Tchynina ruka se opravdu třásla. (EXPL/PO)

Tchánova promluva má v překladu změněn sémantický důraz – z korejského „Co děláš?“ („뭐 하고 있는 거냐?“) na české „Na co čekáš?“. Navazující věta byla resegmentována přidáním čárky zároveň bylo korejské adverbium „어서“ („rychle, spěšně...“) vyjádřeno slovesem – „Dělej, (..)“. Uvozovací věta obsahuje přirovnání „hlasem jako píšťala/siréna vlaku“ („기차 화통 같은 목소리로“) ve spojení se slovesem „채근하다“ („tlačit na někoho/naléhat na někoho“¹⁶⁰). Překladatelka toto vyjádření zjednodušila na české „zařvat z plných plic“.

¹⁶⁰ Obzvláště otázkami, urputným přesvědčováním apod.

Naléhavost promluvy švagrové byla explicitována přidáním spojení „*no tak*“.

Korejská věta „사람이 사는 날까진 힘차게 살아야지.“ („*Člověk má přece žít z plných sil, dokud je naživu.*“) byla explicitována do dvou českých vět, respektive implikovaný význam sdělení byl vyjádřen větou „*Potřebuješ energii, abys měla chuť do života.*“, která byla překladatelkou přidána. Ve větě „사람이 사는 날까진 힘차게 살아야지.“ je v českém překladu naopak implicitováno spojení „sanes 날까진“ („*dokud je naživu*“) a podmět „*člověk*“ („사람“) je v češtině nahrazen nominem „*život*“. Tato věta tak má zároveň změněn důraz (z „*člověk má žít...*“ na pasivní „*život se má žít ...*“). Navazující souvětí bylo explicitována - věta „*Bezmasá strava je dobrá leda tak pro ...*“ je explicitací korejského „(...) 하니까 살 수 있는 거야.“ („*dělají (...), a proto (tak) mohou žít*“). Jejím přidáním se také změnil důraz ve větě – v původní korejské souvětí je důraz umístěn na podmět „(buddh.) mniši v klášteře“, v českém překladu se hlavním podmětem nově stává „*bezmasá strava*“. Uvozovací věta promluvy obsahuje korejskou onomatopoi „조곤조곤“, která se dá vyložit jako „*tiše*“, „*opatrně*“, „*pomalů*“ (případně všechny tři tyto významy najednou) a často se používá spolu se slovesy jako „*mluvit/říkat*“, „*vysvětlit*“, ale i „*poslouchat*“ a dalšími. Překladatelka tento výraz převedla z příslovečného určení do přívlastku „*trpělivým, pevným*“.

Tchynino přesvědčování nebylo oproti originálu výrazně pozměněno.

Popis reakce hlavní hrdinky na snahy její matky obsahuje spojení „영문을 모르겠다는 듯한 눈으로“ – toto spojení je v překladu vyjádřeno českým spojením „*pohledem bez špetky respektu*“, které má srovnatelný význam.

V tchynině navazující promluvě bylo v první větě implicitováno korejské „어서“ („*rychle*“) – ačkoli můžeme říci, že tón promluvy byl v češtině částečně kompenzován přidáním vykřičníku.

Pokračování tchyniny promluvy je v první větě zakončeno koncovkou „-잖아(요)“¹⁶¹, která je na nové úrovni vyjádřena pomocí částice „*přece*“. Spojení „실컷 먹다“ (doslova „*jíst po libosti, kolik se zachce*“) bylo do češtiny převedeno jako „*přejít se k prasknutí*“.

Promluva švagrové se dá interpretovat buď tak, že mluví o hlavní hrdince, nebo tak, že se na hlavní hrdinku přímo obrací – v korejském originálu je totiž použito hrdinčino jméno ve větě „영혜 생각이 나는데 (...)“. V korejštině se však často v rozhovoru i při přímém oslovování mluví o partnerovi ve třetí osobě. Proto se tato věta dá interpretovat dvěma způsoby. Překladatelka v češtině jméno hrdinky nahradila zájmenem „*ty*“ a zvolila tak druhou ze dvou interpretací. To, že hrdinka „*nejí ústřice v marinádě*“ („굴무침을 먹지 않는 것(...)“) bylo v češtině explicitováno na „*nechce jíst ústřice v marinádě (...)*“.

V popisu hrdinčiny reakce na chování tchyně byla korejská konstrukce se sufixem

„-자“ („*jakmile (...), (...)*“) nahrazena českým „*čím víc – tím víc*“.

Tchynina navazující promluva byla explicitována přidáním spojení „*z toho*“ („*bolí mě z toho ruka*“ namísto „*bolí mě ruka*“). Zároveň byl za první větu přidán vykřičník a korejské „얼른“ („*rychle*“) bylo změněno na české „*konečně*“.

¹⁶¹ Tento sufix může mít funkci tázacího dovětku, nebo také zvolání.

Situace X

아내는 마침내 자리에서 일어섰다. *Vtom má žena najednou vyskočila ze židle.* **(EXPL)**

„저, 안 먹어요.“ 처음으로 아내의 입에서 또렷한 음성이 흘러나왔다. *„Nebudu jíst.“ Bylo to poprvé, co během onoho dne zřetelně a nahlas promluvila.* **(EXPL, ZDV)**

„뭐야!“ 고향을 지른 것은, 비슷한 다혈질인 장인과 처남이 함께였다. *„Cože?!“ zajčel tchán společně s mladším švagrem, Jonghoem, který měl podobně horkokrevnou povahu.* **(EXPL/PO, ZDV)**

처남댁이 얼른 처남의 팔을 잡았다. *Jonghoova manželka svého muže spěšně chytla za paži.* **(EXPL)**

„보고 있으려니 내 가슴이 터진다. 이 애비 말이 말 같지 않아? 먹으라면 먹어!“ *„Jestli se na to ještě chvíli budu muset dívat, pukne mi srdce! Nerozumíš tomu, co jsem ti říkal? Když ti říkám jez, tak budeš jíst!“* **(EXPL/PO, ZDV)**

나는 아내가 ,죄송해요, 아버지. 하지만 못 먹겠어요‘라고 대답하리라고 예상했다. *Předpokládal jsem, že žena odpoví: „Promiň, tatínku. Ale nemůžu to sníst.“* **(KS)**

그러나 그녀는 조금도 죄송하지 않은 듯한 말투로 담담히 말했다. *Ona však pronesla lhostejným tónem bez nejmenší známky lítosti:* **(EXPL)**

„저는, 고기를 안 먹어요.“ *„Já nejím maso.“* **(KS)**

절망한 장모의 젓가락이 거두어졌다. *Zoufalá tchyně odložila hůlky.* **(ZDV)**

늡은 그녀의 열굴은 금방이라도 울음을 터뜨릴 것 같았다. *Zdalo se, že její vřkem seřlé oči kařdou chvíli propuknou v pláč.* (EXPL)

곧 폭발할 듯한 정적이 흘렀다. *Emoce, které dosud vřely pod povrchem, jen vybuchnout.* (EXPL/PT)

Popis fyzické reakce hlavní hrdinky byl v českém překladu zhuřtěn a explicitován z korejského „*Manřelka konečně vstala ze řidle.*“ („아내는 마침내 자리에서 일어섰다.“) na dramatictřěji vyznívající „*Vtom má řena najednou vyskočila ze řidle.*“. Korejské „*konečně*“ bylo nahrazeno českým „*vtom*“ a „*najednou*“ a sloveso „*vstát*“ slovesem „*vyskořit*“.

V navazující hrdinčině promluvě byl změněn řas přísudku. Korejské „*Já nejím.*“ („저, 안 먹어요.“) svým tvarem implikuje, ře hrdinka maso nejí obecně, a ře ho nebude jíst ani v této situaci. V překladu do řeřtiny by tak možná zněla řiřozeněji explicitovaná vřta „*Já maso/tohle nejím.*“, která je zároveň v souladu s monotónním stylem odpovřdí hlavní hrdinky.

Uvozovací vřta následující promluvy byla explicitována řiřdáním jměna hrdiny – Jonghoa. Pro českého řtenáře by totiž mohla opakující se terminologie korejských rodinných vazeb působit zmatečně. Zároveň byla provedena nutná změna řůrazu ve vřtě. Původní korejská struktura vřty je postavena na podmětu „*Vřkřik/zajeření (...)*“. Jelikoř v řeřtině by takové souvřtí znělo dosti kořrbatě, změnila řekladataelka řůraz ve vřtě a podmětem se stali tchán a mladří řvagr.

V návaznosti na explicitaci v ředchozí promluvě bylo podobně řřvedeno i korejské „*처남택*“ („*manřelka mladřího bratra mé řeny*“/“*manřelka mladřího řvagra*“) na „*Jonghoova manřelka*“.

Tchánova promluva byla explicitována – korejské „이 애비 말이 말 같지 않아?“, které by se dalo přeložit doslovněji jako „*Copak řeč tohohle táty není (lidská) řeč?*“ – implikované sdělení této otázky odpovídá překladu který formulovala překladatelka jako „*Nerozumíš tomu, co jsem ti říkal?*“. Kromě explicitace došlo ke změně důrazu ve větě – nevyjádřeným podmětem první věty je hlavní hrdinka. V druhé větě souvětí byla formulace ve třetí osobě nahrazena osobou první, podobně jako v předchozích případech.

Vnitřní monolog manžela hlavní hrdinky („*Předpokládal jsem, že (...)*“) neprošel většími změnami.

Uvozovací věta hrdinčiny promluvy obsahuje adverbium „*담담히*“ („*klidně, vyrovnaně*“), které však překladatelka – možná na základě ostatních významů ve větě – jako „*lhostejným (tónem)*“. Pokud bychom chtěli zachovat co nejvíce z původního sdělení, dala by se věta přeložit jako „*Ona však pronesla (klidným a) vyrovnaným tónem bez nejmenší známky lítosti:*“.

Hrdinčina promluva neprošla v překladu zásadnější změnou.

V popisu tchyniny reakce byla provedena změna důrazu ve větě. Původní věta zní doslovněji „*Hůlky zoufalé tchyně se stáhly.*“ („*절망한 장모의 젓가락이 거두어졌다.*“) – v překladu se důraz přesunul na postavu tchyně.

Výraz tchyniny tváře byl v češtině explicitován – korejské „*얼굴*“ („*obličej, tvář*“) bylo do češtiny přeloženo jako „*oči*“. Souvětí bylo navíc zhuštěno překladem korejského „*늙은*“ („*starý, zestárlý...*“) poetičtějším „*věkem sešlé*“.

V poslední větě tohoto úryvku byl proveden překlad volnějšího stylu, s explicitací a přizpůsobením textu. Doslovněji by se korejská věta „곧 폭발할 듯한 정적이 흘렀다.“ přeložit jako „*Rozhostilo se ticho, které hrozilo výbuchem.*“.

Situace Y

장인이 젓가락을 집어들었다. 탕수육 한점을 집어들고 상을 돌아 아내 앞에 우뚝 섰다. *Nyní vzal hůlky do ruky tchán. Nabral znovu kousek sladkokyselého vepřového, obešel stůl a postavil se přímo proti mé ženě.* **(EXPL/PO)**

평생의 노동으로 단련된, 단단한, 그러나 어쩔 수 없이 허리가 구부정하게 굽은 뒷모습으로 장인은 탕수육을 아내의 얼굴에 들이밀었다. *Tchán, jehož záda, navzdory statné postavě zocelené tvrdou prací, se už začala ohýbat k zemi, vrazil hůlky se soustem masa rovnou před ústa mé ženy.* **(IMPL/VO, EXPL/PO)**

„먹어라. 애비 말 듣고 먹어. 다 널 위해서 하는 말이다. 그러다 병이라도 나면 어쩌려고 그러는 거냐.“ „*Sněz to. Poslechni mě a sněz to! Dělán to jenom kvůli tobě. Jenom proto, že mám strach, aby sis takhle neuhnala nějakou nemoc!*“ **(ZDV, EXPL/PO, PT)**

가슴 뭉클한 부정(父情)이 느껴져, 나도 모르게 눈시울이 뜨거워졌다. 아마 그 자리에 모인 모든 사람들이 그랬을 것이다. *Dojemná otcovská láska, kterou jsem z jeho slov ucítil, mnou hluboce pohnula. Tchánova slova se musela dotknout všech u stolu.* **(IMPL, EXPL/PO)**

허공에서 조용히 떨어지고 있는 장인의 젓가락을 아내는 한손으로 밀어냈다.

Ale má žena jedním pohybem tchánovu ruku chvějící se ve vzduchu odstrčila stranou. (EXPL/PO, IMPL/VO, PT)

„아버지, 저는 고기를 안 먹어요.“ *„Tati, já maso nejím.“ (KS)*

순간, 장인의 억센 손바닥이 허공을 갈랐다, 아내가 뺨을 감싸쥐었다.

Tchánova mozolnatá dlaň prosvištěla vzduchem. Má žena se chytla za tvář. (RESG, NÚV, EXPL/PT)

„아버지!“ 처형이 외치며 장인의 팔을 잡았다. *„Tati!“ vyjekla švagrová a pověsila se tchánovi na ruku. (EXPL)*

장인은 아직 흥분이 가시지 않은 듯 입술을 실룩거리고 있었다.

Tchánova ústa se kroutila vztekem, který ho ještě zdaleka neopustil. (EXPL/PO, ZDV)

한때 성깔이 대단했다는 것은 알고 있었지만, 장인이 누군가에게 손찌검하는 광경을 직접 본 것은 처음이었다. *Věděl jsem, že tchán míval záchvaty prchlivosti, ale poprvé jsem se stal svědkem toho, že někoho udeřil. (KS)*

„정서방, 영호, 둘이 이쪽으로 와라.“ *„Pane Čongu, Jongho, postavte se každý z jedné strany.“ (SKSJ, EXPL/PO)*

나는 머뭇거리며 아내에게 다가갔다. 뺨에서 피가 비칠 만큼 아내는 세계 맞았다. 그녀는 그제야 평정이 깨진 듯 숨을 몰아쉬고 있었다. *Váhavě jsem přistoupil ke své ženě. Její tvář se po silném úderu podlila krví. Také ji už opustil ledový klid a ztěžka dýchala. (ZDV, IMPL/VO, EXPL/PO)*

V popisu toho, jak tchán nabírá kus masa a stoupá si před hlavní hrdinku, byla provedena explicitace vložением adverbia „znovu“.

Popis tchánovy postavy byl implicitován vypuštěním korejského „평생의“ („celoživotní“) ve spojení „(...) zocelené celoživotní tvrdou prací (...)“. Také bylo explicitováno korejské „얼굴에 들이밀었다“ („vrazil před obličej/ do obličeje“) změnou na „ústa“ a přidáním adverbia „rovnou“.

Tchánova promluva byla explicitována přidáním zájmena „to“ do první věty (korejský originál zní doslova „Jez.“). Dále došlo k nahrazení korejského „애비“ („táta“) zájmenem „já“. Důraz ve větě „다 널 위해서 하는 말이다.“ („Říkám to všechno kvůli tobě.“) byl mírně posunut vypuštěním korejského „다“ („všechno“) a jeho nahrazením českým „jenom“. Zároveň došlo ke změně slovesa z „říkám“ („(...)하는 말이다.“) na „dělám“. Tchánova otázka „그러다 병이라도 나면 어쩌려고 그러는 거냐.“ („Co si počneš, když si takhle uženeš nějakou nemoc?“) byla v češtině změněna na větu oznamovací, explicitována a zhuštěna.

Překlad popisu mužovy reakce na tchánovu promluvu byl proveden implicitací korejského „눈시울이 뜨거워졌다“ („byl jsem pohnutý až k slzám“, „vstoupily mi slzy do očí“ etc.) na české „mnou hluboce pohnula“. V druhé větě bylo explicitováno spojení „tchánova slova“, které korejský originál neobsahuje. Tomuto pak byla přizpůsobena i celá věta.

Vztah mezi dvěma souvětími (popisem reakce manžela hrdinky a následné reakce hrdinky samotné) byl explicitován přidáním spojky „ale“. Ze souvětí bylo naopak vypuštěno korejské „tiše“ („조용히 떨고 있는“ – „tiše se chvějící“). Pohyb hrdinky byl změněn z korejského „한손으로“ („jednou rukou“) na „jedním pohybem“. Korejská věta říká, že hrdinka odsunula „tchánovy hůlky“ („장인의 젓가락을“) – překladatelka spojení v českém překladu změnila na „tchánovu ruku“.

Navazující promluva hlavní hrdinky neprošla v překladu zásadnější změnou.

Popis tchánova fyzického útoku na hrdinku prošel resegmentací – rozdělením na dvě věty. Korejské „순간“ („*v tu chvíli*“, „*vtom*“) a spojení „허공을 갈랐다“ („*prořízla vzduch*“) bylo na nové úrovni vyjádřeno společně spojením „*prosvištěla vzduchem*“. Spojení „*mozolnatá dlaň*“ může být považováno za explicitaci korejského „억센 손바닥“. „억세다“ má totiž kromě významu „*silný*“ také význam „*hrubý*“ – a to může implikovat například i přítomnost mozolů.

To že švagrová tchána „*chytila za ruku/paži*“ („*팔을 잡았다*“) bylo v českém překladu explicitováno na „*pověsila se (...) na ruku*“. Vzhledem k vypjatosti situace by nejspíš opravdu nešlo „*jen*“ o obyčejné chytnutí.

Popis tchánova výrazu ve tváři prošel v překladu několika změnami. Korejské souvětí by se dalo doslovněji přeložit jako „*Tchánovi cukalo ve rtu, jako by se ještě nevzpamatoval z rozčilení.*“ Překladatelka sdělení explicitovala přidáním adverbia „*zdaleka*“ a nutnou změnu důrazu ve větě (podmětem korejské věty je tchán, v české větě se přesouvá na „*ústa*“).

Navazující komentář manžela hlavní hrdinky neprošel v překladu větší změnou.

V tchánově promluvě bylo oslovení „*정서방*“ („*zeti Čongu*“) přeloženo jako přirozeněji znějící „*pane Čongu*“. Zároveň byla celá promluva explicitována a zhuštěna z původního „*(...) pojďte oba sem.*“ na „*(...) postavte se každý z jedné strany.*“

Manželův následný popis situace má v češtině změněn důraz ve větě. Konkrétně věta „*뺨에서 피가 비칠 만큼 아내는 세계 맞았다.*“ má v korejštině

za podmět „아내“ („manželka“) – doslova „*Manželka byla udeřena tak silně, až se jí tvář podlila krví.*“. V českém překladu byl důraz přesunut na „*její tvář*“. V souvětí „그녀는 그제야 평정이 깨진 듯 숨을 몰아쉬고 있었다.“ (doslovněji „*Dýchala ztěžka, jako by ji teprve tehdy opustil klid.*“) proběhla explicitace přidáním adjektiva „*ledový*“ a naopak implicitace vynecháním korejského „그제야“ a konstrukce „-ㄴ 듯“.

„두 사람이 영혜 팔을 잡아라.“ *Vy dva, chyťte Jonghje za ruce.*“ (KS)

„예?“ „*Prosím?*“ (KPF)

„한번만 먹기 시작하면 다시 먹을 거다. 세상천지에, 요즘 고기 안 먹고 사는 사람이 어디 있어!“ „*Jakmile sní jedno sousto, zase přijde masu na chuť. Kdo to kdy viděl, aby v dnešním světě holka nejedla maso?*“ (EXPL/PO, EXPL)

불만스러운 얼굴로 처남이 자리에서 일어섰다. *Jongho se neochotně zvedl od stolu.* (IMPL/VO, ZSZ/ SKSJ)

„누나, 웬만하면 먹어. 예, 하고 먹는 사능만 하면 간단하잖아. 아버지 앞에서 이렇게까지 해야겠어?“ „*Jonghje, měj rozum, sněz to. Anebo aspoň řekni ,ano, tatínku‘ a předstírej, že to sníš, to přece není tak těžký. Musíš za každou cenu dělat před tátou takový scéný?*“ přemlouval svou starší sestru. (SKSJ, KPF, ZSD, EXPL)

장인이 고함쳤다. „무슨 애길하고 있어. 어서 팔 잡아라. 정서방도.“ *Tchán na Jonghoa zařval: „Co to meleš? Dělej, chyť ji za ruku. A vy taky, pane Čongu.*“ (EXPL, NÚV, SKSJ)

„아버지, 왜 이러세요.“ 처형이 장인의 오른팔을 잡았다. *„Tati, prosím tě, co to do tebe vjelo?“ Švagrová znovu popadla tchána za pravačku.*
(EXPL, EXPL/PO)

장인은 이제 젓가락을 내던지고, 손으로 탕수육을 들고 아내에게 다가갔다. *Tchán mrštil hůlkami o zem, vzal kus vepřového rovnou do ruky a přistoupil k mé ženě.* **(EXPL/PO, IMPL/VO)**

아내가 엉거주춤 뒷걸음질치는 것을 처남이 붙잡아 바로 세웠다. *Ta nahrbila ramena a začala pomalu couvat, ale Jongho ji pohotově zadržel.*
(ZSZ/SKSJ)

„누나, 그냥 좋게 먹어. 누나가 받아서 먹어.“ *„Jonghje, poslechni přece a jez! Ustup tátovi, sněz to!“* **(SKSJ, EXPL/PO)**

처형이 애원했다. „아버지 제발 그만 하세요.“ *Švagrová prosila tchána: „Tati, proboha, nech toho!“* **(EXPL/PO, SKSJ)**

처형이 장인을 잡은 팔힘보다 처남이 아내를 잡은 팔힘이 셋으므로, 장인은 처형을 뿌리치고 탕수육을 아내의 입에 갖다댔다. *Švagrová držela tchánovu paži menší silou, než jakou držel Jongho ruku mé ženě, a tak se tchánovi podařilo švagrovou setřást a přitisknout prsty s masem na ústa mé ženy.*
(SKSJ, ZDV)

입을 굳게 다문 채 아내는 신음소리를 냈다. 뭔가 말하기 위해 입을 벌리면 그것이 들어올까봐 말조차 하지 못하는 것 같았다. *Má žena vyloudila skrz pevně sevřené rty zmučený sten. Nemohla promluvit, protože jakmile by otevřela ústa, sousto vepřového by se jí prodralo dounitř.*
(EXPL, IMPL)

„아버지!“ 처남은 소리쳐 만류했으나, 연결에 아내를 잡은 손을 놓지 않고 있었다. „Tati!“ *Jongho se snažil svým křikem tchána od jeho úmyslu odradit, ale v nastalém zmatku stále tiskl mé ženě ruku. (SKSJ, EXPL)*

Tchánův příkaz směřovaný dvěma mužům neprošel v překladu významnějšími změnami.

Taktéž jejich nechápavá reakce je pouze kopií pevné fráze (korejské „예?“ – „Ano?“ – v tomto kontextu odpovídá českému „Prosím?“).

Tchánovo tvrzení bylo v českém překladu zhuštěno a explicitováno oproti korejskému „*Když jen jednou začne jíst (maso), zase (ho) bude jíst.*“ („한번만 먹기 시작하면 다시 먹을 거다.“). Ve druhém souvětí tchánovy promluvy bylo korejské „사람“ („člověk“) explicitováno na české „holka“.

Popis reakce mladšího švagra byl implicitován do stručnějšího vyjádření – korejské „(..) s nespokojeným/nesouhlasným výrazem se zvedl (..)“ na české „(..) se neochotně zvedl (..)“. Zároveň došlo k opětovnému nahrazení korejského „*mladší švagr/mladší bratr mé manželky*“ jménem postavy.

Promluva mladšího švagra pak má opět nahrazeno oslovení „누나“¹⁶² jménem hlavní hrdinky. Fráze „웬만하면...“ („*Nemohla bys...*“, „*Copak bys nemohla...?*“, „*Pokud můžeš...*“ ad.) byla převedena na české „*měj rozum*“. Korejské „예, 하고...“ („*Řekni ‚ano‘ a ...*“) bylo explicitováno přidáním oslovení „*tatínku*“. Kromě toho došlo ke změně sémantického důrazu

¹⁶² Doslova „*starší sestra*“, používáno pouze muži vůči pokrevním příbuzným, či blízkým přítelkyním (někdy i vůči partnerce).

překladem z korejského „*je to přece jednoduchý*“ („간단하잖아“) jako české „*přece to není tak těžký*“. Také došlo k explicitaci poslední věty z korejského „*Musíš (to) před tátou dělat až takhle?*“ na explicitnější (a přirozeněji znějící) „*Musíš za každou cenu dělat před tátou takový scény?*“.

Tchánova promluva byla explicitována přidáním předmětu „*na Jonghoa*“. Korejské „어서“ („*rychle, spěšně*“) bylo opět na nové úrovni vyjádřeno pomocí pobídky „*dělej*“. Oslovení „정서방“ bylo i zde přeloženo jako „*pane Čongu*“.

Promluva švagrové byla oproti originálu zhuštěna a explicitována – originál zní doslova „*Tatínku, proč jste takový?*“. Zdvořilost byla v češtině vypuštěna a dcera otci v překladu tyká. Popis byl rovněž explicitován vložením adverbia „*znovu*“.

Pokračování popisu tchánova výbuchu bylo implicitováno vypuštěním adverbia „이제“ („*nyní*“). Naopak explicitováno bylo vložením příslovečného určení „*o zem*“ (korejská věta zní doslova „*Nyní tchán odhodil hůlky a (...)*“) a příslovečného určení „*rovnou*“.

V bezprostředně navazujícím popisu došlo ke změně z korejského podmětu „아내가“ („*manželka*“) na zájmeno „*ta*“, čímž byla vylepšena plynulost textu.

Korejské „처남“ bylo opět nahrazeno jménem postavy („*Jongho*“).

V promluvě mladšího švagra došlo kromě nahrazení oslovení „누나“ jménem hlavní hrdinky také k explicitaci spojení „*좋게 먹어*“. Toto spojení by se dalo přeložit jako „*Sněz to po dobrém*.“ či „*Hezky to sněz*.“ a podobně. Překladatelka ho přeložila jako „*..., poslechni přece a jez!*“. Druhá část švagrově promluvy byla v překladu pozměněna z korejského „*Vezmi si to sama a sněz to*.“ (tedy jako alternativa k tomu, že jí otec maso

vnutí násilím) na „*Ustup tátovi, sněz to!*“. V případě obou vět byla naléhavost promluvy v češtině zesílena přidáním vykřičníků.

Uvozovací věta promluvy švagrové byla explicitována přidáním předmětu „*tchán*“. Promluva samotná obsahuje korejský výraz „제발“, kterým se vyjadřuje silná naléhavost prosby nebo přání. Překladatelka ho přeložila jako podobně užívané české „*proboha*“. Také v této promluvě byla vypuštěna zdvořilost a dcera svému otci, narozdíl od korejského originálu, tyká.

V popisu toho, jak se tchán vyprostil ze sevření švagrové, bylo třeba provést při překladu změnu důrazu ve větě. Originál zní doslova „*Kvůli tomu, že ruka mladšího švagra, kterou držel mou ženu, byla silnější než ruka švagrové, již držela tchána (...)*“. Pochopitelně by se takový hrubý překlad dal mnoha způsoby vylepšit – změnou důrazu ve větě se však překladatelce podařilo docílit mnohem přirozenějšího vyznění. Kromě této změny byla také provedena explicitace z korejského „*držela tchána*“ na „*držela tchánovu paži*“ a z „*držel mou ženu*“ na „*držel ... ruku mé ženě*“.

Popis chování hlavní hrdinky obsahuje v překladu do češtiny explicitaci přidáním přívlastku „*zmučený*“. Spojení „말조차 하지 못하는 것 같았다“ („*zdálo se, že nemůže ani promluvit*“) bylo naopak zjednodušeno na „*Nemohla promluvit*“.

V uvozovací větě k promluvě mladšího švagra bylo opět korejské „*처남*“ nahrazeno jménem postavy. Spojení „*v nastalém zmatku*“ se v korejském originálu neobjevuje, jde o překladatelčinu explicitaci na základě situačního kontextu.

„으음....음!“ 고통스럽게 몸부림치는 아내의 입술에 장인은 탕수육을
짓어겼다. 억센 손바닥으로 두 입술을 열었으나, 악물린 이빨을 어찌지
못했다. *„Mm...mmm!“ Tchán drtil kousek masa o ústa mé ženy,
která celým tělem sváděla trýznivý boj. Dvěma silnými prsty se mu
podařilo oddělit její rty, ale proti křečovitě zařatým zubům byl bezmocný.*
(EXPL, IMPL)

마침내 다시 화가 머리끝까지 치민 장인이 한번 더 아내의 뺨을 때렸다.
*Znovu s ním zalomcoval záchvat zuřivosti a ještě jednou udeřil mou ženu
do tváře.* **(IMPL)**

„아버지!“ 처형이 달려들어 장인의 허리를 안았으나, 아내의 입이 벌어진 순간
장인은 탕수육을 쑤셔넣었다. *„Tati!“ Švagrová se vrhla kupředu a sevřela
své paže okolo tchánova pasu. Vtom však ústa mé ženy na okamžik
povolila a tchán jí pohotově vecpal sousto masa až do krku.* **(RESG, EXPL,
IMPL)**

처남이 그 서슬에 팔의 힘을 빼자, 으르렁거리며 아내가 탕수육을 뺏어냈다.
*Jongho během strkanice uvolnil své sevření, čehož má žena využila,
odvrátila se a se zachrčením vyplivla maso na zem.* **(SKSJ/ZSZ, IMPL,
EXPL)**

Pokračování popisu násilné scény bylo v překladu explicitováno – korejské
„고통스럽게 몸부림치는 아내“ („ženy, která zoufale svíjela/bránila“) bylo
v českém překladu rozvedeno na „ženy, která celým tělem sváděla trýznivý
boj“. „억센 손바닥으로“ („silnou/hrubou dlaní“) bylo přeloženo jako
„dvěma silnými prsty“. Naopak „탕수육“ („vepřové ve sladkokyselé
omáčce“) bylo implicitováno na „kousek masa“ – několikeré opakování
názvu jídla nejspíše překladatelka vyhodnotila jako nadbytečné.

V navazujícím popisu bylo na začátku souvětí vypuštěno „마침내“ („*konečně, nakonec*“). Příslopečné určení „머리끝까지“ (doslova „(...) *až ke konečkům vlasů (rozzuřený tchán)*...“) bylo rovněž v překladu vynecháno. Podmět „tchán“ („장인“) byl překladu přesunut do podmětu nevyjádřeného („on“).

Následná situace byla v českém překladu resegmentována – rozdělením na dvě kratší souvětí. Na začátek nově odděleného souvětí byla vložena příslovečná spřežka „*utom*“. Toto souvětí bylo zároveň explicitováno vložением adverbia „*pohotově*“. Implicitací naopak opět prošlo korejské „탕수육“ („*vepřové ve sladkokyselé omáčce*“), které bylo přeloženo jako „*sousto masa*“.

V pokračování popisu bylo při překladu opět korejské „처남“ nahrazeno jménem postavy. Došlo k implicitaci významu konstrukce „-자 (...) 뺐어냈다.“ („*jakmile (...), vyplivla*“) – překladatelka však tuto implicitaci částečně kompenzovala vložением spojení „*čehož má žena využila*“. Přísudek „*odvrátila se*“ a příslovečné určení „*na zem*“ byly explicitovány překladatelkou. Korejské „으르렁거리며 (...) 탕수육을 뺐어냈다.“ By se dalo doslovněji přeložit jako „*se zavrčením maso (vepřové ve sladkokyselé omáčce) vyplivla*“. „으르렁거리며“ bylo přeloženo jako „*se zachrčením*“. Sloveso „으르렁거리다“ však znamená doslova „*zavrčēt*“. Je používáno (podobně jako v češtině) nejen k popisu chování zvířat, nýbrž i přeneseně o lidech. Vzhledem k situačnímu i textovému kontextu by možná trefněji situaci popsal doslovnější překlad – manželka „*zavrčí*“ jako zvíře zahnané do kouta a vyplivne násilím vnucené maso. Román v podstatě ukazuje hrdinčino upouštění od konvenčního „*lidského*“ chování, což by podobné sloveso mohlo evokovat lépe než sloveso

„zachrčet“. I zde však musíme konstatovat, že záleží na individuální interpretaci textu čtenářem (potažmo překladatelem).

Situace Z

집승 같은 비명이 그녀의 입에서 터졌다. „.....비켜!“ 아내는 몸을 웅크려 현관 쪽으로 달아나는가 싶더니, 뒤돌아서서 교자상에 놓여 있던 과도를 집어들었다. *Z úst se jí vydral křik štvaného zvířete: „...jděte mi z cesty!“ Příkrčila se a chystala se rozběhnout směrem k vchodovým dveřím, ale pojednou se otočila a chňapla po noži na ovoce položeném na jídelním stole. (EXPL, IMPL, NÚV)*

„여, 영혜야.“ 장모의 끊어질 듯한 음성이 살벌한 정적 위에 떨리는 금을 그었다. 아이들이 참아던 울음을 터뜨렸다. „*Probůh, Jonghje!*“ *Roztřesená linie tchynina vypjatého hlasu protrhla hrozivé ticho. Děti přestaly zdržovat pláč a spustily několikahlasý nářek. (EXPL/PO, IMPL/VO, ZSD)*

이를 악문 채, 자신을 지켜보고 있는 사람들의 눈을 하나씩 응시하다가, 아내는 칼을 치켜들었다. *Má žena, zuby stále pevně semknuté, se pozorně zadívala postupně do očí všech přítomných, kteří na ní viseli pohledem, a zvedla ruku s nožem. (EXPL)*

„말려....“ „*Ne, to ne!*“ (IMPL)

„피해!“ „*Nesahejte na mě!*“ (EXPL)

아내의 손목에서 분수처럼 피가 솟구쳤다. 흰 접시위로 붉은 피가 비처럼 쏟아졌다. *Z jejího zápěstí vytryskl gejzír krve. Krev z kropila bílé talíře jako přívál deště. (IMPL, EXPL)*

무릎을 접고 주저앉은 아내에게서 칼을 빼은 것은, 그때까지 줄곧 방관하고
앉아 있던 동서였다. *Ženě se podlomila kolena a svezla se k zemi. Manžel
švagrové, který až dosud jen seděl a přihlížel, jí vytrhl nůž z ruky. (RESG)*

„뭐해! 아무 수건이라도 가져와!“ 동서는 특공대 출신답게 능숙한 솜씨로
아내의 손목을 지혈한 뒤 그녀를 들쳐업었다. *„Co koukáte? Přineste někdo
ručník!“ Popadl ženino zápěstí a několika zkušenými chvaty,
za které by se nemusel stydět ani příslušník speciální jednotky, zastavil
tepenné krvácení. Potom si ženu hodil na záda. (EXPL, IMPL, RESG)*

„자네는 빨리 내려가 시동 걸어!“ *„Pane Čongu, utíkejte dolů
pro auto!“ (IMPL, PT)*

나는 더듬더듬 구두를 찾았다. 짝이 맞지 않아, 두번을 바꿔 신은 뒤에야
현관문을 열고 나갈 수 있었다. *Mátožným krokem jsem se vydal hledat boty.
Až na třetí pokus se mi podařilo obout je správně. Teprve pak jsem mohl
vyjít ze dveří bytu. (NÚV, EXPL, IMPL, ZDV, RESG + NÚV)*

V popisu vrcholící dramatické scény byla provedena explicitace zhuštění
textu vložním přívlastku „štvaného“ („Z úst se jí vydral křik štvaného
zvířete.“) a překladem korejského „비켜!“ („Uhněte!“) jako „jděte mi
z cesty!“. Korejská konstrukce „-는가 싶더니“, která je zde použita
ve významu „myslel jsem si, že se pokusí utéct směrem ke vchodovým
dveřím, ale“. Tento význam překladatelka implicitovala a na nové úrovni ho
částečně vyjádřila spojením „ale pojednou“.

Tchynina promluva byla překladatelkou interpretována jako výkřik
vložním „probůh“ a přidáním vykřičníku. Promluva je však v originálu
nejistá, tchyně se na začátku své promluvy zakoktala – „Jo...Jonghje!“ –

a i věta uvozovací popisuje, že se tchyni třese hlas. Uvozovací věta by se dala alternativně přeložit třeba jako „*Nejistý tchýnin hlas se třaslavě rozezněl hrozivým tichem.*“ Také zde velice záleží na interpretaci textu čtenářem – překladatelem. Korejská věta „아이들이 참아던 울음을 터뜨렸다.“ („*Děti spustily (do té doby) zadržovaný pláč.*“) má v českém překladu mírně posunutý sémantický důraz („*přestaly zadržovat pláč*“) a byla explicitována vložením přívlastku „*několikahlasý*“.

Navazující popis byl explicitován vložením adverbia „*stále*“ rozvedením spojení „*zvedla nůž*“ na „*zvedla ruku s nožem*“.

Promluva jednoho z přítomných („말려.....“) přeložena o něco implicitnějším „*Ne, to ne!*“. Promluva obsahuje sloveso „말리다“ – „*zastavit někoho/zabránit někomu v něčem*“. Dala by se tak interpretovat i explicitnějším „*Zadržte ji!*“, „*Zastavte ji!*“.

Výkřik „피해!“ („*Uhněte!*“) je překladu přisouzen hlavní hrdince a explicitován – „*Nesahejte na mě!*“. Vzhledem k situaci by se však promluva dala interpretovat i jako něco, co vykřikl další z přítomných – buď ze strachu, že žena obrátí nůž proti někomu z hostů, či ve snaze dostat se k hrdince a nůž jí sebrat. Scéna by pak možná vyzněla jako přirozené vyvrcholení celé situace – hlavní hrdinka je zahnaná do kouta, verbálně ani fyzicky se nezvládla ubránit násilí ze strany rodiny – se zvířecím zavrčením vyplivne kus masa a vrhne se pro nůž. Změří si pohledem všechny přítomné a pak si beze slova rozřízne zápěstí.

V následujícím popisu bylo vypuštěno korejské „붉은“ („*rudý*“ – tedy „*rudá krev*“). Naopak ve větě „*Krev z kropila bílé talíře jako přívál deště.*“ je spojení „*jako přívál deště*“ rozšířeno oproti korejskému „*jako déšť*“ („비처럼“).

Popis švagrova zásahu byl v českém překladu resegmentován – rozdělen na dvě souvětí namísto jednoho dlouhého souvětí korejského originálu. Zároveň původně vedlejší věta „무릎을 접고 주저앉은 (아내) (...)“ – „(ženě), které se podlomila kolena a svezla se k zemi“ – byla rozvedena do plnohodnotného souvětí – „Ženě se podlomila kolena a svezla se k zemi.“

Výkřik manžela švagrové „뭐해!“ („Co děláte?“) implikuje dotaz – „Proč nic neděláte a jen se koukáte?“. V překladu byl tento význam explicitován formulací „Co koukáte?“. Explicitováno bylo i zájmeno „někdo“ ve druhé větě promluvy. Naopak implicitováno bylo korejské „아무“ („nějaký“) a sufix -이라도 („aspoň“) – bez těchto změn by se věta dala přeložit jako „Přineste aspoň nějaký ručník!“. Popis mužovy záchranné akce obsahuje korejské spojení „특공대 출신답게“ („jako příslušník speciální jednotky“), které překladatelka explicitovala – „za které by se nemusel stydět ani příslušník speciální jednotky“. Explicitován byl také přívlastek „tepenné“. Kromě toho byl popis resegmentován – poslední věta je původně součástí dlouhého souvětí – v překladu byla vydělena samostatně.

Následný příkaz má v češtině posunutou zdvořilost – v korejštině muž manželovi hlavní hrdinky tyká a oslovuje ho „자네“ (neformální oslovení, které si dovolí jen výše postavený vůči podřízenému, nebo se ho užije mezi blízkými známými). V češtině však oslovuje muže „pane Čongu“ a vyká mu. I vzhledem k dramatickosti situace si lze jen těžko představit, že by se mluvčí obtěžoval s takovým oslovením. Kromě toho byla promluva implicitována – korejské „내려가 시동 걸다“ („jít/běžet dolů nastartovat auto“) bylo přeloženo jako „utíkat dolů pro auto“. Pokud bychom se snažili zachovat i nízkou zdvořilost, mohli bychom větu přeložit alternativně jako „Otočil se na mě. „Ty utíkej dolů nastartovat auto!““.

V závěrečném popisu se objevuje opět korejské mimetikum – „더듬더듬“. Tento výraz by se v tomto kontextu dal interpretovat jako „*klopýtavě, tápavě (jít)*“ (například ve tmě apod.), Překladatelka tento výraz vyjádřila spojením „*mátožným krokem*“. Korejské „*짜이 맞지 않아*“ (doslova „*jelikož k sobě (boty) nesesděly do páru*“) bylo implicitováno. Zároveň se změnou důrazu v překladu výrazu „*두번을 바꿔 신(다)*“ („*dvakrát se přezout*“) pak byla vytvořena česká věta „*Až na třetí pokus se mi podařilo obout je správně.*“. Poslední věta byla vyčleněna jako samostatná, čímž došlo k resegmentaci textu. Z korejského „*(...)뒤에야*“ byl vytvořen začátek věty – „*Teprve pak...*“. Spojení „*현관문을 열고 나갈(수 있었다)*“ – doslova „*(...mohl jsem) otevřít dveře od bytu a vyjít*“ – bylo v češtině implicitováno na „*.... jsem mohl vyjít ze dveří bytu.*“.

Závěr

Tato práce se dělí na část teoretickou a praktickou. První část práce rozebírá relevantní teorii překladu – především pak Chestermanovy překladatelské memy a překladatelské strategie. Dále je uvedena Pymova typologie překladových řešení. Vzhledem k povaze práce je v teoretické části rovněž zpracováno téma mluvenosti obecné a mluvené češtiny a korejštiny. Stručně je uvedena také problematika řeči postav, na níž se práce zaměřuje v praktické části.

Praktická část je tvořena stručným úvodem – je představen román *Vegetariánka* a problémy, které v minulosti vyvstaly při jeho překladu z korejštiny. Dále je specifikována metoda analýzy překladu – ta se zakládá na Pymově typologii překladových řešení. Na úvod praktické části pak navazuje samotná translatologická analýza, konkrétně analýza úryvků první části románu.

Pro translatologickou analýzu byla v této práci zvolena za výchozí bod typologie překladových řešení, která je oproti ostatním pojetím překladatelských strategií značně zjednodušená a je průnikem známých pojetí překladových strategií z celého světa. Z těchto důvodů ji řešitelka považovala za univerzálnější a snadněji aplikovatelnou (což poznamenává i autor typologie, Anthony Pym). Při snaze rozeznat konkrétní Pymova překladová řešení v textu se však objevovaly potíže spojené právě s jednoduchostí této metody analýzy. Ne vždy odpovídalo nalezené překladové řešení přesně tomu, co se v procesu překladu s textem originálu stalo. Ve srovnání například s Chestermanovým pojetím překladatelských strategií nenabízí Pymova typologie takové množství konkrétních řešení – tam, kde nedostačovala nabídka řešení, tak bylo nutné tento nedostatek kompenzovat o to detailnějším rozbořem a improvizovat. Náročnost aplikace zvolené metody pak byla ještě umocněna nedostatečným translatologickým vzděláním řešitelky.

Nejproduktivnějšími překladovými řešeními byly explicitace, implicitace a změna důrazu ve větě. Dále se objevovala občasná resegmentace textu,

změna sémantického důrazu, kopírování pevných frází a nová úroveň vyjádření. Naopak řešení kopírováním zvuků, shoda idiomů, kopírování morfologie, nové místo v textu a mnoho dalších se ve vybraných pasážích nevyskytovalo vůbec. Ve výsledku tak v analýze bylo využito jen poměrně málo ze všech uvedených překladových řešení.

Jak již bylo zmíněno, cílem práce primárně nebylo hodnocení kvality překladu, nýbrž snaha o pochopení problémů vznikajících při překladu řeči postav a překladu mluvenosti. Při překladu prvků mluvenosti bylo bohužel často náročné postihnout všechny nuance mluvené korejštiny. Některé promluvy tak oproti korejskému originálu znějí zploštěle či příliš spisovně. Stejně jako v moderních českých prózách přechází text plynule mezi mluvenými a psanými rysy a netvoří zcela stylisticky jednotný celek.

Manipulace s textem prováděné překladatelkou byly v mnoha případech snadno odůvodnitelné rozdílným prahem význačnosti korejštiny a češtiny. Nevyjádřený podmět či předmět nebo naopak dlouhý korejský přívlastek či věta plná specifických zdvořilostí jsou případy, ve kterých jsou jisté změny v textu poměrně nevyhnutelné – pokud chceme čtenářům předat text, který je čtivý a přirozeně znějící. Přesto však docházelo při překladu románu i ke zhušťování textu (či jeho převádění do poetičtějšího stylu), které bylo založeno spíše na preferencích a vkusu překladatelky. Text originálu je dosti střídmy a je možné, že překlad zachovávající ještě více z této přímočarosti by se nesetkal s tak pozitivním přijetím ze strany čtenářů.

Český překlad románu *Vegetariánka* je výsledkem čtenářské zkušenosti a následné interpretace textu překladatelkou Petrou Ben-Ari. V rámci možností – a navzdory značným rozdílům mezi zdrojovým a cílovým jazykem – dokázala text přiblížit českým čtenářům a přispěla tak k seznámení s dalším z populárních děl moderní korejské literatury.

Bibliografie

Primární zdroje

HAN, Kang. *Čchäsikčuüidža. Čöndžačchäk sudžöng palhäng*. Pchadžu: Čchangbi, 2018. ISBN 978-89-364-0390-4. (e-book)

HAN, Kang. *Vegetariánka*. Přeložila Petra BEN-ARI. Praha: Odeon, 2017. Světová knihovna (Odeon). ISBN 978-80-207-1763-4. (e-book)

Sekundární zdroje

Allie Park interviews translator Deborah Smith (The Vegetarian) [online]. 2014 [cit. 2020-07-02]. Dostupné z: <http://www.ktlit.com/allie-park-interviews-translator-deborah-smith-the-vegetarian/>

ARMITSTEAD, Claire. *Lost in (mis)translation? English take on Korean novel has critics up in arms* [online]. 2018 [cit. 2020-07-02]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/books/booksblog/2018/jan/15/lost-in-mistranslation-english-take-on-korean-novel-has-critics-up-in-arms>

AUSTIN, J. L. *How to do things with words: the William James lectures delivered at Harvard University in 1955*. London: Oxford University Press, 1962.

AUSTIN, J. L. *Jak udělat něco slovy*. Praha: Filosofia, 2000. Základní filosofické texty. ISBN 80-7007-133-8.

BERMEL, Neil. Střídání kódů či míšení jazykových prostředků? (K popisu dialogu v české beletrii). *Naše řeč*. 2001, **84**(1), s. 16-30. Dostupné také z: <http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=7600>

CVRČEK, Václav. *Mluvnice současné češtiny*. Vydání druhé. V Praze: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2015. ISBN 978-80-246-2812-7.

ČECHOVÁ, Marie. *Stylistika současné češtiny*. Praha: ISV, 1997. Jazykověda (Institut sociálních vztahů). ISBN 80-85866-21-8.

ČERMÁK, František. *Jazyk a jazykověda: přehled a slovníky*. Vyd. 4., V Karolinu 2., dopl. Praha: Karolinum, 2011. ISBN 978-80-246-1946-0

ČMEJRKOVÁ, Světlá a Jana HOFFMANNOVÁ. *Mluvená čeština: hledání funkčního rozpětí*. Praha: Academia, 2011. Lingvistika (Academia). ISBN 978-80-200-1970-7.

ČO, Ŭiwŏn a Sukhŭi ČO. Debora Šumisŭŭi pŏnjŏkkwankwa 'kjŏljŏ-hjangsang'kwa 'häsŏk-tajangsŏng' čäpŏnjŏkŭi kwandžŏmesŏ pon The Vegetarian. *Pŏnjŏkhak jŏnku*. Hankukpŏnjŏkhakhŏ, 2019, **20**(5), s. 197-216. DOI: 10.15749/jts.2019.20.5.008. Dostupné také z: https://www.kci.go.kr/kciportal/landing/article.kci?arti_id=ART002538689

DANEŠ, František. *Kultura a struktura českého jazyka*. Praha: Karolinum, 2009. ISBN 978-80-246-1648-3.

Defining 'good' translation proves controversial: Experts say fuss over 'Vegetarian' shows craft misunderstood [online]. 2016 [cit. 2020-07-02]. Dostupné z: <https://koreajoongangdaily.joins.com/news/article/article.aspx?aid=3021971>

DOLEŽEL, Lubomír. *Narativní způsoby v české literatuře*. Vyd. 2. Příbram: Pistorius & Olšanská, 2014. Scholares. ISBN 978-80-87855-13-3.

DOO, Ruby. *'The Vegetarian' translator speaks out* [online]. 2016 [cit. 2020-07-02]. Dostupné z: <http://www.koreaherald.com/view.php?ud=20160615001082>

DUŠKOVÁ, Libuše a kol. *Elektronická mluvnice současné angličtiny & citační databáze* [online]. [cit. 2020-06-26]. Dostupné z: <http://emsa.ff.cuni.cz/13.41.26>

FAN, Jiayang. Han Kang and the complexity of translation: The English-language versions of Han's work have won wide acclaim. Are they faithful to the original? [online]. 2018 [cit. 2020-07-02].

Dostupné z: <https://www.newyorker.com/magazine/2018/01/15/han-kang-and-the-complexity-of-translation>

CHESTERMAN, Andrew. *Memes of Translation: The spread of ideas in translation theory*. Revised edition.

Amsterdam / Philadelphia: John Benjamins Publishing Company, 2016.

ISBN 978-90-272-6738-2.

CHO, Yun-myung. *A case against 'creative' translation of 'The Vegetarian'* [online]. 2018 [cit. 2020-07-02]. Dostupné z:

<http://www.koreaherald.com/view.php?ud=20180402000723>

I, Hājong. Kuōüi tchükčingwa kudžo. *Säkukösänghwal*.

2006, **16**(2), s. 161-173.

JAKOBSON, Roman. *On linguistic aspects of translation*. 1959

(V: BROWER, Reuben Arthur, ed. *On Translation*. Cambridge: Harvard University Press, 1959. ISBN 9780674731615)

KIM, Marie. *Translatologická analýza českého překladu I Munjolova díla Básník*. 2019. Diplomová práce. Univerzita Karlova, Filozofická fakulta, Katedra sinologie. Vedoucí práce Horák, Tomáš.

KIM, Mihjōng. Hankukō kuōwa munōüi tchükčing jōnku. *Hankukō jōnku*.

Hanmaljōnkuhakhō, 2004, **2004.12**(15), s. 2-52.

KIM, Pokjōng. *Mänbukchōsang susangčak 'Čhäsikčüüidža'nün öttōn sosōl* [online]. 2016 [cit. 2020-07-02]. Dostupné z:

<https://www.yna.co.kr/view/AKR20160516000400005>

KIM, Wook-Dong. The "Creative" English Translation of the Vegetarian by Han Kang. *Translation Review*. 2018, **100**(1), s. 65-80.

DOI: <https://doi.org/10.1080/07374836.2018.1437098>.

LEVÝ, Jiří, HAUSENBLAS, Karel, ed. *Umění překladu*. Vyd. 3., upr. a rozš. verze 2. Praha: I. Železný, 1998. ISBN 80-237-3539-X.

MAREŠ, Petr. Úvod. HOFFMANNOVÁ, Jana a et al. *Stylistika mluvené a psané češtiny*. Vydání první. Praha: Academia, 2016, s. 11-21. ISBN 978-80-200-2566-1.

MIDDLETON, Peter. The Burden of Intersubjectivity: Dialogue as Communicative Ideal in Postmodern Fiction and Theory. *New Formations*. 2000, (41), s. 31-56.

Dostupné také z: <https://www.lwbooks.co.uk/new-formations/41/the-burden-of-intersubjectivity>

MÜLLEROVÁ, Olga a Jana HOFFMANNOVÁ. Čeština spisovná, hovorová, obecná ... a hlavně mluvená (v současné komunikaci a v současném výzkumu). *Slovo a slovesnost*. 1997, **58**(1), s. 42-54.

Dostupné také z: <http://sas.ujc.cas.cz/archiv.php?art=3711>

MUNDEVOVÁ, Lenka. *Překlad prostředků mluvenosti v beletrii: stoletá historie překladu Maupassantovy povídky L'ivrogne*. Praha, 2016. Disertační práce. Univerzita Karlova v Praze. Filozofická fakulta.

NEWMARK, Peter. *About translation*. 1991.

Clevedon: Centre for Translation and Language Studies, University of Surrey, 2001. *Multilingual Matters*, 74. ISBN 18-535-9117-3.

NO, Täkju. *Hankuköüi ipmalkwa külmal*. Söul: Kukhak čarjowön, 1996.

PAGE, Norman. *Speech in the English Novel*. Second edition. London: Palgrave Macmillan UK, 1988.

DOI: 10.1007/978-1-349-19047-8. ISBN 978-1-349-19047-8.

PARK, Soo-hyun. Munhak kjojuk tchekstchürosö Hankangüi 'Čhäsikčüüidža'. *Kukčeömun*. 2019, **82**(0), s. 309-337.

DOI: 10.31147/IALL.82.12.

PUCEK, Vladimír. *Lexikologie korejštiny*. 2. vydání. Praha: Karolinum, 2013. ISBN 978-80-246-2204-0.

PYM, Anthony. *Translation solutions for many languages: Histories of a flawed dream*. London: Bloomsbury Academic, 2016. Bloomsbury advances in translation.

DOI: 10.5040/9781474261128. ISBN 978-1-4742-6113-5.

Dostupné také z: <https://www.bloomsburycollections.com/book/translation-solutions-for-many-languages-histories-of-a-flawed-dream/>

ROBINSON, Douglas. *The Translator's Turn*. Baltimore: Johns Hopkins University Press, 1991. ISBN 0-8018-4016-5.

Script [online]. [cit. 2020-07-02].

Dostupné z: <https://en.wiktionary.org/wiki/script>

SMITH, Deborah. *What We Talk About When We Talk About Translation* [online]. 2018 [cit. 2020-07-02].

Dostupné z: <https://lareviewofbooks.org/article/what-we-talk-about-when-we-talk-about-translation/>

SVĚTLA, Čmejrková. *Mluvenost a psanost*. Přednášky z doktorandských dnů I. Praha: Filozofická fakulta Univerzity Karlovy, 2006, s. 55–79. ISBN 80-7308-162-8.

THOMAS, Bronwen. *Fictional Dialogue: Speech and Conversation in the Modern and Postmodern Novel*. Nebraska: University of Nebraska Press, 2012. Frontiers of Narrative. ISBN 9780803240315.

Dostupné také z: <https://ebookcentral.proquest.com/lib/natl-ebooks/detail.action?docID=915529>

Tteok [online].

[cit. 2020-06-26]. Dostupné z: <https://en.wikipedia.org/wiki/Tteok>

YUN, Charse. *How the bestseller 'The Vegetarian,' translated from Han Kang's original, caused an uproar in South Korea* [online]. 2017 [cit. 2020-07-02]. Dostupné z:

<https://www.latimes.com/books/jacketcopy/la-ca-jc-korean-translation-20170922-story.html>

YUN, Charse. *You Say Melon, I Say Lemon: Deborah Smith's Flawed Yet Remarkable Translation of "The Vegetarian"* [online]. 2017 [cit. 2020-07-02]. Dostupné z: <https://www.koreaexpose.com/deborah-smith-translation-han-kang-novel-vegetarian/>